

Załącznik
do Uchwały nr .....
Rady Miejskiej w Lęborku
z dnia .....

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH na lata 2021 – 2025

GMINA MIASTO LĘBORK

LĘBORK 2020

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE MIEJSKIEJ LĘBORK	3
1.1. Demografia	4
1.2. Kapitał społeczny i gospodarczy gminy miejskiej Lębork	12
1.2.1. Gospodarka i finanse	12
1.2.2. Rynek pracy	16
1.3. System edukacji i oświaty	19
1.4. Infrastruktura gminy	24
1.4.1. Zasoby mieszkaniowe	24
1.4.2. Infrastruktura komunikacyjna	27
1.5. Życie kulturalne, sportowe i rekreacyjne	27
1.6. Opieka zdrowotna	30
1.7. Bezpieczeństwo publiczne	33
1.8. Pomoc społeczna	34
1.8.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	34
1.8.2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	36
1.8.3. Organizacje pozarządowe	36
1.8.4. Środowiskowy Dom Samopomocy „LWIĄTKO”	41
1.8.5. Inne podmioty pomocy społecznej	41
2. DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	43
2.1. Wspieranie rodziny	43
2.2. Wspieranie osób niepełnosprawnych	52
2.3. Zdrowie psychiczne	56
2.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych.....	58
2.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	63
2.6. Aktywność i integracja seniorów	65
2.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu.....	68
2.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa	77
2.9. Przestępczość. Bezpieczeństwo publiczne	79
3. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO	82
4. WNIOSKI I REKOMENDACJE	96
5. ANALIZA SWOT	99
6. WIZJA GMINY MIASTA LĘBORK	100
7. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	101
7.1. Podsumowanie części strategicznej	108
8. FINANSOWANIE STRATEGII	109
9. MONITORING I EWALUACJA	110
SPIS TABEL	112
SPIS WYKRESÓW	114
SPIS RYSUNKÓW	115

WSTĘP

Strategia została opracowana metodą partycypacyjno-ekspercką z wykorzystaniem podejścia oddolnego. Nad dokumentem pracował zespół strategiczny składający się z przedstawicieli sektora publicznego, społecznego i gospodarczego oraz zespół ekspertów Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego. Dorosłym mieszkańcom oraz uczniom umożliwiono ocenę różnych aspektów życia w Lęborku poprzez ankiety internetowe. Społeczność lokalną zaangażowano w proces konsultacji społecznych, które przeprowadzono w formie online. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lęborka angażuje w działania z nią związane przedstawicieli sektora publicznego, społecznego i gospodarczego. Ważną rolę kapitału społecznego podkreślono poprzez sformułowanie celu strategicznego dotyczącego tego obszaru. Uwzględniono w nim działania aktywizujące społeczność lokalną, włączanie mieszkańców w działania oraz współpracę.

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE MIEJSKIEJ LĘBORK¹

Miasto Lębork zlokalizowane jest w północnej części Polski, w północnej części województwa pomorskiego i w centralnej części powiatu lęborskiego. Lębork zajmuje powierzchnię 18 km². Jest stolicą powiatu, w skład którego wchodzi gminy: Nowa Wieś Lęborska, Wicko i Cewice oraz dwie gminy miejskie - Lębork i Łeba.

Rysunek 1. Położenie Lęborka na tle powiatu lęborskiego i województwa pomorskiego

Źródło: www.zpp.pl

Miasto Lębork graniczy z dwiema gminami wiejskimi:

- od zachodu, północy, wschodu oraz częściowo od południa z gminą Nowa Wieś Lęborska;
- od południa na niewielkim odcinku z gminą Cewice.

¹ Raport o stanie gminy za 2019 rok

Lębork położony jest niespełna 30 km od Łeby z jej portem i mariną jachtową oraz od Słowińskiego Parku Narodowego z unikatowymi w Europie ruchomymi wydymami. W odległości 65 km na wschód od Lęborka położone jest Trójmiasto, a najbliższy port pełnomorski w Gdyni oddalony jest o ok. 60 km. Ponadto mieszkańcy Lęborka mają dogodnie połączenie z oddalonym o ok. 80 km portem lotniczym w Gdańsku.

Lębork ma długą i interesującą historię. Przeszłość miasta związana była z historią dwóch państw – Polski i Niemiec. W okresie przedlokacyjnym osada nosiła nazwę Lewino. Prawa miejskie nadał Lęborkowi w 1341 roku Wielki Mistrz Zakonu Krzyżackiego Dietrich von Altenburg. W latach 1310-1454 Lębork należał do państwa krzyżackiego. W 1454 roku Kazimierz Jagiellończyk wcielił miasto wraz z Pomorzem Gdańskim do Polski, a w 1455 r. Lębork został przekazany księciu pomorskiemu Erykowi II. W 1637 roku, po bezpotomnej śmierci ostatniego księcia z dynastii pomorskiej Bogusława XIV, Lębork włączony został do Polski. Już w 1657 roku król Jan Kazimierz na podstawie traktatów welawsko-bydgoskich odstąpił miasto Fryderykowi Wilhelmowi, elektorowi brandenburskiemu. W 1773 roku, na mocy artykułu IV traktatu rozbiorowego, Lębork wcielony został do prowincji Pommern w Prusach Zachodnich. W marcu 1945 roku Lębork znalazł się w granicach Polski.

Miasto usytuowane jest w pradolinie Łeby - Redy, od południa graniczącej ze wzgórzami Pojezierza Kaszubskiego, a od północy z Wysoczyzną Żarnowiecką. Ze względu na urozmaicone ukształtowanie terenu okolice Lęborka są niezwykle atrakcyjne dla turystów rowerowych. Przez miasto przepływa spławna rzeka Łeba z dopływem zwanym Okalicą. Lębork leży przy drodze krajowej nr 6 Gdańsk – Szczecin, jest też ważnym węzłem kolejowym.

1.1. DEMOGRAFIA²

Lębork jest miastem liczącym 33 406 mieszkańców, z czego 52,57% stanowią kobiety, a 47,43% - mężczyźni. Mieszkańcy Lęborka są znacznie mniej skłonni do wstępowania w związki małżeńskie, niż mieszkańcy województwa pomorskiego, rzadziej również zawierają te związki od mieszkańców subregionu słupskiego i powiatu lęborskiego. Mieszkańcy Lęborka zawarli w 2019 roku 155 małżeństw, co odpowiada 4,4 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa pomorskiego oraz mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa pomorskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla kraju. 29,6% mieszkańców Lęborka jest stanu wolnego, 56,3% żyje w małżeństwie, 5,4% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,2% to wdowy/wdowcy. Lębork ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -23. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,65 na 1000 mieszkańców miasta. Na 1000 mieszkańców Lęborka przypada 9.99 zgonów. Jest to nieznacznie więcej od wartości średniej dla województwa pomorskiego oraz mniej od wartości średniej dla kraju.

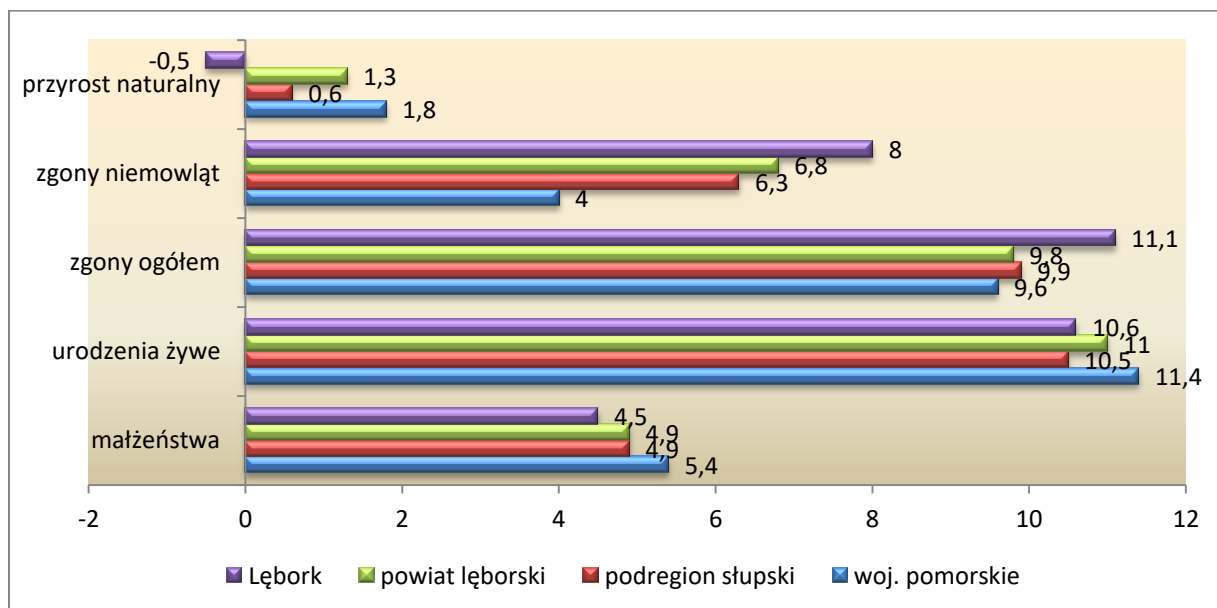
² <https://www.polskawliczbach.pl/Lebork>

Tabela 1. Populacja – gmina miejska Lębork w latach 2018-2019

	Jedn. miary	2018	2019
PODZIAŁ TERYTORIALNY (STAN W DNIU 31 XII)			
Powierzchnia	ha	1786	1786
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)			
Ludność faktycznie zamieszkała			
ogółem	osoba	35367	35273
kobiety	osoba	18317	18236
mężczyźni	osoba	17050	17037
Ludność według grup wieku:			
0-4 lat	osoba	1768	1722
5-9 lat	osoba	1843	1789
10-14 lat	osoba	1810	1925
15-19 lat	osoba	1652	1591
20-24 lat	osoba	2082	1949
25-29 lat	osoba	2472	2408
30-34 lat	osoba	2766	2735
35-39 lat	osoba	2924	2878
40-44 lat	osoba	2538	2642
45-49 lat	osoba	2220	2236
50-54 lat	osoba	2092	2089
55-59 lat	osoba	2316	2178
60-64 lat	osoba	2807	2743
65-69 lat	osoba	2400	2493
70 lat i więcej	osoba	3677	3895
Ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	osoba	1980	1975
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	osoba	6418	6392
produkcyjnym	osoba	21371	21038
poprodukcyjnym	osoba	7578	7843
W % ogółem ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	%	18,1	18,1
produkcyjnym	%	60,4	59,6
poprodukcyjnym	%	21,4	22,2
Wskaźniki obciążenia demograficznego			
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	65,5	67,7
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	118,1	122,7
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	35,5	37,3
Kobiety na 100 mężczyzn	osoba	107	107
Na 1000 ludności:			
zgony	-	11,14	9,99
przyrost naturalny	-	-0,54	-0,65
urodzenia żywe	-	10,61	9,34
małżeństwa zawarte w ciągu roku	-	4,5	4,4
Saldo migracji na pobyt stały			
saldo migracji zagranicznych	osoba	-17	-6

Źródło: dane GUS

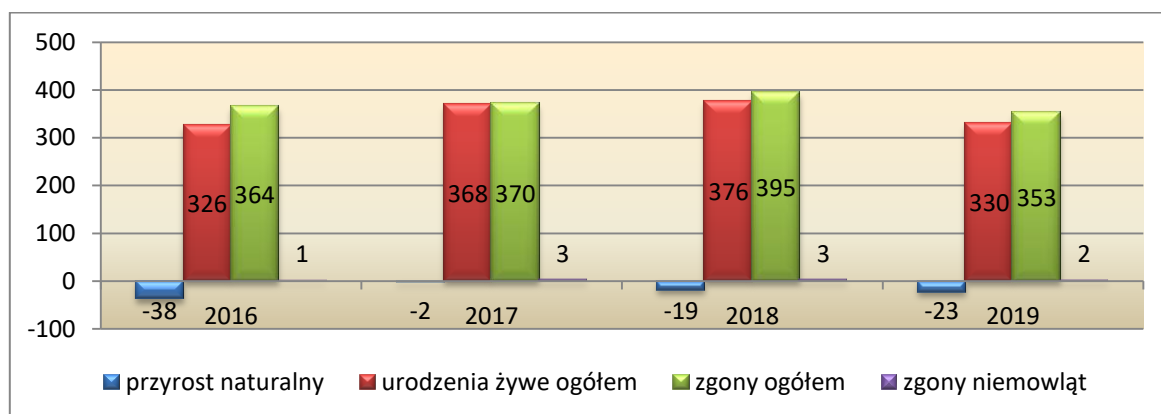
Wykres 1. Ruch naturalny ludności Łęborka w 2018 r. na tle województwa pomorskiego, podregionu słupskiego i powiatu łębskiego (na 1 000 ludności)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poziom urodzeń żywych jest zbliżony do poziomu w subregionie, jednak niższy niż w województwie i powiecie. Liczba zgonów mieszkańców Łęborka przewyższa liczbę zgonów w województwie i powiecie. Natomiast liczba zgonów niemowląt jest znacznie wyższa w porównaniu z tą w województwie, subregionie i powiecie. Zdecydowanie bardziej złożona jest sytuacja, jeśli chodzi o przyrost naturalny. Na tle zapasności demograficznej w Polsce województwo pomorskie jest postrzegane jako młode, ze stosunkowo dobrymi bieżącymi statystykami i prognozami. Niestety Łębork ze swoim ujemnym przyrostem naturalnym wyróżnia się niekorzystnie na tle województwa, subregionu i powiatu, gdzie ciągle jeszcze występuje dodatni przyrost naturalny.

Wykres 2. Przyrost naturalny w Łęborku w latach 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny na terenie Lęborka w latach 2016 - 2019 przyjmował wartości ujemne, co oznacza, że liczba zgonów w tym okresie przewyższała liczbę urodzeń.

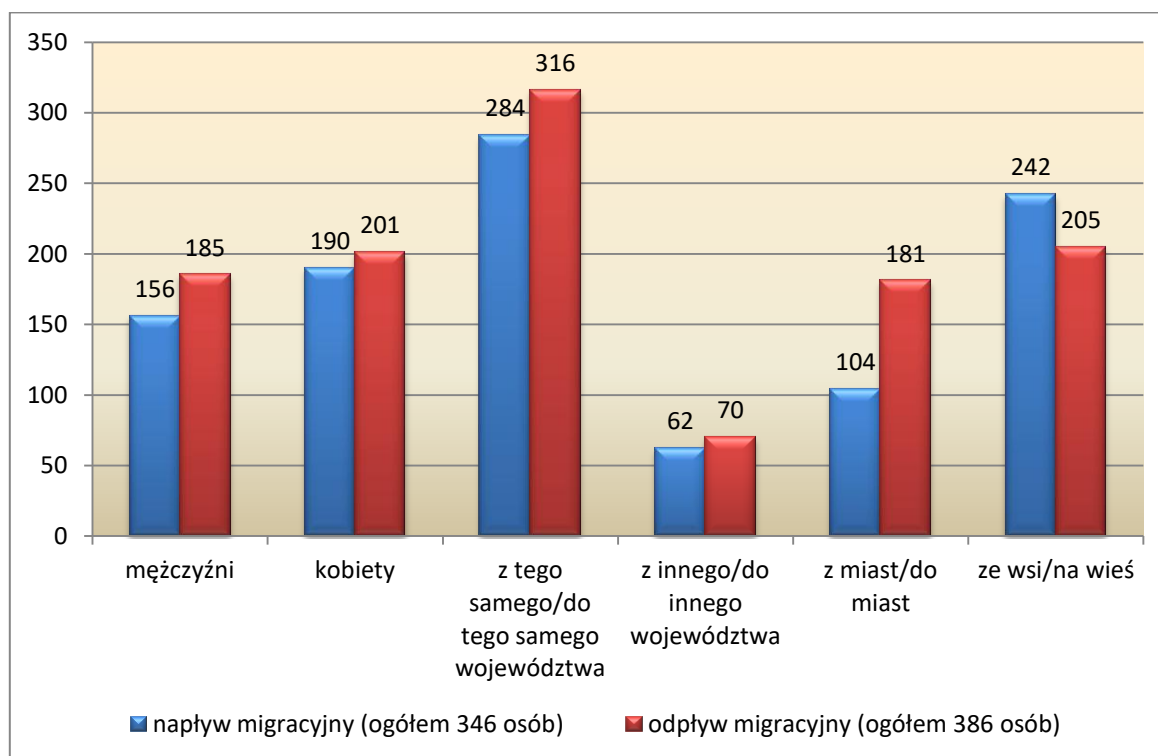
Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru. W Lęborku w latach 2016 – 2019 zarówno liczba zameldowań, jak i wymeldowań ulegała wahaniom. Szczegółowe dane dotyczące salda migracji na terenie Lęborka w ostatnich latach przedstawiają Tabela 2 i Wykres 3.

Tabela 2. Migracje na pobyt stały w Lęborku wg typu i kierunku

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
zameldowania w ruchu wewnętrznym	352	371	451	346
wymeldowania w ruchu wewnętrznym	343	344	411	386
saldo migracji wewnętrznych	9	27	40	-40
zameldowania z zagranicy	6	11	10	10
wymeldowania za granicę	25	27	27	16
saldo migracji zagranicznych	-19	-16	-17	-6
zameldowania ogółem	358	363	461	356
wymeldowania ogółem	368	371	438	402
saldo migracji ogółem	-10	11	23	-46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 3. Migracje wewnętrzne w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2019 zameldowało się na stałe we Lęborku 346 osób, w tym pochodzących z innych miast 104 (30% ogółu przybyłych do Lęborka.). Odpływ, czyli wymeldowania z pobytu stałego wynosił dla tego samego roku 386 osób. Na wieś wyemigrowało 205 ogółu migrantów. Był to kolejny rok, kiedy odpływ migracyjny był większy od napływu. Ogólnie bardziej skłonne do zmiany miejsca zamieszkania były kobiety, które przeważały zarówno wśród ludności napływającej, jak i odpływającej. Najwięcej ruchów migracyjnych odbywa się wewnątrz województwa, częściej na wieś, niż do innego miasta. We wszystkich grupach i kierunkach migracji przeważa odpływ ludności z Lęborka, jedynie napływ migracyjny ze wsi przewyższa odpływ na wieś. Jest to kolejny czynnik wpływający na malejącą liczbę ludności miasta.

Salda migracji dają jedynie pewne przybliżenie przepływów ludności pomiędzy wyróżnionymi jednostkami podziału terytorialnego, przynoszą bowiem informacje o osobach, które dopełniły obowiązku wymeldowania i zameldowania w nowym miejscu zamieszkania na pobyt stały lub tymczasowy. Na podstawie danych statystyki publicznej trudno precyzyjnie określić, ile osób faktycznie mieszka w Lęborku. Opierając się na doświadczeniu i obserwacji można przyjąć, że znaczna większość migrantów i imigrantów wynajmujących mieszkania lub podnajmujących pokoje nie dopełniła obowiązku meldunkowego.

Tabela 3. Ruch naturalny i wędrowny w Lęborku w latach 2021-2030 (prognoza)

Rok	Stan w dniu 31 XII	Ruch naturalny		Migracje wewnętrzne na pobyt stały			Migracje zagraniczne na pobyt stały	
		Urodzenia	Zgony	Napływ	Odpływ	Saldo	Imigracja	Emigracja
2021	34 785	355	366	275	366	-91	21	42
2022	34 660	348	366	273	359	-86	21	42
2023	34 530	341	367	270	353	-83	21	42
2024	34 392	334	365	263	349	-86	21	42
2025	34 247	326	365	258	343	-85	21	42
2026	34 090	317	367	253	339	-86	21	42
2027	33 928	309	367	251	334	-83	21	42
2028	33 758	302	370	249	330	-81	21	42
2029	33 583	294	370	246	326	-80	23	42
2030	33 390	289	377	235	321	-86	23	42

Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy GUS

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2011 oraz informacje dotyczące migracji były podstawą opublikowanej przez GUS „Prognozy Ludności do 2050 roku”, w której punktem wyjścia był rok 2014.

Tabela 4. Ludność według płci oraz ekonomicznych i biologicznych grup wieku. Stan w dniu 31 XII (prognoza)

Płeć	Wiek	2021	2025	2028	2030
Ogółem	Ogółem	34 785	34 247	33 758	33 390
	przedprodukcyjny 0-17	6 360	6 260	5 942	5 816
	produkcyjny 18-59/60	20 170	19 161	18 844	18 501
	mobilny 18-44	12 478	11 394	10 664	10 159
	niemobilny 44-59/64	7 692	7 767	8 180	8 342
	poprodukcyjny 60+/65+	8 255	8 826	8 972	9 073
	0-14	5 363	5 078	4 973	4 861
	15-59	20 012	19 433	18 883	18 504
	60+	9 410	9 736	9 902	10 025
	15-64	22 564	21 433	20 810	20 436
	65+	6 858	7 736	7 975	8 093
	80+	1 429	1 455	1 731	1 971
Mężczyźni	Ogółem	16 794	16 547	16 320	16 142
	przedprodukcyjny 0-17	3 272	3 232	3 048	2 983
	produkcyjny 18-59/60	10 786	10 228	10 102	9 969
	mobilny 18-44	6 430	5 906	5 603	5 377
	niemobilny 44-59/64	4 356	4 322	4 499	4 592
	poprodukcyjny 60+/65+	2 736	3 087	3 170	3 190
	0-14	2 762	2 598	2 553	2 477
	15-59	10 141	9 952	9 667	9 523
	60+	3 891	3 997	4 100	4 142
	15-64	11 296	10 862	10 597	10 475
	65+	2 736	3 087	3 170	3 190
	80+	432	450	551	631
Kobiety	Ogółem	17 991	17 700	17 438	17 248
	przedprodukcyjny 0-17	3 088	3 028	2 894	2 833
	produkcyjny 18-59/60	9 384	8 933	8 742	8 532
	mobilny 18-44	6 048	5 488	5 061	4 782
	niemobilny 44-59/64	3 336	3 445	3 681	3 750
	poprodukcyjny 60+/65+	5 519	5 739	5 802	5 883
	0-14	2 601	2 480	2 420	2 384
	15-59	9 871	9 481	9 216	8 981
	60+	5 519	5 739	5 802	5 883
	15-64	11 268	10 571	10 213	9 961
	65+	4 122	4 649	4 805	4 903
	80+	997	1 005	1 180	1 340
	15-49	7 759	7 343	6 912	6 599

Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy GUS

Konfrontując dane dla trzech pierwszych lat z danymi faktycznymi, należy stwierdzić, że w prognozie zmian ludnościowych Lęborka spadek liczby mieszkańców był większy niż w rzeczywistości.

Tabela 5. Porównanie założeń prognoz z 2014 i 2017 r. na poziomie kraju

ROK	PROGNOZA 2014					PROGNOZA 2017				
	TFR	e0 (M)	e0 (K)	Imigr. (w tys.)	Emigr. (w tys.)	TFR	e0 (M)	e0 (K)	Imigr. (w tys.)	Emigr. (w tys.)
2017	1,25	73,9	81,6	15,6	24,4	1,36	74,3	82,1	14,4	22,7
2018	1,27	74,1	81,7	16,1	24,4	1,38	74,6	82,2	14,9	22,7
2019	1,30	74,4	81,9	16,6	24,4	1,40	74,8	82,4	15,3	22,7
2020	1,32	74,6	82,1	17,0	24,4	1,43	75,1	82,5	15,7	22,7
2021	1,33	74,9	82,3	17,5	24,4	1,45	75,4	82,7	16,2	22,7
2022	1,35	75,2	82,5	18,0	24,4	1,46	75,7	82,9	16,7	22,7
2023	1,36	75,4	82,6	18,5	24,4	1,48	76,0	83,1	17,1	22,7
2024	1,37	75,7	82,8	19,0	24,4	1,49	76,3	83,3	17,6	22,7
2025	1,38	76,0	83,0	19,5	24,4	1,50	76,6	83,5	18,0	22,7
2026	1,39	76,2	83,2	20,0	24,4	1,51	76,9	83,7	18,5	22,7
2027	1,40	76,5	83,4	20,5	24,4	1,52	77,2	83,9	18,9	22,7
2028	1,41	76,8	83,6	21,0	24,4	1,53	77,5	84,2	19,3	22,7
2029	1,42	77,1	83,8	21,5	24,4	1,54	77,8	84,4	19,9	22,7
2030	1,43	77,4	84,0	21,9	24,4	1,55	78,1	84,6	20,3	22,7

TFR – współczynnik dzietności

e0 – przeciętna oczekiwana długość życia w momencie urodzenia dla mężczyzn (M) oraz kobiet (K)

Imigr. – Rejestrowana imigracja do Polski na pobyt stały

Emigr. – Rejestrowana emigracja z Polski na pobyt stały

Źródło: dane GUS

Przedstawione w tabelach prognozy przewidują, że do roku 2030 systematycznie będzie maleć liczba urodzeń, a rosnać – liczba zgonów. Przeciętna oczekiwana długość życia w momencie urodzenia dla mężczyzn wzrośnie o 4,9%, zaś dla kobiet – o 3%. Liczba ludności Łęborka ogółem spadnie o 4,4%, przy czym największy spadek nastąpi w przedziale wieku produkcyjnego 18 - 59/64 lata (-8,3%). Zdecydowanie, bo aż o 18%, wzrośnie liczba ludności w wieku 65 lat i więcej.

Na podstawie tej prognozy należy wnosić o kierunku i tempie zmian w strukturze ludności. Tempo spadku ludności będzie największe w najmłodszych grupach wieku. Przybywać będzie osób w wieku powyżej 65 roku życia. Polityka społeczna miasta w jeszcze większym niż dotychczas stopniu powinna się koncentrować na podtrzymaniu aktywności i jakości życia osób w wieku senioralnym. Zdaje się, że w świetle danych statystycznych oraz prognoz demograficznych problemy łęborskich seniorów będą największym i zarazem najbardziej kosztownym wyzwaniem dla polityki społecznej miasta.

Ludność miasta z podziałem na płeć. Liczba ludności na terenie Lęborka na koniec 2019 roku wynosiła 33 406 osoby, w tym kobiet było 17 561 (52,57%), a mężczyzn 15 845 (47,43%)³. Należy przy tym zauważyć, że w grupie wiekowej od 0 do 18 lat przeważają mężczyźni (ok. 52%), a proporcje zmieniają się na rzecz przewagi kobiet wraz z wiekiem. Na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet. Od 2014 roku liczba ludności zmalała o 2 037 osób (5,74%) i tendencja ta się utrzymuje.

Tabela 6. Ludność Lęborka według płci i wieku w 2019 r.

Wiek	Mężczyźni			Kobiety			Wszyscy		
	Stali	Czasowi	Razem	Stali	Czasowi	Razem	Stali	Czasowi	Razem
0-	15.626	219	15.845	17.338	223	17.561	32.964	442	33.406
0-2	550	11	561	508	11	519	1.058	22	1.080
3	155	1	156	173	3	176	328	4	332
4-5	368	10	378	356	5	361	724	15	739
6	162	5	167	167	4	171	329	9	338
7	177	4	181	165	4	169	342	8	350
8-12	973	20	993	888	19	907	1.861	39	1.900
13-15	477	6	483	469	6	475	946	12	958
16-17	328	3	331	306	5	311	634	8	642
18-	12.436	159	12.595	14.306	166	14.472	26.742	325	27.067
0-6	1.235	27	1.262	1.204	23	1.227	2.439	50	2.489
7-15	1.627	30	1.657	1.522	29	1.551	3.149	59	3.208
16-19	674	12	686	581	10	591	1.255	22	1.277
0-18	3.369	66	3.435	3.168	60	3.228	6.537	126	6.663
18-65:	10.231	148	10.379	9.415	149	9.564	19.646	297	19.943
18-60									

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Struktura ludności według wieku. Najliczniejszą grupę wiekową wśród mieszkańców miasta w roku 2019 stanowiły osoby w wieku pomiędzy 35 a 39 rokiem życia. Następными w kolejności były osoby w wieku 30-34 lata, 25-29 lat oraz 40-44 lata.

Analiza przedstawionych danych pokazuje niepokojące trendy demograficzne, które w znaczący sposób wpływają na politykę społeczną i będą ją kształtować w najbliższych latach:

- spadek liczby osób w wieku produkcyjnym przy równoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym,
- wzrost współczynnika obciążenia demograficznego (67,7 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym),
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (122,7),
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- wzrost liczby zgonów,
- ujemny przyrost naturalny,
- ujemne saldo migracji zagranicznych.

³ Raport o stanie gminy za 2019 rok

Tabela 7. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem

Kategoria	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
% osób w wieku przedprodukcyjnym	18,0	17,9	18,0	18,1	18,1
% osób w wieku produkcyjnym	62,8	62,1	61,4	60,4	59,6
% osób w wieku poprodukcyjnym	19,2	20,0	20,6	21,4	22,2
% osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	59,3	60,9	63,0	65,5	67,7
% osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	106,5	111,4	114,4	118,1	122,7
% osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	30,6	32,1	33,6	35,5	37,3
Współczynnik obciążenia demograficznego	21,4	22,7	24,0	25,5	27,2
% osób w wieku 65 lat i więcej	15,0	15,7	16,4	17,2	18,1

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Stan ten odzwierciedla sytuację demograficzną w całym kraju. Wszelkie prognozy wskazują na nieuniknione procesy starzenia się społeczeństwa ze wszystkimi tego konsekwencjami. Istotne znaczenie ma fakt, że samorząd lokalny ma relatywnie niewielki wpływ na kształtowanie się tendencji demograficznych, a ewentualne działania w tym zakresie powinny być długofalowe, z efektem widocznym po upływie dłuższego czasu.

Najliczniejszą grupę w 2019 roku stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 59,6% populacji Lęborka. Natomiast ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 18,1%, a w wieku poprodukcyjnym – 22,2%. Wśród osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym mamy do czynienia z niewielką przewagą liczebną mężczyzn (odpowiednio 51,7% i 53%), natomiast w grupie osób w wieku poprodukcyjnym zdecydowanie przeważają kobiety (68,3%). Wynika to z jednej strony ze statystycznie dłuższego życia kobiet, z drugiej zaś – z ich wcześniejszego wieku emerytalnego. Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczebności osób w wieku poprodukcyjnym świadczy o starzeniu się społeczeństwa na terenie gminy miejskiej Lębork. Zjawisko to wpisuje się w ogólnopolskie tendencje demograficzne, natomiast różni się od wskaźników wojewódzkich, które są zdecydowanie mniej alarmistyczne.

1.2. KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY GMINY MIEJSKIEJ LĘBORK

1.1.1. Gospodarka i finanse

Jak podaje ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (t.j. Dz. U. 2020 poz. 23), na dochody własne gminy składają się:

- 1) wpływy z podatków,
- 2) wpływy z opłat,
- 3) dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych,
- 4) dochody z majątku gminy,
- 5) spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy,
- 6) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach,

- 7) 5,0 % dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej,
- 8) odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej,
- 9) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy,
- 10) odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej,
- 11) dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego,
- 12) inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.

Oprócz dochodów własnych gminy na ogół jej budżetu składają się także dotacje i subwencja ogólna wraz z częścią oświatową. Z kolei na wydatki gminy składają się wydatki na bieżące wynagrodzenia, wydatki bieżące, wydatki majątkowe inwestycyjne i wydatki majątkowe.

Budżet gminy miejskiej Lębork na dzień 31.12.2019 r. zamknął się następującymi kwotami⁴:

- 1) dochody ogółem 204.688.845,96 zł, w tym:
  - a) dochody bieżące 169.826.425,96 zł (w tym dotacje na zadania zlecone 52.792.329,49 zł);
  - b) dochody majątkowe 34.662.419,12 zł (w tym dotacje na zadania zlecone 300.000,00 zł);
- 2) wydatki ogółem 208.688.935,45 zł, w tym:
  - a) wydatki bieżące 161.536.142,52 zł (w tym wydatki na zadania zlecone 52.792.329,49 zł);
  - b) wydatki majątkowe 47.152.792,93 zł (w tym wydatki na zadania zlecone 300.000,00 zł).

W roku 2019 gmina miejska Lębork pozyskała ze środków zewnętrznych łącznie kwotę 23 044 151,22 zł między innymi na realizację zadań inwestycyjnych: „Skarby Lęborka – ukazanie dziedzictwa kulturowego miasta przez odratowanie i wyeksponowanie elementów zabytkowego centrum”, „Lęborski Węzeł Przesiadkowy”, „Więcej drzew i krzewów – zielony Lębork”, „Odnowiony Lębork” rewitalizacja obszaru Nowy Świat”. Na zadania inwestycyjne wydatkowano łącznie 46.157.544,34 zł (w 2018 r. – 28.839.946,99 zł).

---

⁴ Raport o stanie gminy za 2019 rok

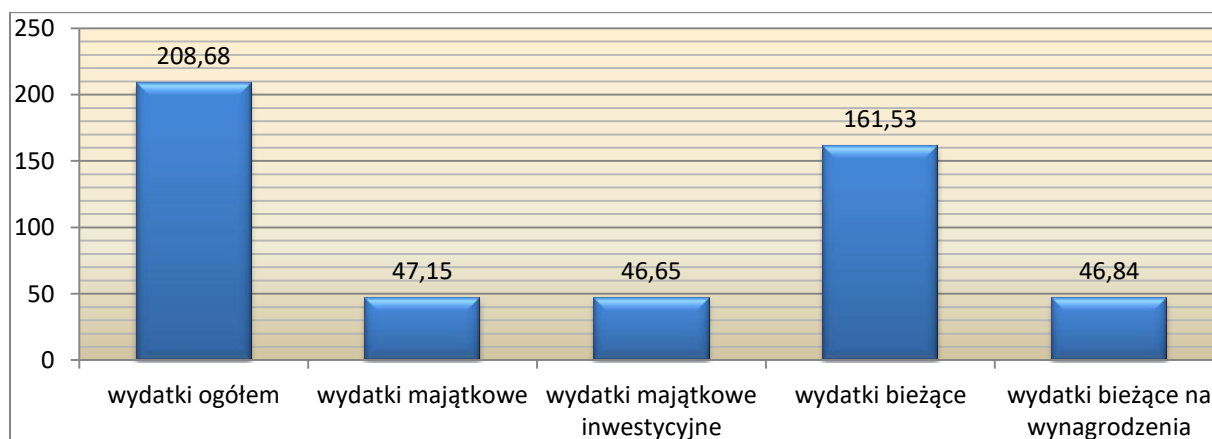
Tabela 8. Struktura dochodów i wydatków budżetu gminy w latach 2018-2019 r. według działów

Dochody gminy ogółem wg działów	Jedn. miary	2018	2019
rolnictwo i łowiectwo	zł	7983,58	8780,63
transport i łączność	zł	1945795,96	17067588,87
turystyka	zł	4150265,13	1100839,78
gospodarka mieszkaniowa	zł	14978814,74	14390767,02
działalność usługowa	zł	3999,99	4000,00
administracja publiczna	zł	602290,90	744707,83
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	278295,70	230149,06
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	39720,19	35696,15
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	zł	52591260,58	58092085,48
różne rozliczenia	zł	33632325,16	36126359,87
oświata i wychowanie	zł	4106198,95	4426531,59
ochrona zdrowia	zł	3852,00	5210,00
pomoc społeczna	zł	6567586,46	7356183,90
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	-1149,26	138579,56
edukacyjna opieka wychowawcza	zł	186903,58	183546,34
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	7316065,09	8449144,89
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	169225,45	4789588,07
kultura fizyczna	zł	748816,29	785516,73
Wydatki gminy ogółem wg działów			
rolnictwo i łowiectwo	zł	8185,92	8956,69
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	zł	7954,76	8105,36
transport i łączność	zł	14704514,97	20594416,79
turystyka	zł	7369378,21	9240978,58
gospodarka mieszkaniowa	zł	9465338,21	8951315,86
działalność usługowa	zł	3999,99	4000,00
administracja publiczna	zł	9103635,62	10740561,00
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	278295,70	230149,06
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	987865,42	468099,72
obsługa długu publicznego	zł	2460211,99	2777045,06
oświata i wychowanie	zł	47000583,80	49842906,45
ochrona zdrowia	zł	1083038,42	919888,58
pomoc społeczna	zł	13949195,72	15276007,75
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	1332199,75	187305,76
edukacyjna opieka wychowawcza	zł	1178608,26	1296193,26
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	17658431,51	17948360,58
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	3637293,54	14010831,88
kultura fizyczna	zł	4874766,51	5117983,77

Źródło: dane GUS

Jak wynika z analizy danych, najwyższe dochody pochodzą z działów „dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem” - 28,4%, „różne rozliczenia” - 17,6% i „transport i łączność” 8,3%, natomiast najniższe dochody generuje „działalność usługowa”, „ochrona zdrowia” oraz „rolnictwo i łowiectwo”. Najwięcej wydatków finansowanych z budżetu Gminy generują działy „oświata i wychowanie” - 23,8% „transport i łączność” - 9,8% oraz „gospodarka komunalna i ochrona środowiska” - 8,6%, a najmniej - działy „działalność usługowa”, „wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę” oraz „rolnictwo i łowiectwo”.

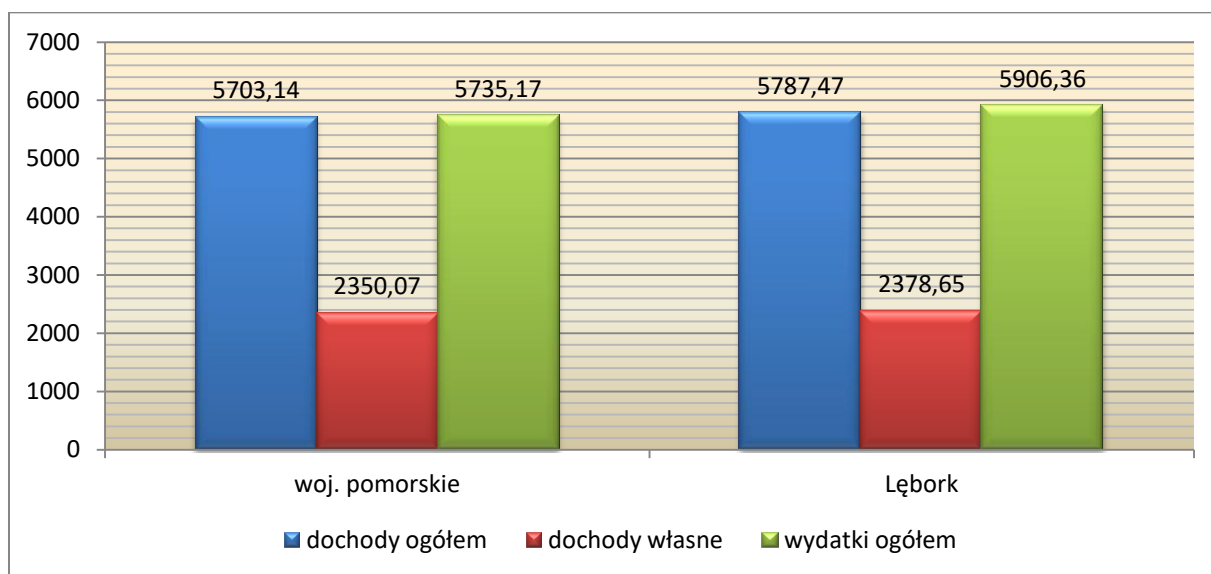
Wykres 4. Wydatki budżetu gminy według rodzajów w 2019 r. (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 r. wydatki bieżące stanowiły 77,4% wszystkich wydatków (w tym wydatki bieżące na wynagrodzenia - 22,4% ogółu wydatków), natomiast wydatki majątkowe inwestycyjne stanowiły 22,3% ogółu wydatków.

Wykres 5. Dochody i wydatki gminy na 1 mieszkańca Lęborka w 2019 r. na tle województwa pomorskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 r. w porównaniu do wskaźników dla województwa pomorskiego gmina miejska Lębork osiągnęła wyższe wartości zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków. Dochód ogółem na 1 mieszkańca Lęborka osiągnął wysokość 101% dochodu na 1 mieszkańca województwa pomorskiego, natomiast wydatek z budżetu na 1 mieszkańca Lęborka wyniósł 115% wydatku na mieszkańca województwa. W stosunku do roku 2018 nastąpiła znaczna poprawa wskaźników finansowych miasta, między innymi dzięki pozyskaniu środków unijnych.

1.2.2. Rynek pracy⁵

Instytucje rynku pracy realizują zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Celem działań podejmowanych przez instytucje rynku pracy jest dążenie do:

- pełnego i produktywnego zatrudnienia,
- rozwoju zasobów ludzkich,
- osiągnięcia wysokiej jakości pracy,
- wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej,
- zwiększenia mobilności na rynku pracy.

Instytucje rynku pracy to:

1. Publiczne służby zatrudnienia - tworzą je organy zatrudnienia wraz z powiatowymi i wojewódzkimi urzędami pracy, urzędem obsługującym ministra właściwego do spraw pracy oraz urzędami wojewódzkimi, realizującymi zadania określone ustawą.
2. Ochotnicze Hufce Pracy - są państwową jednostką wyspecjalizowaną w działaniach na rzecz młodzieży, w szczególności młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, oraz bezrobotnych do 25 roku życia.
3. Agencje zatrudnienia - niepubliczne jednostki organizacyjne świadczące usługi w zakresie pośrednictwa pracy, pośrednictwa do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego i pracy tymczasowej.
4. Instytucje szkoleniowe – to publiczne i niepubliczne podmioty prowadzące na podstawie odrębnych przepisów edukację pozaszkolną.
5. Instytucje dialogu społecznego na rynku pracy:
  - 1) związki zawodowe lub organizacje związków zawodowych,
  - 2) organizacje pracodawców,
  - 3) organizacje bezrobotnych,
  - 4) organizacje pozarządowe- jeżeli wśród ich zadań statutowych znajduje się realizacja zadań w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.
6. Instytucje partnerstwa lokalnego - grupy instytucji realizujących na podstawie umowy przedsięwzięcia i projekty na rzecz rynku pracy.

---

⁵Przedstawione w „Strategii” dane dotyczące rynku pracy i bezrobocia nie obejmują zjawisk związanych z pandemią SARS-CoV-2, która spowodowała wzrost bezrobocia i spadek liczby podmiotów gospodarczych na początku 2020 r. Długofalowe skutki pandemii są niemożliwe do przewidzenia.

Inne podmioty wspierające działania instytucji rynku pracy to m.in. gminne centra informacji, akademickie biura karier, szkolne ośrodki kariery, organizacje pozarządowe zajmujące się problematyką rynku pracy.

Zgodnie z artykułem 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań samorządu powiatu. Instytucją odpowiedzialną za realizację programu na terenie powiatu łęborskiego jest Powiatowy Urząd Pracy w Łęborku.

Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2014-2020 dla powiatu łęborskiego zawiera następujące cele strategiczne:

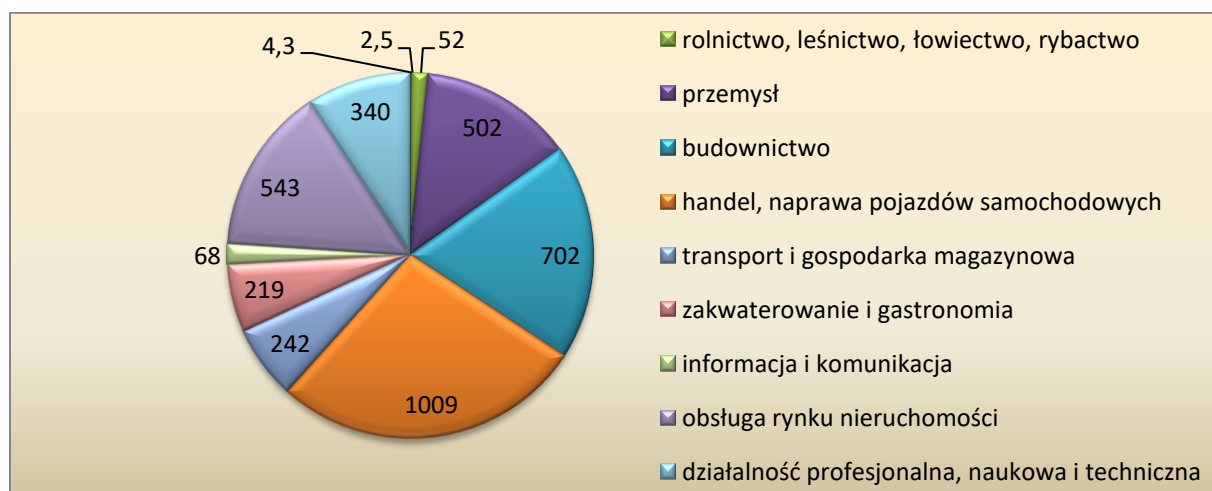
1. Zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych, w tym grup marginalizowanych na rynku pracy tj. osób młodych do 30 roku życia, powyżej 50 roku życia, kobiet, niepełnosprawnych,
2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy,
3. Popularyzacja kształcenia ustawicznego wśród osób bezrobotnych oraz pracowników,
4. Rozwój współpracy i partnerstwa w obszarze lokalnego rynku pracy.

O sile gospodarki danego regionu i jego potencjale decyduje ilość i struktura efektywnie działających podmiotów gospodarczych. W gminie miejskiej Łębork w 2019 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 4637 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 4352 w sektorze prywatnym. Na 10 tysięcy ludności 937 osób prowadziło działalność gospodarczą.

Pod względem rodzaju prowadzonej działalności przeważały podmioty, które zadeklarowały:

- handel, naprawę pojazdów samochodowych – 21,8%,
- budownictwo – 15,1%,
- obsługę rynku nieruchomości - 11,7%,
- przetwórstwo przemysłowe – 10,8%,
- działalność profesjonalną, naukową i techniczną – 7,3%.

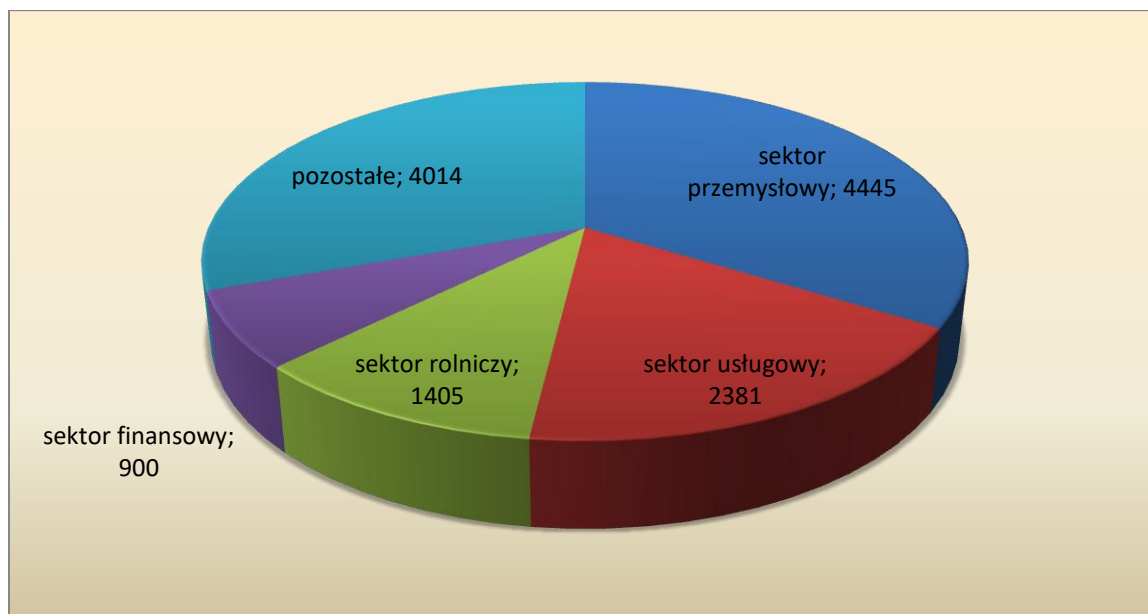
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej w 2019 r. w rejestrze REGON według wybranych sekcji (ogółem 4637 podmiotów)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 r. największy udział w sektorze prywatnym posiadały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (71,33% podmiotów sektora prywatnego). Następnymi w kolejności pod względem liczebności były spółki cywilne – 404 podmioty, spółki handlowe – 190 podmiotów oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne – 104 podmioty. Pod względem liczby zatrudnionych pracowników ok. 96% stanowią mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników⁶.

Wykres 7. Pracujący w 2019 r. według sektorów ekonomicznych⁷

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

10,7% aktywnych zawodowo mieszkańców Lęborka pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 33,8% w przemyśle i budownictwie, 18,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja), a 6,8% - w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Wprawdzie samorząd lokalny nie jest instytucją rynku pracy, jednak poprzez tworzenie prawa lokalnego sprzyjającego inwestorom może przyczynić się do powstawania nowych miejsc pracy. Na podstawie przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej samorząd może udzielać przedsiębiorcom pomocy w postaci ulg podatkowych.

Na terenie Lęborka przedsiębiorcy mogą skorzystać z ulg podatkowych - zwolnienia od podatku od nieruchomości. Zwolnienie to uzależnione jest od liczby utworzonych nowych miejsc pracy i przyznawane jest na okres od 2 do 5 lat w zależności od liczby utworzonych miejsc pracy.

⁶ <https://www.polskawliczbach.pl/Lebork>

⁷ <https://www.polskawliczbach.pl/Lebork#rynek-pracy>

W myśl Uchwały Nr IX-69/2015 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 25.05.2015 r. w sprawie zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis na tworzenie nowych miejsc pracy zwolnienie od podatku uzależnione jest od liczby utworzonych nowych miejsc pracy i przyznawane jest:

- 1) na okres 2 lat, jeżeli utworzono od 10 do 49 nowych miejsc pracy,
- 2) na okres 3 lat, jeżeli utworzono od 50 do 100 nowych miejsc pracy,
- 3) na okres 5 lat, jeżeli utworzono powyżej 100 nowych miejsc pracy.

Zwolnienie od podatku przewidziane w wyżej wymienionej uchwale nie obejmuje nieruchomości zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie handlu detalicznego.

1.3. SYSTEM EDUKACJI I OŚWIATY

Finansowanie działań oświatowych odbywa się na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 października 2017 roku o finansowaniu zadań oświatowych i w ustawie z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego.

W 2019 roku gmina miejska Lębork poniosła na oświatę i wychowanie wydatki w wysokości 50 611 698,88 zł, w tym 33 102 233,90 zł pochodziło z subwencji, a 17 509 461,98 zł (34,6%) – z dochodów własnych gminy.

Na terenie Lęborka funkcjonują placówki oświatowe i opiekuńcze działające na podstawie ustawy Prawo oświatowe, ustawy o opiece nad dziećmi do lat trzech i ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Ze względu na status miasta (gmina miejska a zarazem siedziba powiatu) znajdują się tu placówki podlegające różnym organom prowadzącym. Gminie miejskiej podlegają przedszkola i szkoły podstawowe, natomiast organem prowadzącym dla szkół ponadpodstawowych, szkół i placówek specjalnych oraz poradni psychologiczno-pedagogicznej jest powiat. Na terenie miasta działa również wydział zamiejscowy niepublicznej szkoły wyższej (Wyższej Szkoły Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni Wydział zamiejscowy Lębork). W mieście funkcjonuje także Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy oraz kilka szkół językowych.

Bez względu na typ i rodzaj placówki należy mieć na uwadze, że wszystkie one działają na rzecz tego samego interesariusza, którym bezpośrednio jest młody mieszkaniec Lęborka i powiatu lęborskiego, a pośrednio i docelowo – społeczeństwo.

Tabela 9. Placówki oświatowe według typu i organu prowadzącego

Placówki	Liczba placówek		
	rok szkolny 2017/2018	rok szkolny 2018/2019	rok szkolny 2019/2020
przedszkola - organ prowadzący Gmina Miasto Lębork	6	6	6
przedszkola - niepubliczne	5	6	9
szkoły podstawowe - organ prowadzący Gmina Miasto Lębork	6	6	6
szkoły podstawowe - niepubliczne	1	1	1
gimnazjum - niepubliczne	2	1	0

Źródło: Raport o stanie gminy za rok 2019

Ponadto na terenie gminy miejskiej Lębork na dzień 31.12.2019 r. funkcjonowały dwa niesamorządowe żłobki, dysponujące łącznie 57 miejscami dla dzieci w wieku do lat trzech.

Na terenie miasta działa również Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – placówka publiczna, świadcząca bezpłatne usługi na rzecz mieszkańców, szkół i przedszkoli w zakresie:

- profilaktyki niepowodzeń szkolnych,
- diagnozy i terapii wszelkich zaburzeń i odchyleń rozwojowych dzieci i młodzieży,
- diagnozy i terapii specyficznych problemów w pisaniu i czytaniu,
- terapii dzieci z trudnościami w nauce matematyki,
- profilaktyki, diagnozy i terapii opóźnień rozwoju mowy,
- doradztwa edukacyjno-zawodowego,
- mediacji i interwencji w sytuacjach kryzysowych,
- edukacji prozdrowotnej.

Niepubliczne Centrum Rozwoju Osobistego MODUS świadczy odpłatnie usługi w zakresie diagnozy i terapii oraz prowadzi zajęcia edukacyjne i wspierające rozwój dziecka.

Tabela 10. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach edukacyjnych

l.p.	Wyszczególnienie	Liczba uczniów rok szkolny 2018/2019	Liczba uczniów rok szkolny 2019/2020
1	Szkoła Podstawowa Nr 1	529	446
2	Szkoła Podstawowa Nr 3	480	448
3	Szkoła Podstawowa Nr 4	558	484
4	Szkoła Podstawowa Nr 5	454	487
5	Szkoła Podstawowa Nr 7	430	367
6	Szkoła Podstawowa Nr 8	852	799
RAZEM		3 303	3 031
7	Przedszkole Nr 1	228	224
8	Przedszkole Nr 2	294	279
9	Przedszkole Nr 5	166	167
10	Przedszkole Nr 6	122	122
11	Przedszkole Nr 9	158	153
12	Przedszkole Nr 10	98	102
RAZEM		1 066	1 047

13	Społeczna Językowa Szkoła Podstawowa	254	207
14	Społeczne Gimnazjum Językowe LTO	53	0
RAZEM		307	207
15	Niepubliczne Przedszkole „Baśniowe”	31	36
16	Prywatne Przedszkole Językowe Terapeutyczne „Tęczowa Kraina”	77	84
17	Przedszkole Integracyjne „Jesteśmy Razem”	59	59
18	Niepubliczne Przedszkole „Akademia Juniora”	17	18
19	Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Zielona Łąka”	15	15
20	Przedszkole „U Majki”	0	21
21	Niepubliczny Terapeutyczny Punkt Przedszkolny „Bursztynek” (zmiana nazwy na „Rybka”)	0	4
22	Punkt Przedszkolny Językowy Terapeutyczny „Tęczowa Kraina”	0	8
23	Punkt Przedszkolny Terapeutyczno-Językowy „Podaruj Odrobinę Szczęścia”	13	20
RAZEM		212	265
ŁĄCZNIE		4 888	4 550

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Tabela 11. Spełnianie obowiązku nauki

Wyszczególnienie		16 lat	17 lat	18 lat	Ogółem
Liczba młodzieży w wieku 16-18 lat spełniającej obowiązek nauki		7	3	10	20
Liczba młodzieży spełniającej obowiązek nauki	w publicznej lub niepublicznej szkole ponadgimnazjalnej/ponadpodstawowej	285	298	286	869
	przez realizowanie przygotowania zawodowego u pracodawcy	3	7	2	12
	przez uczęszczanie do szkoły w kraju, w którym przebywają	23	20	22	65
Liczba młodzieży zameldowanej lecz niezamieszkałej na terenie gminy (brak informacji o spełnianiu lub niespełnianiu obowiązku nauki)		3	1	0	4
Liczba młodzieży niespełniającej obowiązku nauki		0	0	0	0
Ogółem		321	329	320	970
Liczba młodzieży w wieku 16-18 lat zamieszkałej na terenie gminy		321	329	320	970

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Corocznie w ramach Programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży (Uchwała Rady Miejskiej nr XXVII-460/2013 z dnia 20 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia lęborskiego programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży) Burmistrz Miasta Lęborka przyznaje nagrody i wyróżnienia w trzech dziedzinach: nauka, kultura i sztuka oraz sport. W 2019 roku, za rok szkolny 2018/2019, nagrodę główną otrzymało 7 uczniów, natomiast wyróżnienie – 49 uczniów. Nagrodzeni otrzymali nagrody pieniężne, na które przeznaczono 21.350 zł. Jednocześnie corocznie w planach finansowych szkół zaplanowane są środki finansowe z przeznaczeniem na motywowanie uczniów (stypendia szkolne). W roku 2019 wypłacono uczniom na stypendia szkolne łącznie 26.779,76 zł.

Absolwenci szkół podstawowych mogą kontynuować naukę w działających na terenie miasta szkołach ponadpodstawowych, dla których organem prowadzącym jest powiat. Szkoły te oferują kształcenie na poziomie średnim ogólnym, średnim zawodowym i zasadniczym zawodowym. Proponowane profile kształcenia i zawody przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Powiatowe szkoły ponadpodstawowe i profile kształcenia/zawody (według harmonogramu rekrutacji na rok szkolny 2020/2021)⁸

Nazwa placówki	Profil kształcenia/zawód	Planowana liczba oddziałów	Planowana liczba uczniów
Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Lęborku	Klasa o profilu matematyczno-informatycznym Klasa o profilu biologiczno-chemicznym Klasa dwujęzyczna Klasa o profilu językowym	4	120
Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Lęborku	Profil językowy Profil humanistyczny Profil biologiczno-chemiczny Profil ogólny	4	120
Zespół Szkół Gospodarki Żywnościowej i Agrobiznesu w Lęborku	Technikum: Technik ekonomista Technik handlowiec Technik reklamy Technik hotelarstwa Technik żywienia i usług gastronomicznych Technik technologii żywności Technik analityk Technik fotografii i multimedii	6	196
Zespół Szkół Mechaniczno-Informatycznych w Lęborku	Technikum Technik informatyk Technik programista Technik mechanik Technik mechatronik Technik elektronik	3	100
	Branżowa szkoła I stopnia: Mechanik monter maszyn i urządzeń Elektromechanik Wielozawodowa	2	70
Powiatowe Centrum Edukacyjne w Lęborku	Technikum: Technik logistyk - profil wojskowy Technik budownictwa – profil wojskowy Technik logistyk Technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej	3	100
	Branżowa szkoła I stopnia: monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie stolarz kucharz (mł. prac.) sprzedawca (mł. prac.) fryzjer (mł. prac.) wielozawodowa (mł. prac.): krawiec, monter sieci i instalacji sanitarnych, piekarz, cukiernik, zdun, kamieniarz, cieśla, optyk-mechanik, fotograf, złotnik-jubiler, zegarmistrz, kominiarz, murarz-tylnkarz, betoniary-zbrojarz, monter izolacji budowlanych, tapicer, kaletnik, szklarz, obuwnik...	4	142
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lęborku	pracownik pomocniczy w gastronomii	0,5	8

Źródło: www.powiat-lebork.com

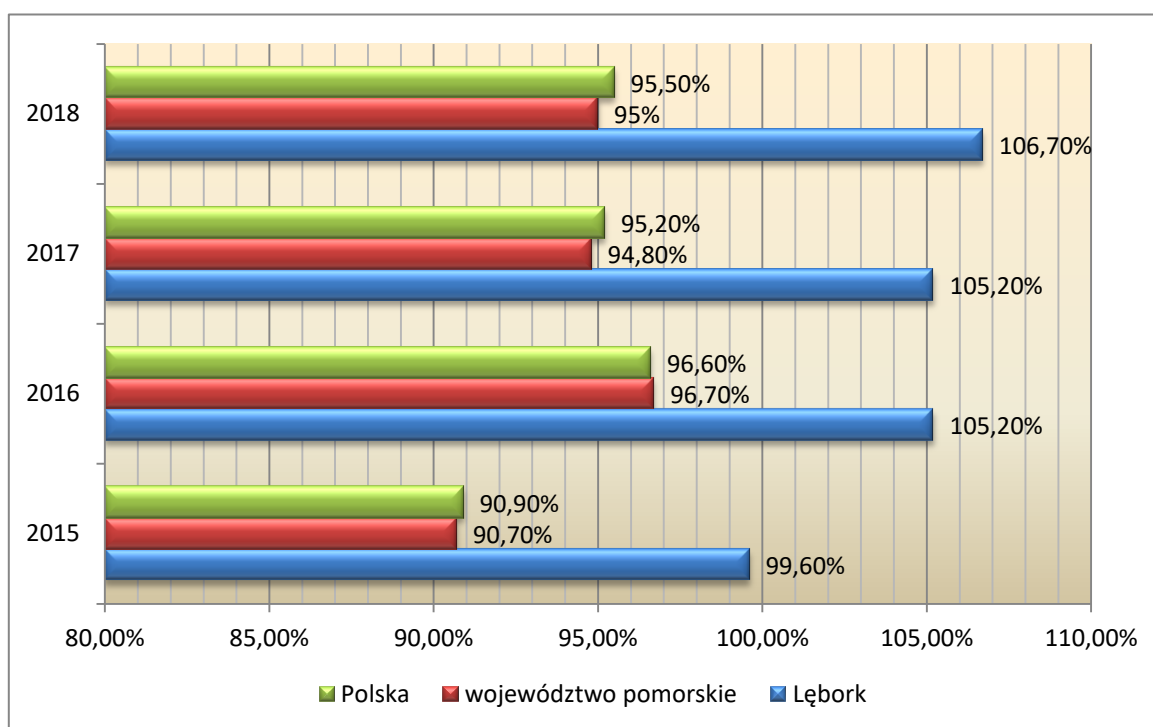
Należy zauważyć, że oferta zawiera kształcenie w zawodach, które w *Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych*⁹ wykazane są jako zawody nadwyżkowe. Oznacza to, że dla pracowników w tych zawodach nie ma ofert pracy.

⁸ www.powiat-lebork.com

Absolwenci szkół średnich, którzy zdali egzamin maturalny, mogą zdobyć wykształcenie wyższe na studiach niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia w niepublicznej uczelni - Wyższej Szkole Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni Wydział zamiejscowy Lębork. W filii w Lęborku uczelnia oferuje kształcenie na kierunkach Zarządzanie, Bezpieczeństwo wewnętrzne oraz na szeregu studiów podyplomowych.

Stosunek wszystkich osób uczących się na danym poziomie kształcenia do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi kształcenia, czyli tak zwany współczynnik skolaryzacji (brutto) w okresie 2015 – 2018 na tle województwa i kraju przedstawia Wykres 8.

Wykres 8. Współczynnik skolaryzacji w latach 2015-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W niektórych z analizowanych lat współczynnik skolaryzacji w placówkach szkolnych na terenie Lęborka był znacznie wyższy niż 100. Takie wartości wskaźnika wynikają z faktu, że do szkół w Lęborku uczęszczają dzieci i młodzież spoza terenu miasta.

⁹ Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie lęborskim w 2019 roku, Powiatowy Urząd Pracy w Lęborku

1.4. INFRASTRUKTURA GMINY

1.4.1. Zasoby mieszkaniowe

Zasób lokali socjalnych i komunalnych to podstawowy instrument miejskiej polityki mieszkaniowej. Wprawdzie większość mieszkańców Lęborka realizuje swoje potrzeby mieszkaniowe na wolnym rynku, to jednak obszar niezaspokojenia tych potrzeb jest ciągle znaczący. Tak samo zresztą, jak i udział w całej zbiorowości tych mieszkańców, którzy nie są w stanie zaspokoić potrzeby posiadania własnego lokum samodzielnie, przy pomocy własnych zasobów finansowych. Zakres odpowiedzialności gminy obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osób o niskich dochodach nieposiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego. Mieszkania komunalne i socjalne stanowią około 10% substancji mieszkaniowej miasta.

Tabela 13. Mieszkania w Lęborku w 2018 roku

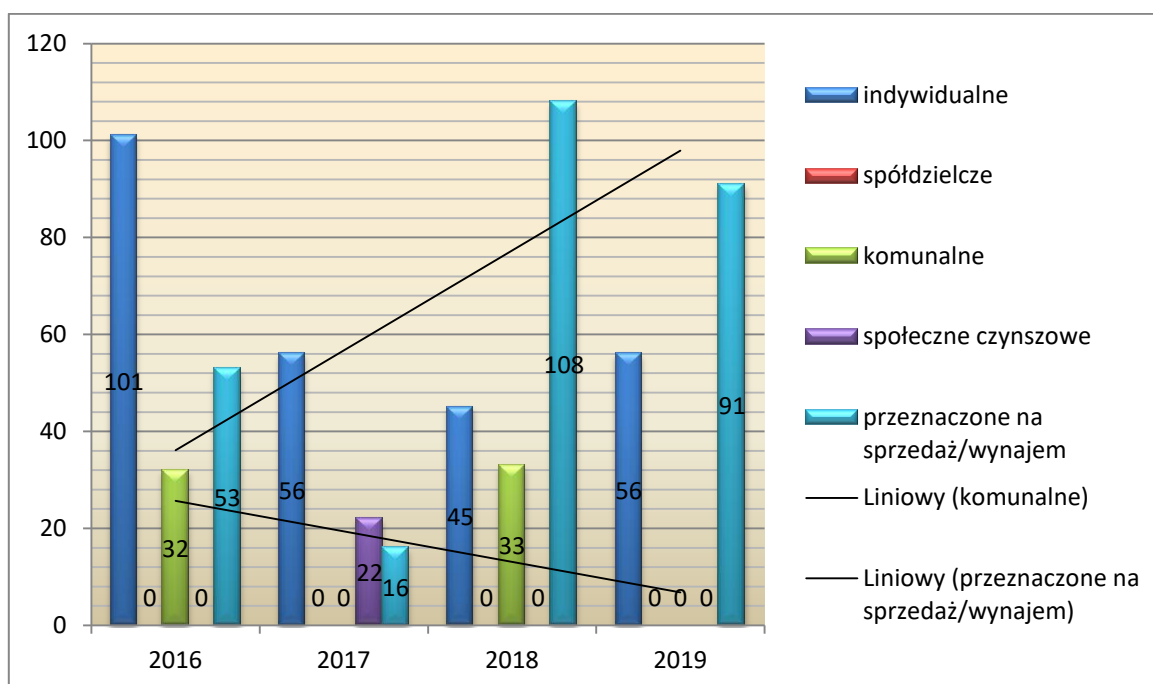
Mieszkania	13096
Izby w mieszkaniach	47737
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	845823
Przeciętna liczba izb w mieszkaniach	3,65
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,70
Przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,74
Przeciętna powierzchnie użytkowa 1 mieszkania w m ²	64,6
Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę	23,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2019 roku w Lęborku oddano do użytku 147 mieszkań. Na każdy 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 4,17 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Lęborku to 13 096 nieruchomości. Na każdy 1000 mieszkańców przypada zatem 370 mieszkań. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa pomorskiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. W 2017 roku 61,9% mieszkań zostało przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem, a 38,1% na cele indywidualne. Ostatnie mieszkania spółdzielcze zostały oddane do użytku w 2007 roku. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w Lęborku to 3,27 i jest nieznacznie mniejsza od przeciętnej liczby izb dla województwa pomorskiego oraz znacznie mniejsza od przeciętnej liczby pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2019 roku w Lęborku to 104,90 m² - jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa pomorskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. 99,91% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 98,18% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 95,64% mieszkań posiada łazienkę, 82,83% korzysta z centralnego ogrzewania, a 91,57% z gazu sieciowego¹⁰.

¹⁰ <https://www.polskawliczbach.pl/Lebork#rynek-pracy>

Wykres 9. Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Uchwałą NR XVIII-283/2020 z dnia 25 września 2020 r. Rada Miejska w Lęborku przyjęła *Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Lębork w latach 2020 – 2024*. Program ten określa zasady polityki mieszkaniowej Gminy oraz warunki do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych jej mieszkańców. Opracowanie przedmiotowego dokumentu stanowi realizację obowiązku, który nakłada *Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego*. Zgodnie z *Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, które obejmują m. in. sprawy związane z ładem przestrzennym, gospodarką nieruchomościami i komunalną, gminnym budownictwem mieszkaniowym i pomocą społeczną.

Do głównych celów programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Lębork opracowanego na lata 2020 - 2024 należą:

- 1) zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych najbardziej potrzebujących mieszkańców, zgodnie z odrębną uchwałą określającą kryteria wyboru osób uprawnionych do otrzymania lokalu mieszkalnego z gminnego zasobu mieszkaniowego oraz zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasto Lębork zgodnie z art. 4 w związku z art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie praw lokatorów mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- 2) poprawa jakości i warunków zamieszkania w mieszkaniowym zasobie gminy,
- 3) sukcesywna poprawa stanu technicznego lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy,

W miarę pozyskiwania środków finansowych gmina stara się zapewnić lokale o najmie socjalnym osobom, w stosunku do których sąd orzekł eksmisję z prawem do lokalu. Ponadto gmina stara się pozyskać pomieszczenia tymczasowe odpowiadające warunkom

określonym w cytowanej ustawie w celu realizacji wyroków o eksmisję, w których sąd nie przyznał prawa do najmu socjalnego. Osoby oczekujące na przydział lokalu mieszkalnego z mieszkaniowego zasobu gminy miejskiej Lębork mogą także ubiegać się o lokale tymczasowe należące do Lęborskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego sp. z o.o. lub do Agencji Mienia Wojskowego O/Regionalny w Gdyni. Samorząd ma do dyspozycji łącznie 307 takich mieszkań.

Tabela 14. Realizacja wyroków o eksmisję z prawem do lokalu socjalnego

Rok	Zarejestrowanych wyroków	Z tego nowych wyroków wydanych w danym roku	Zrealizowane wyroki
2018	61	23	40
2019	70	49	27

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Tabela 15. Realizacja wyroków o eksmisję bez prawa do lokalu socjalnego

Rok	Zarejestrowanych wyroków	Z tego nowych wyroków wydanych w danym roku	Zrealizowane wyroki
2018	14	11	9
2019	24	17	14

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Tabela 16. Wnioski złożone w sprawach mieszkaniowych (stan w dniu 31.12.2019 r.)

Rejestr A – przydział lokalu na czas nieoznaczony	Rejestr B – zamiana i wykwaterowanie	Rejestr C – realizacja wyroków o eksmisję	Rejestr D – przydział lokalu o najmie socjalnym
27	54	53	185

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Wielkość i struktura zasobu mieszkaniowego gminy miejskiej Lębork (według stanu na 30 listopada 2019 r.)¹¹

Mieszkaniowy zasób Gminy Miasta Lębork tworzą lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących w całości własność Gminy oraz lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów, tj. osób fizycznych i osób prawnych. Aktualny zasób mieszkaniowy Gminy Miasto Lębork stanowi 1360 lokali o łącznej powierzchni użytkowej 49.152,01m², w tym 500 lokali gminy o powierzchni użytkowej 24.296,13m² w budynkach administrowanych przez inne podmioty. W skład gminnego zasobu mieszkaniowego wchodzi 616 lokali o najmie socjalnym i pomieszczeń tymczasowych oraz 744 lokali mieszkalnych o umowie na czas nieoznaczony.

Zasób mieszkaniowy Gminy Miasto Lębork w 80,21 % jest zasobem przedwojennym, pochodzącym sprzed 1945 roku, a 19,79% stanowią lokale wybudowane po wojnie. Na poprawę warunków mieszkaniowych wpływają zaplanowane prace modernizacyjne i remontowe.

¹¹ ¹¹ Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Lębork w latach 2020 – 2024

Tabela 17. Zasób komunalny – lokale i budynki (stan w dniu 31.12.2019 r.)

Rok	Zasób mieszkaniowy ogółem		Lokale o umowie na czas nieoznaczony		Lokale socjalne i tymczasowe		Lokale gminy we wspólnotach mieszk.	Lokale socjalne we wspólnotach mieszk.	Liczba budynków	
	liczba	pow. użytk.	liczba	pow. użytk.	liczba	pow. użytk.	liczba	liczba	100% gminy	z lokalami gminy we wspóln. mieszk.
2019	1 373	49 630	866	36 838	512	12 792	547	24	74	221

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

W Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Lębork w latach 2020 – 2024 przewidziana jest budowa 58 mieszkań komunalnych w 7 budynkach mieszkalnych, natomiast Lęborskie Towarzystwa Budownictwa Społecznego planuje budowę 74 mieszkań (2 budynki mieszkalne). W opracowaniu są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pod kątem przeznaczenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

1.4.2. Infrastruktura komunikacyjna

Przez miasto Lębork przechodzą 2 drogi publiczne zaliczane do kategorii wojewódzkiej lub wyższej:

- droga krajowa nr 6 (DK 6) Goleniów – Gdynia,
- droga wojewódzka nr 214 (DW 214) Łeba – Warlubie.

Lębork jest węzłem kolejowym. Przez miasto przechodzą 3 linie kolejowe wykorzystywane do ruchu pasażerskiego lub towarowego:

- linia kolejowa nr 202 Gdańsk Główny - Stargard Szczeciński (o znaczeniu państwowym),
- linia kolejowa nr 229 Pruszcz Gdański - Łeba (o znaczenia miejscowym),
- linia kolejowa nr 237 Lębork - Maszewo Lęborskie (o znaczenia miejscowym).

Na terenie Lęborka jest osiem linii autobusowych. W 2019 roku w Lęborku było 17 km ścieżek rowerowych. Zarejestrowano 32 taksówki oraz 32 licencje na taksówki.¹²

1.5. ŻYCIE KULTURALNE, SPORTOWE I REKREACYJNE

Polityka kulturalna.

Miejska Biblioteka Publiczna w Lęborku (dalej: MBP) działa w budynku przy ul. Armii Krajowej 16, ponadto prowadzi filię przy ul. Kościuszki 14 oraz punkty biblioteczne w 12 miejscach – przedszkolach, domach pomocy społecznej, Środowiskowym Domu Samopomocy, Szkole Podstawowej w Szczurzy i Społecznej Językowej Szkole Podstawowej w Lęborku. Od 1.02.2019 r. uchwałą RM w Lęborku MBP został przekazany na własność budynek przy al. Wolności 73, którym jednostka zarządza od lipca 2018 r. MBP zapewnia dostęp do literatury, zarówno w postaci tradycyjnej, jak i ebooków, prasy,

¹² <https://www.polskawliczbach.pl/Lebork#rynek-pracy>

organizuje konkursy literackie, wystawy, warsztaty i spotkania z pisarzami. W swej działalności daleko wykracza poza statutową działalność, prowadząc działalność edukacyjną, a także rozwijając różnorodne zainteresowania i kierując ofertę do różnych grup wiekowych. Lęborska biblioteka współorganizuje i organizuje także różne wydarzenia w mieście. Są to cykle wykładów i spotkań z ciekawymi ludźmi, a dla dzieci m.in. warsztaty naukowe. Bogata oferta skierowana jest m.in. do lęborskich seniorów. Zbiory MBP w 2019 r. liczyły 99125 woluminów i 7883 jednostki zbiorów audiowizualnych, elektronicznych i gier planszowych. Zakupiono 4713 książek, uzupełniono zbiory specjalne – audiobooki, filmy i gry planszowe o 702 jednostki. Do końca 2019 r. zarejestrowano 8113 czytelników (23% mieszkańców). Biblioteka udostępniła 157111 jednostek różnego rodzaju zbiorów. Granty i inne dotacje wyniosły w 2019 r. 41283 zł. W ramach porozumienia z powiatem lęborskim MBP realizuje zadania na rzecz bibliotek powiatu, na co Starostwo przekazało środki w wysokości 21000 zł.

Muzeum w Lęborku prowadzi działalność wystawienniczą (wystawy stałe i czasowe) z zakresu historii, archeologii, sztuki współczesnej. Pracownia konserwacji zabytków opracowuje i zabezpiecza znaleziska archeologiczne. Prowadzi również projekty współfinansowane z pozyskanych środków zewnętrznych. W 2019 roku odnotowano 20 822 zwiedzających, co daje 5 893 osoby zwiedzające na 10 tys. mieszkańców.

Lęborskie Centrum Kultury „Fregata” prowadzi szeroką działalność kulturalną – koncerty, przedstawienia teatralne, występy kabaretowe, spektakle dla dzieci. W 2019 r. odbyły się 23 filmowe pokazy premierowe. W sali kinowej z 250 miejscami na widowni odbyło się 907 seansów, które zgromadziły 77 865 widzów (wzrost o ok. 4% w porównaniu z 2018), w tym 270 seansów filmów produkcji polskiej, na które przyszło 30 604 widzów. W kinie działa Dyskusyjny Klub Filmowy. Działalność prowadzona jest w sali kinowej, w Stacji Kultura i w Bramie Kaszubskiego Pierścienia. W okresie letnim organizowane było kino plenerowe, w tym samochodowe. LCK angażuje się w organizację imprez kulturalnych w mieście (m.in. Ożywiona Staromiejska – Lęborskie Dni Jakubowe, Tydzień Kultury Chrześcijańskiej) i współpracuje z lęborskimi stowarzyszeniami i grupami twórczymi oraz zespołami artystycznymi, udostępnia miejsca do prób i spotkań, opiekuje się i wspiera działalność Lęborskiego Klubu Fotograficznego, organizuje warsztaty muzyczne, szkoły gitary, perkusji, wokalu. Od lat corocznie jest współorganizatorem konkursu dekoracji świątecznych w mieście, Konkursu Literackiego im. M. Stryjewskiego, Miejskiego Przeglądu Jasełek itp.

W 2019 roku zorganizowano łącznie 36 imprez o charakterze kulturalnym, w których wzięło udział 6 130 osób, w tym:

- wystawy: 6 (uczestnicy: 400),
- festiwale i przeglądy artystyczne: 5 (uczestnicy: 600),
- koncerty: 13 (uczestnicy: 3 000),
- konkursy: 2 (uczestnicy: 90),
- pokazy teatralne: 8 (uczestnicy: 2 000),
- warsztaty: 2 (uczestnicy: 40).

Kultura fizyczna i sport

Według danych z 2019¹³ w Lęborku działało 12 klubów sportowych. Zarejestrowano 1511 ćwiczących (mężczyźni: 637, kobiety: 216, chłopcy do lat 18: 481, dziewczęta do lat 18: 177)¹⁴. W ramach *Centrum Sportu i Rekreacji w Lęborku* funkcjonują: Pływalnia Miejska Rafa i Miejska Hala Sportowa.

Klienci pływalni mogą korzystać:

- z dużego basenu o wymiarach 25 m x 12,5 m i głębokości od 1,15 m do 1,80 m z sześcioma torami pływackim; jednorazowo może korzystać do 48 osób,
- z małego basenu o wymiarach 12,5 m x 6 m. i głębokości od 0,75 m do 0,95 m przeznaczonego do nauki pływania, gier i zabaw dla dzieci, relaksu oraz zajęć rehabilitacyjnych dla niepełnosprawnych; jednorazowo może korzystać 18 osób.

W 2019 r. z usług Pływalni Miejskiej Rafa w Lęborku skorzystało 97.598 osób.

Miejska Hala Sportowa w Lęborku posiada pełną infrastrukturę do prowadzenia zajęć sportowych oraz rozgrywania meczów i turniejów w różnych dyscyplinach sportowych. Hala wyposażona jest w widownię z 376 miejscami siedzącymi. Na terenie obiektu jednocześnie może przebywać do 500 osób.

W 2019 r. Centrum Sportu i Rekreacji było organizatorem wielu imprez sportowych i rekreacyjnych dla mieszkańców, na które przeznaczyło łącznie 302.349,73 zł. Zrealizowano m. in.:

- zawody sportowe dla dzieci i młodzieży,
- imprezy biegowe,
- Turniej Łuczniczy,
- Półmaraton Wrotkarski,
- Turniej Siłaczy Tytan,
- MTB Tour Lębork,
- Zawody rowerowe – Energa Cyklo Cup,
- Pływanie Długodystansowe,
- Grand-Prix Lęborka w Karate.

W 2019 roku Burmistrz Miasta przyznał dotacje¹⁵:

- 1) na sport powszechny (taniec nowoczesny dzieci i młodzieży) - w wysokości 2.000 zł,
- 2) na sport kwalifikowany - w wysokości 1.022.000 zł, w tym:
  - a) sport dzieci i młodzieży – 372.500 zł,
  - b) sport osób dorosłych – 649.500 zł.

¹³ Raport o stanie gminy za 2019 rok

¹⁴ <https://www.polskawliczbach.pl/Lebork>

¹⁵ Raport o stanie gminy za 2019 rok

Tabela 18. Kluby i stowarzyszenia sportowe w Lęborku w 2019 r.

Lp.	Nazwa	Forma organizacyjno-prawna	Dziedzina działalności
1	UKS Jedynka Sekcja Pływacka SOLEX	klub sportowy	sport i rekreacja
2	UKS Jedynka	klub sportowy	sport i rekreacja
3	LKS Pogoń	stowarzyszenie kultury fizycznej	sport i rekreacja
4	Stowarzyszenie Przyjaciół Siatkówki	klub sportowy	sport i rekreacja
5	Lęborski Klub Biegacza im. Braci Petk	stowarzyszenie kultury fizycznej	sport i rekreacja
6	Klub Kolarski Lew Lębork	klub sportowy	sport i rekreacja
7	Klub Strzelecki LOK Lider Amicus	stowarzyszenie kultury fizycznej	sport i rekreacja
8	Klub Karate Shotokan	stowarzyszenie kultury fizycznej	sport i rekreacja
9	UKS Ekonomik-Maratończyk	klub sportowy	sport i rekreacja
10	Lęborskie Stowarzyszenie Sympatyków Sportu	klub sportowy	sport i rekreacja
11	Stowarzyszenie Przyjaciół Tańca Nowoczesnego	klub sportowy	sport i rekreacja
12	Kaszubskie Towarzystwo Sportowo-Kulturalne	klub sportowy	sport i rekreacja
13	UKS Trójka	klub sportowy	sport i rekreacja
14	Lęborskie Towarzystwo Sportowe Unia	klub sportowy	sport i rekreacja
15	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy "Jantar"	klub sportowy	sport i rekreacja
16	Lęborski Klub Tańca Sportowego ORANGE	klub sportowy	sport i rekreacja

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

1.6. OPIEKA ZDROWOTNA

Na terenie Lęborka opiekę medyczną zapewnia mieszkańcom przede wszystkim Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej¹⁶, w którego skład wchodzi:

1) oddziały:

- Szpitalny Oddział Ratunkowy,
- Oddział Chorób Wewnętrznych,
- Oddział Kardiologiczny i Rehabilitacji Kardiologicznej,
- Oddział Chirurgiczny Ogólny, Gastroenterologiczny i Rehabilitacyjny,
- Oddział Geriatryczny,
- Oddział Chirurgiczny, Chirurgii Onkologicznej i Rehabilitacyjny,
- Oddział Chirurgii Urazowo – Ortopedycznej, Rehabilitacji i Rehabilitacji Narządu Ruchu,
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- Oddział Ginekologiczno-Położniczy,
- Oddział Pediatryczny,
- Oddział Neonatologiczny,
- Oddział Psychiatryczny, Psychogeriatryczny, Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynenckich.

2) poradnie:

- Bezpłatny punkt konsultacyjny dla pacjentów kwalifikowanych do rehabilitacji ogólnoustrojowej,
- Poradnia Alergologiczna,

¹⁶ Źródło: <http://www.szpital-lebork.com.pl/>

- Poradnia Chirurgii Ogólnej,
- Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedyczna,
- Poradnia Diabetologiczna,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza,
- Poradnia medycyny Pracy,
- Poradnia Logopedyczna,
- Poradnia medycyny Sportowej,
- Poradnia Neonatologiczna,
- Poradnia Onkologiczna,
- POZ.

3) pozostałe jednostki:

- Laboratorium Analityczne,
- Pracownia Patomorfologii,
- Laboratorium Mikrobiologiczne,
- Pracownie Diagnostyki Obrazowej,
- Pracownia Endoskopii,
- Blok Operacyjny,
- Apteka Zakładowa,
- Sala Porodowa,
- Dział Fizjoterapii,
- Stacja Dializ (Centrum Dializa Sp. z o.o.).

Oprócz tego na terenie Miasta działają następujące placówki opieki zdrowotnej:

Gabinety rodzinne i specjalistyczne

1) Gabinety lekarzy rodzinnych

2) Gabinety specjalistyczne (w ramach NFZ), ul. Armii Krajowej 32

- dermatolog,
- okulista,
- laryngolog,
- ginekolog,
- stomatolog,
- gabinet medycyny pracy,
- pracownia diagnostyki obrazowej i USG.

3) Zespół gabinetów lekarzy rodzinnych oraz gabinetów specjalistycznych, Al. Wolności 40A (Stary Browar),

Poradnie i gabinety specjalistyczne:

- dział fizjoterapii,
- dział fizykoterapii,
- dział kinezyterapii,
- gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej,

- ośrodek rehabilitacji dziennej dla dzieci,
- poradnia chirurgii ogólnej,
- poradnia chorób płuc,
- poradnia ginekologiczno-położnicza,
- poradnia kardiologiczna dla dzieci,
- poradnie lekarzy POZ,
- poradnia neurologiczna,
- poradnia rehabilitacyjna,
- poradnia urologiczna.

4) Specjalistyczna Przychodnia Lekarska MAR-VITA, ul. Żeromskiego 9:

- **konsultacje:**
  - lekarza medycyny pracy – badanie sanitarno-epidemiologiczne,
  - neurologa (medycyna pracy),
  - okulisty (medycyna pracy),
  - ortopedy,
  - otolaryngologa (medycyna pracy),
  - lekarz medycyny pracy,
  - psychotechnika - prace wymagające pełnej sprawności psychoruchowej,
  - psychotechnika dla ubiegających się o kierowanie pojazdami,
- **usługi diagnostyczne**

5) Centrum Medyczne "Legionów"¹⁷, ul. Legionów Polskich 18; w ramach NFZ działają:

- poradnia chirurgiczna,
- poradnia chorób płuc,
- poradnia endokrynologiczna,
- poradnia ginekologiczna,
- poradnia kardiologiczna dla dzieci,
- poradnia neurologiczna,
- poradnia urologiczna.

6) Poradnia ortodontyczna, ul. Słowackiego 25

7) AWIMED Przychodnia Specjalistyczna¹⁸, ul. Bohaterów Monte Cassino 17:

- poradnia ginekologiczno-położnicza,
- poradnia neurochirurgiczna,
- poradnia endokrynologiczna,
- poradnia zdrowia psychicznego,
- poradnia psychologiczna.

---

¹⁷ <https://cmlegionow.pl>

¹⁸ <https://www.opiekamedyczna.info/serwis.php?s=1463&pok=30550&id=4580505>

8) Hospicjum Domowe św. Franciszka z Asyżu w Lęborku. Hospicjum obejmuje opieką hospicyjną chorych u kresu życia, pomagając jednocześnie rodzinie chorego w trudnym okresie choroby. Opiekę sprawuje interdyscyplinarny zespół pracowników medycznych. Zespół Hospicjum Domowego zapewnia choremu możliwość przebywania w domu ze swoimi najbliższymi w ostatnim okresie życia.

9) Na terenie miasta działa 8 ogólnodostępnych aptek oraz wiele gabinetów stomatologicznych, zarówno w ramach umów z NFZ, jak i prywatnie. Wykaz gabinetów można znaleźć m. in. na stronie internetowej.¹⁹

W 2019 roku mieszkańcom Lęborka udzielono ogółem 351 450 porad ambulatoryjnych, w tym 227 260 porad lekarzy podstawowej opieki lekarskiej. Na 10 tys. mieszkańców przyspadało 8 przychodni lekarskich²⁰.

W mieście działa także Ochotnicza Służba Ratownicza²¹, która świadczy usługi w zakresie ratownictwa, ochrony przeciwpożarowej, bezpieczeństwa na drogach oraz ochrony środowiska. Świadczenia z zakresu nocnej i całodobowej opieki medycznej udzielane są w SPS Zakładzie Opieki Zdrowotnej (szpitalu) przy ul. Węgrzynowicza 13. Od 1 października 2018 roku SPS ZOZ w Lęborku realizuje projekt skoordynowanej opieki nad pacjentem w zakresie zdrowia psychicznego.

1.7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne rozumiemy jako ogół warunków i instytucji chroniących obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, głównie w stanach nadzwyczajnych. W gminie miejskiej Lębork nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa Komenda Powiatowa Policji w Lęborku. Miasto zostało podzielone na 5 rejonów. Każdy z nich ma dzielnicowego, który identyfikuje zagrożenia i formułuje zakładane cele priorytetowe do osiągnięcia. Głównymi celami priorytetowymi w pierwszej połowie 2020 ro było ograniczenie zagrożeń spowodowanych spożywaniem napojów alkoholowych i zażywaniem środków odurzających w miejscach publicznych.

Jednostki i wydziały Komendy Powiatowej Policji w Lęborku:

Wydział Prewencji

Referat Patrolowo - Interwencyjny

Ogniwo ds. Wykroczeń

Rewir Dzielnicowych

Zespół Dyżurnych

Zespół Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obronnych

Zespół ds. Profilaktyki Społecznej oraz Nietletnich i Patologii

Wydział Ruchu Drogowego

¹⁹ <http://www.stomatolodzy24.pl/pomorskie/L%C4%99bork/1.html>

²⁰ Bank Danych Lokalnych, GUS

²¹ <http://www.lebork.pl/dla-mieszkanca/zdrowie/>

Wydział Kryminalny

Zespół Operacyjno-Rozpoznawczy

Zespół do Walki z Przesłępczością Narkotykową

Zespół do Walki z Przesłępczością przeciwko Źyciu i Zdrowiu

Zespół do Walki z Przesłępczością przeciwko Mieniu

Zespół do Spraw Przesłępczości Nieletnich

Zespół do Walki z Przesłępczością Gospodarczą

Zespół Techniki Kryminalistycznej

Zespół Kadr i Szkolenia

Jednoosobowe Stanowisko ds. Prasowo - Informacyjnych

Zespół Prezydialny

Referat Wspomagający

Zespół ds. Ochrony Informacji Niejawnych

Jednoosobowe Stanowisko ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy

Nad bezpieczeństwem publicznym czuwa również Państwowa Straż Pożarna w Lęborku, która swoim działaniem obejmuje teren powiatu lęborskiego. W 2019 roku PSP brała udział w 965 wyjazdach, w tym 243 do pożarów i 688 do zagrożeń miejscowych. 34 wezwania były fałszywymi alarmami. Z ogólnej liczby zdarzeń do około 45% doszło na terenie gminy miejskiej Lębork.

W mieście działa również Straż Miejska z siedzibą w budynku dworca PKP. Do zadań funkcjonariuszy straży gminnej należy w szczególności:

- ochrona spokoju i porządku w miejscach publicznych,
- czuwanie nad porządkiem i kontrola ruchu drogowego,
- kontrola publicznego transportu zbiorowego,
- współdziałanie z właściwymi podmiotami w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomocy w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń,
- zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsc zagrożonych takim zdarzeniem przed dostępem osób postronnych lub zniszczeniem śladów i dowodów, do momentu przybycia właściwych służb, a także ustalenie, w miarę możliwości, świadków zdarzenia,
- ochrona obiektów komunalnych i urzędzeń użyteczności publicznej,
- współdziałanie z organizatorami i innymi służbami w ochronie porządku podczas zgromadzeń i imprez publicznych.

Miasto objęte jest całodobowym monitoringiem wizyjnym, który dodatkowo zapewnia mieszkańcom Lęborka poczucie bezpieczeństwa. Nowoczesne studio monitoringu zlokalizowane jest w siedzibie Straży Miejskiej przy ul. Dworcowej. System monitoringu, w godzinach wieczorno-nocnych obsługiwanych jest przez obserwatorów.

1.8. POMOC SPOŁECZNA

1.8.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Pomoc społeczna to nie tylko wsparcie finansowe osób i rodzin potrzebujących pomocy, ale także pomoc instytucjonalna, świadczona przez placówki pomocy społecznej. Placówką

realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy miejskiej Lębork jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku z siedzibą przy ulicy Wyszyńskiego 3. MOPS zatrudnia 57 osób, w tym: 2 osoby na stanowiskach kierowniczych, 17 pracowników socjalnych i 38 pozostałych. 20 pracowników posiada wykształcenie wyższe, a 14 – średnie. 11 pracowników MOPS w Lęborku uzyskało specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, a 6 – specjalizację z organizacji pomocy społecznej. Ośrodek spełnia ustawowy wymóg zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 50 rodzin korzystających z pomocy pracownika. W ramach MOPS funkcjonują:

- **Noclegownia dla bezdomnych mężczyzn.**

Noclegownia to działająca w ramach MOPS placówka, której celem jest udostępnienie schronienia osobom bezdomnym. Placówka dysponuje 20 miejscami noclegowymi i 2 miejscami interwencyjnymi. Prawo do korzystania z noclegowni mają osoby skierowane do placówki przez pracowników socjalnych. Noclegownia jest przeznaczona wyłącznie dla mężczyzn. W 2019 roku z noclegowni skorzystało 105 podopiecznych (w 2018 – 114 osób, w 2017 – 84 osoby). Ponadto 800 osób z zewnątrz skorzystało z kąpielni i 150 osób – z pralni (pralka i suszarka). Dla podopiecznych noclegowni zorganizowano 19 zajęć terapeutycznych i 12 mityngów ze specjalistą terapii uzależnień. W każdym z zajęć uczestniczyło około 10 – 15 osób.

- **Schronisko dla osób bezdomnych.**

Schronisko dla Osób Bezdomnych przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Lęborku posiada 5 segmentów, w których znajdują się 34 pokoje dla 56 osób, z czego 8 miejsc noclegowych przeznaczonych jest na pomoc w ramach interwencji kryzysowej. W każdym z tych 5 segmentów jest wspólna kuchnia, łazienka i sanitariaty. Schronisko dla Osób Bezdomnych zapewnia osobom lub rodzinom całodobowy pobyt czasowy. W 2019 r. w Schronisku przebywały osoby bezdomne

a) z wydanymi decyzjami

- mężczyźni – 70
- kobiety – 8

b) w ramach interwencji kryzysowej

- mężczyźni – 8
- kobiety – 2

c) dotknięci przemocą

- kobiety – 2

d) opuszczający zakłady karne

- mężczyźni – 2

e) niepełnosprawni

- mężczyźni – 5 osób

- **Dzienny Dom Pomocy.**

Dzienny Dom Pomocy to placówka wsparcia dziennego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lęborku. Jego głównym zadaniem jest wspieranie osób samotnych i niepełnosprawnych ze środowiska lokalnego. Podopieczni korzystają z całodziennego pobytu, podczas którego zapewnione mają świadczenia rekreacyjno-kulturalne, edukacyjne oraz posiłki (śniadanie i podwieczorek). W 2019 r. z DDP skorzystały 24 osoby (w 2018 -

27 osób, w 2017 – 28 osób).

- **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku (MKRPA)**

W skład Komisji wchodzi osoby posiadające kwalifikacje i kompetencje niezbędne do skutecznego zajmowania się zadaniami związanym z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. MKRPA współpracuje z pracownikami socjalnymi MOPS w Lęborku, dzielnicowymi Komendy Powiatowej Policji, Sądem Rejonowym, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz terapeutami uzależnień, a także kuratorami zawodowymi i społecznymi.

- **Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie (PIK)**

Do zadań pracownika PIK należy między innymi: działanie w środowisku lokalnym na rzecz ofiar przemocy, udzielanie informacji o możliwościach uzyskania wszechstronnej pomocy dla osób dotkniętych przemocą, udzielanie pomocy w jak najlepszym wykorzystaniu dostępnych źródeł wsparcia zewnętrznego, obsługa telefonu zaufania i poradni on-line.

- **Centrum Wsparcia dla Osób w Kryzysie w Lęborku (CWOK)**

Do zadań CWOK w szczególności należy: prowadzenie działań terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą, udzielanie wsparcia rodzinom dotkniętym przemocą i przeżywającym kryzysy, organizowanie pomocy pedagogicznej, psychologicznej, prawnej, informowanie o instytucjach i podmiotach świadczących pomoc długoterminową, prowadzenie działalności profilaktycznej, informacyjnej nakierowanej na pomoc dzieciom i młodzieży, udzielanie wsparcia w radzeniu sobie z aktualnym kryzysem i budowaniu motywacji do pozytywnych zmian oraz współpraca z placówkami pomagającymi w rozwiązywaniu problemowych sytuacji.

1.8.2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Od kwietnia 2011 roku w Lęborku funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, powołany Zarządzeniem Burmistrza Nr 23/2011. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciel Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kuratorów sądowych oraz Klubu Abstynenta „Odnowa”. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar. Jego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań instytucji i specjalistów podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

1.8.3. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są jednostkami albo organami administracji publicznej oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. W Polsce pojęcie to definiuje ustawa o działalności pożytku publicznego

i o wolontariacie z 2003 roku, która wprowadza rozszerzoną definicję organizacji pozarządowych, jako podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego. Najczęściej terminu „organizacja pozarządowa” używa się w stosunku do fundacji i stowarzyszeń. Czasami o organizacjach pozarządowych mówi się, jako o „trzecim sektorze”, w odróżnieniu od sektora publicznego oraz sektora przedsiębiorstw. Obszary działania organizacji pozarządowych w Polsce to między innymi:

- **sport, turystyka, rekreacja i hobby (35%)**: np. prowadzenie zajęć sportowych, organizowanie imprez rekreacyjnych, opieka nad obiektami sportowymi,
- **kultura i sztuka (14%)**: np. organizowanie festynów, festiwali, edukacja kulturalna, działania podtrzymujące tradycję regionalną,
- **edukacja i wychowanie (13%)**: np. prowadzenie kółek zainteresowań dla dzieci i młodzieży, organizowanie kursów i szkoleń dla dorosłych, prowadzenie szkół,
- **ochrona zdrowia (8%)**: np. promocja zdrowia, edukacja zdrowotna, prowadzenie ośrodków rehabilitacyjnych,
- **usługi socjalne i pomoc społeczna (7%)**: pomoc osobom niepełnosprawnym, ubogim, wsparcie rodzin wielodzietnych, osób uzależnionych,
- **rozwój lokalny (6%)**: np. animowanie działań wspólnot lokalnych, działania sąsiedzkie, rozwój terenów wiejskich.

Tabela 19. Organizacje pozarządowe działające na terenie Lęborka²²

Nazwa	Forma organizacyjno-prawna	Dziedzina działalności
Klub Abstynenta Odnowa	Stowarzyszenie	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom
Lęborskie Stowarzyszenie Alternatywa dla Uzależnień	Stowarzyszenie	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom
Lęborskie Katolickie Stowarzyszenie Osób Specjalnej Troski "Iskierka Nadziei"	Stowarzyszenie	Niesienie pomocy duchowej i materialnej osobom niepełnosprawnym
Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym "Jesteśmy Razem"	Stowarzyszenie	Pomoc dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej. Działalność fizjoterapeutyczna, psychologiczna, edukacyjna i wychowawcza
Stowarzyszenie Pomocy Osobom ze Spektrum Autyzmu "Niebieski Skarb"	Stowarzyszenie	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych
Polski Związek Niewidomych Okręg Pomorski Koło Powiatowe	Stowarzyszenie	Działania na rzecz osób niewidomych i słabowidzących
Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Terenowe w Lęborku	Stowarzyszenie	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych
Stowarzyszenie "Amazonka"	Stowarzyszenie	Wspólne działanie na rzecz kobiet z rakiem piersi. Rehabilitacja psychiczna i fizyczna kobiet po mastektomii
Zespół Caritas Parafii Diecezji Pelplińskiej przy Parafii NMP Królowej Polski	Kościelna osoba prawna	Działalność charytatywna i humanitarna dla zrealizowania potrzeb duchowych i materialnych człowieka. Organizowanie i świadczenie konkretnej pomocy potrzebującym
Stowarzyszenie na 102	Stowarzyszenie	Działanie na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na wiek.
Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Lęborku	Stowarzyszenie	Działania na rzecz emerytów, rencistów i inwalidów
Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Gdańska Hufiec Lębork	Stowarzyszenie	Organizacja wychowawcza dzieci i młodzieży
Stowarzyszenie Rodzin	Stowarzyszenie	Wspomaganie rodzin w pełnieniu ich misji rodzicielskiej

²² <https://www.lebork.pl/dla-mieszkanca/dla-stowarzyszen/wykaz-stowarzyszen/>

Wielodzietnych Oddział w Lęborku		oraz w wykonywaniu wynikających z tych misji zadań
Stowarzyszenie Lęborskie Bractwo Historyczne	Stowarzyszenie	Dziedzictwo historyczne
Stowarzyszenie Ziemia Lęborska	Stowarzyszenie	Działalność w zakresie edukacji, pomocy społecznej, rekreacji i turystyki
Zrzeszenie Kaszubsko - Pomorskie Oddział w Lęborku	Stowarzyszenie	Rozbudzanie szerokiej inicjatywy dla wszechstronnego rozwoju kulturowego, społecznego i gospodarczego Kaszub, Kociewia, Borów, Krajny i całego Pomorza
Stowarzyszenie EDUQ	Stowarzyszenie	Edukacja, promocja i organizacja wolontariatu
Ochotnicza Służba Ratownicza	Stowarzyszenie	Działalność z zakresu ratownictwa, ochrony i promocji zdrowia, nauki, edukacji,
Stowarzyszenie Twórców i Animatorów Kultury "TAK"	Stowarzyszenie	Działalność twórcza, aktywizacja środowiska twórczego Ziemi Lęborskiej, promocja twórców Ziemi Lęborskiej
Stowarzyszenie Na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy "Szansa"	Stowarzyszenie	Działania na rzecz pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy, przeciwdziałanie przemocy
Lęborski Uniwersytet Trzeciego Wieku	Stowarzyszenie	Działania na rzecz osób w wieku emerytalnym
Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Lęborku - Otwarte Drzwi	Stowarzyszenie	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych
Lęborskie Stowarzyszenie św. Jakuba Apostoła	Stowarzyszenie	Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, w tym upowszechnianie dorobku kulturalnego grup etnicznych i narodowych obecnych na historycznej ziemi lęborskiej. Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
Regionalne Centrum Młodzieży	Fundacja	Działalność w zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania wśród młodzieży, osób pracujących z młodzieżą oraz dorosłych; wolontariat; edukacja kulturalna; promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa; rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, działalność wspierająca rozwój gospodarczy
Stowarzyszenie Tradycja Wczoraj i Dziś	Stowarzyszenie	Wspieranie wszechstronnego rozwoju dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych w zakresie kształcenia, wychowania, edukacji pozaformalnej, poradnictwa zawodowego
Powiatowy Cech Rzemiosła i Przedsiębiorczości	Cech rzemieślniczy	Działalność gastronomiczna, doradcza w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, działalność wspomagająca edukację
Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej świętego Franciszka z Asyżu	Stowarzyszenie	Działalność w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia w szczególności zapewnienie opieki paliatywno-hospicyjnej osobom ciężko i przewlekle chorym
Ochotnicza Straż Pożarna	Stowarzyszenie	Prowadzenie działalności w zakresie zapobiegania pożarom, udział w akcjach ratowniczych
Lokalna Organizacja Turystyczna "Ziemia Lęborska" - Łeba	Stowarzyszenie	Promocja Ziemi Lęborskiej, zapewnienie funkcjonowania i rozwoju systemu informacji turystycznej Ziemi Lęborskiej
Polski Związek Wędkarski Okręg PZW w Słupsku Koło przy Komendzie Powiatowej Policji w Lęborku	Polski Związek Sportowy	Organizowanie wędkarstwa, rekreacji, sportu wędkarskiego
Związek Sybiraków Oddział w Słupsku Zarząd Koła Lębork	Stowarzyszenie	Reprezentowanie, obrona interesów, świadczenie pomocy swoim członkom oraz Polakom zamieszkałym poza granicami kraju, zesłańcom.
Związek Ukraińców w Polsce Oddział Pomorski Koło	Stowarzyszenie	Działania na rzecz społeczności ukraińskiej
Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych Koło Powiatowe w Lęborku	Stowarzyszenie	Działania na rzecz członków związku i pozostałych po nich wdów i wdowców, działania na rzecz współpracy środowisk kombatanckich
Lęborskie Towarzystwo Oświatowe	Stowarzyszenie	wspieranie rozwoju edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w formach szkolnych i pozaszkolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Lęborku

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2020 poz. 1057) reguluje między innymi zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych, współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwala roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy.

Współpraca w 2019 roku realizowana była zgodnie z zadaniami określonymi w uchwale Nr XXXVIII-582/2018 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 24.10.2018 r. *sprawie przyjęcia Roczno Programu współpracy na 2019 rok Gminy Miasto Lębork z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami, przez które może być prowadzona działalność pożytku publicznego*. Program określa cele, zasady i zakres przedmiotowy oraz formę współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi, wymienia priorytetowe zadania publiczne, które powinny być w pierwszej kolejności wsparte środkami publicznymi, wyznacza okres realizacji przewidzianych zadań, a także porusza kwestie sposobu realizacji programu, wysokości środków przeznaczonych na realizację i sposobu oceny realizacji programu. Współpraca Gminy z organizacjami określonymi ustawą realizowana jest w oparciu o zasadę pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Celem głównym programu jest zaspokojenie potrzeb społecznych mieszkańców miasta oraz wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy miastem a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celami szczegółowymi programu są między innymi:

- zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców,
- wzmocnianie współpracy samorządu i organizacji pozarządowych oraz zapewnienia im udziału w realizacji zadań własnych samorządu służących rozwojowi miasta,
- uzupełnienie zadań miasta w obszarach mniej zagospodarowanych przez administrację,
- szerzenie postaw proobywatelskich, przede wszystkim wolontariatu,
- wzmocnianie potencjału organizacji pozarządowych.

Do priorytetowych zadań *Programu* należy między innymi:

1) W zakresie pomocy społecznej:

- łagodzenie skutków ubóstwa i wspieranie programów na rzecz wyjścia z trudnych sytuacji życiowych, w tym udzielanie pomocy żywnościowej osobom ubogim i osobom bezdomnym pozyskanej m.in. z Banków Żywności,
- poradnictwo i interwencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych oraz grup wsparcia,
- działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,

- wspieranie rodzin wielodzietnych i rodziców samotnie wychowujących dzieci, w tym pomoc w organizowaniu spotkań okolicznościowych i wyjazdów integracyjnych,
  - organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz inicjowanie dialogu ze środowiskiem młodzieżowym,
  - wspieranie osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych poprzez działalność integrującą środowisko, pokonywanie barier w komunikowaniu, działalność sportową i kulturalną,
  - wspieranie osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych w zakresie szkoleń tematycznych i warsztatów, pomoc w organizowaniu wyjazdowych spotkań terapeutycznych.
- 2) W zakresie ochrony i promocji zdrowia, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, wypoczynku dzieci i młodzieży:
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i/lub specjalistycznej, w tym kół zainteresowań, świetlic socjoterapeutycznych i opiekuńczych, klubów i ognisk wychowawczych dla dzieci ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym w celu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
  - prowadzenie, organizowanie zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym w celu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym,
  - prowadzenie dla dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych zajęć, w tym organizowanie imprez, zimowisk z elementami socjoterapeutycznymi,
  - organizowanie dla dzieci i młodzieży ze środowisk dysfunkcyjnych – wycieczek, zajęć z elementami socjoterapii, wypoczynku letniego (obozów, kolonii półkolonii),
  - działania zmierzające do uatrakcyjnienia tradycyjnych form edukacji szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem zajęć ruchowych,
  - rehabilitacja społeczna oraz poradnictwo dla osób uzależnionych i współuzależnionych, prowadzenie profilaktyki środowiskowej, klubów, samopomocowych grup wsparcia, działań edukacyjnych,
  - edukacja i poradnictwo dla rodziców, opiekunów prawnych i wychowawców służące przeciwdziałaniu uzależnieniom oraz dla rodzin zagrożonych przemocą,
- 3) W zakresie działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych:
- pomoc w organizowaniu spotkań okolicznościowych, terapeutycznych i wyjazdów integracyjnych,
  - działalność kulturalna i edukacyjna na rzecz osób starszych mająca na celu m.in. przeciwdziałanie samo wykluczeniu i e-wykluczeniu,
  - wspieranie działań społecznych i inicjatyw seniorów, w tym m. in. Gminnej Rady Seniorów w Lęborku.

W 2019 roku ogłoszono 6 otwartych konkursów ofert, w tym:

- 1) na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie ogłoszono dwa konkursy:

- w zakresie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych: „Wspieranie Młodzieżowych Inicjatyw 2019”,
- w zakresie działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt. 1-32: „Prowadzenie Centrum Organizacji Pozarządowych” ;

2) na podstawie ustawy o zdrowiu publicznym ogłoszono trzy konkursy:

- „Stop uzależnieniom 2019”,
- „Biuro Mentoringu – Wehikuł Usamodzielnienia”,
- „Wakacje 2019”.

W w/w konkursach wpłynęło ogółem 5 ofert, zawarto 5 umów na realizację zadań publicznych na ogólną kwotę 92.000,00 zł. Adresatami działań zgodnie z informacjami pozyskanymi od organizacji pozarządowych było w 2019 roku około 1.420 osób.

1.8.4. Środowiskowy Dom Samopomocy „LWIĄTKO”.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Lęborku został powołany jako ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi mającymi trudności w adaptacji w środowisku. Środki na prowadzenie działalności przekazywane są przez Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku. Uczestnikami zajęć są pełnoletni mieszkańcy miasta, skierowani do placówki na podstawie decyzji administracyjnej wydanej w oparciu o przeprowadzony przez pracownika socjalnego wywiad środowiskowy. Dom czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 15.00. Podczas pobytu zapewniany jest pensjonariuszom posiłek (śniadanie i obiad). Wysokość odpłatności za usługi świadczone w Środowiskowym Domu Samopomocy reguluje ustawa o pomocy społecznej. W 2019 roku do ŚDS zostało skierowanych 38 osób (w 2018 – 39 osób, w 2017 – 38 osób). Od 1 stycznia 2020 roku ŚDS jest odrębną jednostką organizacyjną.

1.8.5. Inne podmioty pomocy społecznej

Na terenie Lęborka funkcjonują także inne instytucje, niepodlegające gminie miejskiej Lębork, a realizujące zadania z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej na rzecz mieszkańców całego powiatu lęborskiego.

- *Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku* - odpowiada za realizację zadań powiatowych z zakresu pomocy społecznej, w tym między innymi:
  - *zadań własnych wynikających z ustawy o pomocy społecznej* (opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy, prowadzenie i rozwój infrastruktury domów

pomocy społecznej, prowadzenie mieszkań chronionych, prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej);

- *zadań własnych, wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (opracowanie i realizacja programów rozwoju pieczy zastępczej, zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne przez wspieranie procesu usamodzielnienia, tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych; prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym);

- *zadań z zakresu administracji rządowej* (pomoc cudzoziemcom, prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia, udzielanie cudzoziemcom pomocy w zakresie interwencji kryzysowej, realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych lub terapii dla osób stosujących przemoc w rodzinie).

Ośrodek Interwencji Kryzysowej jest placówką wsparcia o zasięgu lokalnym powołaną do realizacji zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie udzielania pomocy rodzinom z problemem przemocy oraz osobom w sytuacjach kryzysowych w rozumieniu ustaw: o pomocy społecznej, o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz o cudzoziemcach. Ośrodek Interwencji Kryzysowej oferuje:

- poradnictwo specjalistyczne (osobiste, telefoniczne, drogą elektroniczną),
- pomoc psychologiczną – indywidualną, grupową, rodzinną,
- pomoc terapeutyczną o charakterze krótkoterminowym,
- pomoc prawną dla osób doznających przemocy,
- pomoc interwencyjną,
- konsultacje i terapię dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych i ich rodzin.

Z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej mogą korzystać osoby skierowane lub zgłoszone przez pracowników socjalnych lub inne instytucje, a także osoby zgłaszające się bez skierowania.

- *Dom Pomocy Społecznej Nr 1 w Lęborku dla Osób Przewlekłe Somatycznie Chorych i Przewlekłe Psychiczenie Chorych* - przeznaczony jest dla 88 osób - kobiet i mężczyzn, wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

- *Dom Pomocy Społecznej Nr 2 w Lęborku* przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych i dla osób w podeszłym wieku. Posiada 58 osiem miejsc dla mieszkańców, którym zapewnia całodobową opiekę oraz zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, zdrowotne, społeczne i religijne.

- *Centrum Integracji Społecznej w Lęborku* to jednostka organizacyjna służąca reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem. Działalność CIS obejmuje głównie warsztaty i szkolenia, umożliwiające zdobycie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych, praktyki i staże, a także indywidualne programy zatrudnienia socjalnego, dopasowane do możliwości i umiejętności uczestnika oraz udział w grupach wsparcia, grupach samopomocowych, zajęciach terapeutycznych, umożliwiających zdobywanie praktycznych, „życiowych” umiejętności, ułatwiających rozwiązywanie problemów osobistych i rodzinnych, wzmacniających motywację do zmiany własnego losu i umożliwiających codzienne funkcjonowanie w społeczeństwie. Wszystkie te zajęcia realizowane są w ramach indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, który może trwać od 6 do 12 miesięcy (w uzasadnionych przypadkach do 18 miesięcy).

- *Warsztaty terapii zajęciowej* jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztat jest placówką pobytu dziennego.

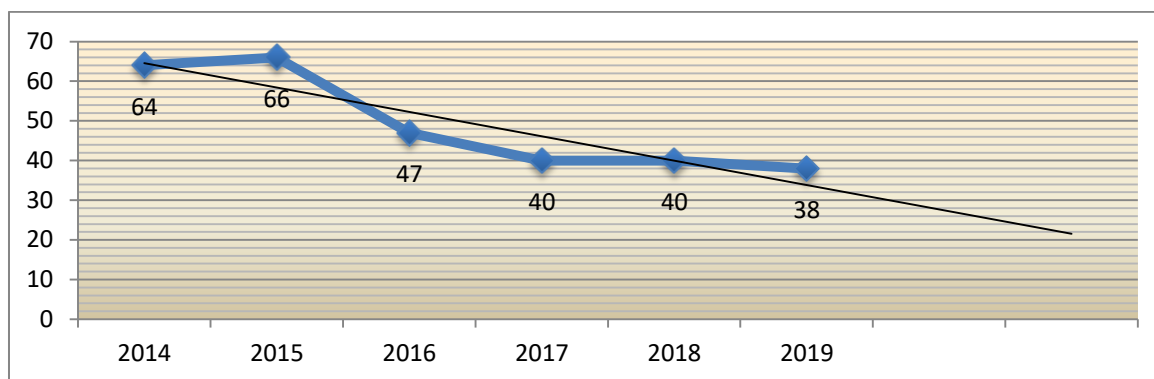
2. DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

2.1. Wspieranie rodziny

Pomoc i wsparcie z pomocy społecznej w 2019 roku uzyskało 2251 osób, co stanowiło 6,3% wszystkich mieszkańców. Łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 43 osoby w stosunku do roku 2018. Liczba osób długotrwale korzystających z pomocy osiągnęła poziom 2149 i w stosunku do 2018 r. spadła o 23 osoby. Należy jednak podkreślić, że liczba osób długotrwale korzystających z pomocy i wsparcia MOPS w Lęborku nieustannie utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie i oscyluje w okolicach 60% ogółu klientów Ośrodka. Z dużą dozą prawdopodobieństwa można stwierdzić, że przynajmniej część tych osób uczyniła z korzystania z pomocy społecznej sposób na życie. Są też tacy, którzy korzystają z różnych rodzajów pomocy i wsparcia i z dużą biegłością poruszają się w przepisach, dzięki którym mogą uzyskać kolejne świadczenie.

Pomoc i wsparcie w 2019 r. w postaci świadczeń pieniężnych uzyskało 1617 osób, a w postaci świadczeń niepieniężnych – 1147 osób. W gminie zatrudnionych było 2 asystentów rodziny, którzy objęli swoją opieką 38 rodzin.

Wykres 10. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Lęborku

Tabela 20. Pomoc społeczna na terenie Lęborka – zadania własne miasta (stan w dniu 31.12.2019 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki stałe ogółem, w tym:	610	6 149	3 265 213	593	756
- przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	500	5 904	2 906 288	500	500
- pozostającej w rodzinie	117	1 055	358 925	98	263
Zasiłki okresowe ogółem	285	1 267	468 856	280	571
- w tym środki własne	-	-	35 879	-	-
Dotacja	-	-	432 977	-	-
Przyznane z powodu bezrobocia	148	693	270 213	143	286
Przyznane z powodu niepełnosprawności	38	186	54 497	37	81
Przyznane z powodu długotrwałej choroby	43	154	53 090	43	67
Posiłek	478	66 677	396 386	316	868
- w tym dla dzieci	328	37 248	122 612	183	719
Usługi opiekuńcze ogółem	211	95 349	1 671 921	208	239
Sprawienie pogrzebu	-	7	19 372	7	8
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	802	-	1 271 905	777	1 349
Praca socjalna	-	-	-	826	1 341
Udzielenie schronienia	9	1180	29 626	9	10
Skierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca Gminy w tym domu.	84	867	2 330 578	84	85
Razem	2 141	-	6 220 200	2 633	5 053

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Lęborku

Liczba rodzin pobierających w 2019 roku świadczenie wychowawcze wyniosła 3894. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta wzrosła o 1290 rodzin, co stanowi wzrost o 49,5%. Całkowita kwota przyznanego świadczenia wychowawczego wyniosła 27.939.502 zł i w porównaniu z rokiem 2018 wzrosła o 7.141.642, zł. Zasiłek rodzinny w 2019 roku pobierały 1402 rodziny. W stosunku do roku 2018 liczba ta zmalała o 108 rodzin, co stanowi spadek o 7,2%. Całkowita kwota przyznanego zasiłków rodzinnych wyniosła 4.683.462 zł i w porównaniu z 2018 rokiem zmalała o 172.173 zł

Tabela 21. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego (styczeń-czerwiec 2019 r.)

Rok	Liczba rodzin	Wydatki ogółem (w zł)
2017	2 292	21 549 893,00
2018	2 160	20 797 860,00
2019	2 181	27 939 502,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2019 rok

W 2019 roku średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka wyniosła 1048, w 2018 roku – 1109, z kolei w roku 2017 – 1089).

W 2018 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” wprowadzono nową formę wsparcia dla rodzin, które mają na utrzymaniu dzieci w wieku szkolnym. Jest to jednorazowe, niezależne od wysokości dochodów wsparcie w kwocie 300,00 zł dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny do ukończenia 20 roku życia, a w przypadku osób niepełnosprawnych - do 24 roku życia. W 2019 r. złożono 2935 wniosków, wydano 2926 decyzji/informacji, w tym 2873 informacje przyznające świadczenia. W 2019 r. wypłacono z tego tytułu świadczenia dla 4000 uczniów z 2816 rodzin.

Ustawa z dnia 4.11.2016 r. o wsparciu dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” wprowadziła jednorazowe świadczenie w kwocie 4 000 zł. Świadczenie to przysługuje w związku z urodzeniem dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. W 2019 r. wypłacono takie świadczenie 3 rodzinom na łączną kwotę 12 000 zł. W 2019r. wypłacono jednorazowe świadczenia „Za życiem” na kwotę 12.000 zł

Tabela 22. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

	Liczba rodzin					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	1 063	966	1 103	1 089	1 109	1 048

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2019 rok

W przypadku, gdy zobowiązany rodzic uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek alimentacyjny jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W roku 2019 z tego świadczenia skorzystało 229 rodzin (381 osób). Od roku 2017 daje się odnotować spadek liczby przyznawanych świadczeń.

Tabela 23. Liczba osób korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego

	Liczba osób					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	487	501	490	454	417	381

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2019 rok

Tabela 24. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego

	Liczba rodzin					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	297	307	297	272	252	229

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

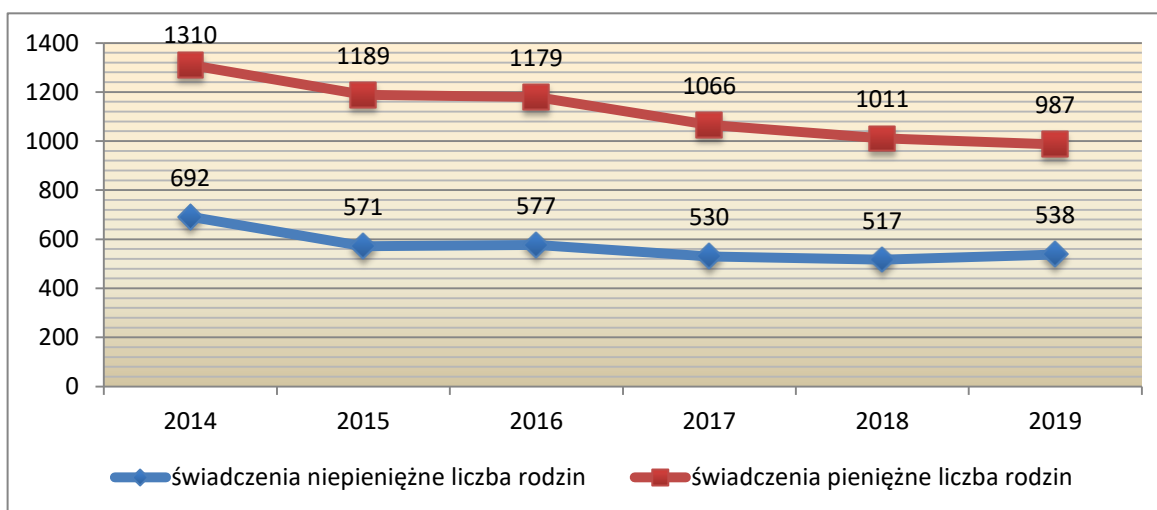
Najczęstszym powodem przyznawania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w roku 2019 była długotrwała lub ciężka choroba. Z tego powodu przyznano 89 854 świadczenia (z czego 82220 – niepieniężnych i 5634 świadczenia pieniężne). W ostatnich latach spada liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Warto zwrócić uwagę na fakt, że ze świadczeń pieniężnych zdecydowanie częściej korzystają rodziny wieloosobowe, z kolei ze świadczeń niepieniężnych - rodziny jednoosobowe.

Tabela 25. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Świadczenia niepieniężne	692	571	577	530	517	538
Świadczenia pieniężne	1 310	1 189	1 179	1 066	1 011	987

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Wykres 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Tabela 26. Główne powody przyznania świadczeń w 2019 roku

Powód przyznania	Liczba świadczeń		
	Ogółem	Świadczenia niepieniężne	Świadczenia pieniężne
Długotrwała lub ciężka choroba	89 854	84 220	5 634
Niepełnosprawność	82 077	72 756	9 321
Ubóstwo	38 797	30 433	8 364
Bezrobocie	15 051	12 854	2 197
Wielodzietność	14 303	14 093	210

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Tabela 27. Główne powody przyznania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych w 2019 roku

Powód przyznania	Liczba świadczeń				
	Ogółem	Rodzina 1-osobowa	Rodzina 2-osobowa	Rodzina 3-osobowa	Rodzina 4-osobowa i więcej
Niepełnosprawność	863	642	123	45	53
Ubóstwo	790	538	108	61	83
Długotrwała lub ciężka choroba	781	585	114	40	42
Bezrobocie	279	112	69	39	59
Alkoholizm	143	127	12	3	1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Tabela 28. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin w 2019 roku

Typy rodzin	Liczba rodzin pobierających świadczenie		
	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
Jednoosobowe	1 160	488	672
Wieloosobowe	321	236	85

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

W 2019 roku rodzinom bez dzieci przyznano 10 013 świadczeń pieniężnych i 93 043 świadczeń niepieniężnych. Największą liczbę świadczeń niepieniężnych (10 496) przyznano rodzinom z czworgiem i więcej dzieci.

Tabela 29. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w 2019 roku

Typ rodziny	Liczba świadczeń		
	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
bez dzieci	103 056	10 013	93 043
jedno dziecko	4 924	837	4 087
dwoje dzieci	10 506	675	9 831
troje dzieci	10 000	283	9 717
czworo i więcej	10 574	78	10 496
inne	3 694	57	3 637

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Tabela 30. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Lęborku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Ubóstwo	1 044	922	885	1 904	1 560	1 456
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	62	75	76	68	108	76
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	100	90	150	481	403	462
Bezrobocie	331	290	282	786	625	652
Niepełnosprawność	883	857	852	1 364	1 279	1 256
Długotrwała lub ciężka choroba	666	753	777	1 028	1 136	1 127
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	232	191	164	813	652	547
Alkoholizm	160	162	149	203	205	176

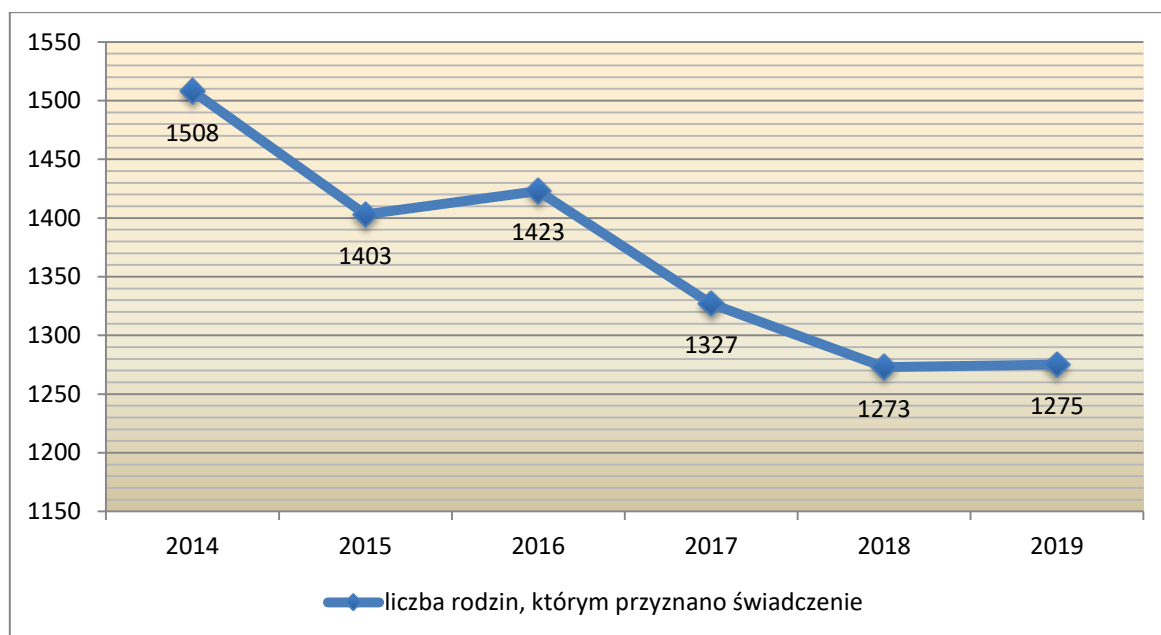
Narkomania	15	16	9	27	28	14
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	24	19	17	36	27	20
Przemoc w rodzinie	17	18	14	48	57	49
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	7	18	9	19	30	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Lęborku

W ciągu ostatnich lat spadła liczba rodzin, którym udzielana jest pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W 2019 roku 164 rodziny skorzystały z pomocy i wsparcia z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej i prowadzenia gospodarstwa domowego, z tego 128 stanowiły rodziny niepełne, a 38 - rodziny wielodzietne. W roku 2018 pomoc i wsparcie z tego powodu otrzymało 191 rodzin, z kolei w roku 2017 – 232. Należy jednak zwrócić uwagę, że wskaźnik rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie. Podobnie jest w sytuacji rodzin, którym udzielono pomocy z powodu niepełnosprawności. Niepokojąco wzrasta liczba rodzin, które potrzebują wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, natomiast zmalała liczba rodzin, w których przyczyną uzyskania pomocy w 2019 roku było bezrobocie (spadek o 15% w stosunku do 2017 roku).

Pomoc niepieniężna udzielana jest między innymi w postaci pracy socjalnej, która świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny, a przyznawana jest niezależnie od dochodu. W badanym okresie (2014-2019) liczba rodzin korzystających z pracy socjalnej zmniejszyła się o około 15%.

Wykres 12. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia w postaci pracy socjalnej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2020 poz. 821). Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

- 1) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
- 2) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
- 3) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- 4) pomocy w integracji rodziny,
- 5) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- 6) dążeniu do reintegracji rodziny,
- 7) pracy z rodziną,
- 8) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku wraz z jednostkami pomocowymi działającymi na terenie Gminy w określony sposób zajmuje się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania. Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną w celu niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym i ekonomicznym. W 2019 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku zatrudniał na podstawie umowy o pracę dwóch asystentów rodziny, którzy świadczyli usługi w stosunku do 38 rodzin objętych wsparciem (129 dzieci w tych rodzinach). W 2019 roku asystenci zakończyli pracę z 6 rodzinami: z 3 ze względu na osiągnięcie celów i z 3 - ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę. Asystenci pracowali z czterema rodzinami zobowiązanymi do pracy z asystentem przez sąd. W sytuacji, kiedy dzieci czasowo odebrano rodzicom, zadaniem asystentów jest dołożenie wszelkich starań w celu przywrócenia rodzinie umiejętności prawidłowego i samodzielnego sprawowania opieki.

Jeśli zastosowane działania nie przynoszą rezultatów, rodzice odmawiają dalszej współpracy, a podstawowe potrzeby dzieci nie są zaspokojone, podejmuje się działania mające na celu umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. MOPS współfinansuje pobyt dziecka umieszczonego poza rodziną.

Tabela 31. Dzieci czasowo umieszczone poza rodziną

Miejsce umieszczenia dziecka	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodzinny Dom Dziecka	2	4
Pogotowie Rodzinne	4	6
Spokrewniona rodzina zastępcza	5	9
Rodzina instytucjonalna zastępcza poza Lęborkiem	1	2
RAZEM	12	21

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Tabela 32. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej

Dotacje według typu placówki	Liczba dzieci w 2018 r.	Koszt w 2018 r. (w zł)	Liczba dzieci w 2019 r.	Koszt w 2019 r. (w zł)
Dotacje MOPS za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych	52	165.877,94	46	226.698,63
Dotacje MOPS za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	16	165.883,64	10	212.364,96
RAZEM	68	331.761,58	56	439.063,59

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Karta Dużej Rodziny to ogólnopolski program dla rodzin wielodzietnych, który oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy sportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferują nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. Prawo do posiadania karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek. W roku 2019 w gminie Lębork wydano 2 224 Karty Dużej Rodziny, w roku 2018 – 562.

Tabela 33. Realizacja programu Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

Rok	Liczba wniosków o wydanie karty	Liczba wydanych kart tradycyjnych	Liczba wydanych kart elektronicznych	Liczba wydanych duplikatów kart	Liczba wydanych kart łącznie
2018	89	293	260	9	562
2019	749	1 275	936	13	2 224

Źródło: Raport o stanie gminy za 2019 rok

Od 1 stycznia 2015 r. obowiązuje Uchwała Nr XXXVIII-714/2014 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 26.09.2014 r. w sprawie wprowadzenia na terenie Gminy Miasto Lębork Programu „Lębork Miastem dla Dużej Rodziny”. Adresowana jest do osób zamieszkujących na terenie Lęborka i mających na utrzymaniu troje i więcej dzieci. Karta ta umożliwia korzystanie z obowiązujących na terenie miasta zniżek i ulg. Przysługuje ona rodzicom, dzieciom do ukończenia 18 roku życia, dzieciom powyżej 18 roku życia w przypadku kontynuowania nauki, nie dłużej jednak, niż do 25 roku życia, a także dzieciom powyżej 18 roku życia posiadającym orzeczenie o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osobom sprawującym funkcję pieczy zastępczej.

Dodatki mieszkaniowe. Posiadanie na własność mieszkania nie zawsze wiąże się z możliwościami sprostania systematycznie rosnącym kosztom jego utrzymania. Pomocą są dodatki mieszkaniowe, których konkretna wysokość uzależniona jest od dwóch czynników. Pierwszy to średni dochód *per capita*, który w gospodarstwach jednoosobowych nie może przekraczać 175% najniższej emerytury, a w gospodarstwach domowych wieloosobowych 125% najniższej emerytury. Drugim czynnikiem jest normatyw powierzchniowy, definiujący wielkość powierzchni użytkowej mieszkania, jaka powinna przypadać na osobę w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje następującym osobom:

- najemcom i podnajemcom lokali mieszkalnych,
- osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego,
- osobom mieszkającym w lokalach znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
- innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
- osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny.

Liczba dodatków przyznanych w roku 2019 zmalała o 24,9% w stosunku do roku 2016.

Tabela 34. Dodatki mieszkaniowe w latach 2016-2018

2016 r.		2017 r.		2018 r.	
Liczba przyznanych dodatków	Kwota (w zł)	Liczba przyznanych dodatków	Kwota (w zł)	Liczba przyznanych dodatków	Kwota (w zł)
6 344	932 717	5 541	833 131	4 764	721 814

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problemem wszystkich właścicieli (zarządców) zasobów mieszkaniowych jest zaleganie z opłatami czynszowymi lokatorów i rosnące zadłużenie mieszkań.

Tabela 35. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych

2015 r.		2016 r.		2018 r.	
Liczba zadłużonych mieszkań	Kwota (w zł)	Liczba zadłużonych mieszkań	Kwota (w zł)	Liczba zadłużonych mieszkań	Kwota (w zł)
415	284 000	908	989 500	856	977 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Należy podkreślić, że z czynszem zalegają nie tylko gospodarstwa domowe o złej kondycji ekonomicznej. Od wczesnych lat dziewięćdziesiątych rosło społeczne przyzwolenie dla niepłacenia czynszu mieszkaniowego, a sądy bardzo niechętnie orzekały o eksmisji zadłużonych najemców. Dopiero w XXI wieku właściciele częściej zaczęli występować do sądu, aby uzyskać wyrok eksmisyjny, częściej też zapadały dla nich pozytywne rozstrzygnięcia. Nie jest zatem przypadkiem, że zadłużenie w innych zasobach, niż gminne, znacznie się obniżało. Jeśli w wyroku nakazującym eksmisję przyznano lokatorowi prawo do lokalu, gmina miała obowiązek zapewnić taki lokal eksmitowanemu najemcy. W przypadku nieprzydzielenia lokalu właścicielowi przysługuje prawo dochodzenia odszkodowania od gminy. W nieco odmiennej sytuacji byli zadłużeni najemcy lokali z zasobu gminy. W ich przypadku gmina może próbować odzyskać zaległe należności dzięki rozłożeniu na raty, a w określonych sytuacjach może je umorzyć całkowicie lub częściowo. Po uzyskaniu wyroku eksmisyjnego z przyznaniem prawa do lokalu socjalnego gmina może przenieść

lokatora do innego mieszkania, z reguły o gorszych walorach użytkowych. W tej sytuacji zaciera się prawdziwy sens, jaki w pomocy społecznej przydaje się mieszkańcom socjalnym.

Stypendia i zasiłki szkolne. Jednym z elementów wsparcia uczących się członków społeczeństwa są stypendia i zasiłki szkolne. System ten wyrównuje szanse edukacyjne dzieci i młodzieży oraz zapewnia odpowiednie warunki do życia i rozwoju najmłodszym członkom społeczeństwa, zagrożonym wykluczeniem społecznym. Dokumentem, który szczegółowo reguluje zasady udzielania pomocy, jest Uchwała Nr XXV-346/2017 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie ustalenia regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie gminy Lębork.

Zasiłek szkolny przyznaje się uczniowi, który znajduje się w przejściowo trudnej sytuacji materialnej, wynikającej ze zdarzenia losowego. Zasiłek ten może być przyznany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Wysokość zasiłku szkolnego jest uzależniona od otrzymanych przez gminę środków finansowych.

O stypendium szkolne może ubiegać się uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, a wysokość stypendium jest uzależniona od dochodu na członka rodziny.

Tabela 36. Zestawienie wypłaconych stypendiów szkolnych w latach 2017-2019

Etap edukacji	Kwota wypłaconych stypendiów w zł		
	2017 r.	2018 r.	2019 r.
szkoły podstawowe	165 031,58	160 262,65	154 926,47
gimnazjum/oddziały gimnazjalne	58 553,65	23 237,88	7 376,52
szkoły ponadgimnazjalne	46 340,47	33 931,97	20 576,66
szkoły policealne	789,00	0,00	0,00
szkoły ponadpodstawowe	0,00	0,00	24 852,60
RAZEM	270 705,60	217 432,50	266 985,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Lęborku

W latach 2017-2019 wypłacono 16 zasiłków losowych na łączną kwotę 11 160 zł (w 2017 r. 2 zasiłki, w latach 2018 i 2019 – po 8 zasiłków w wysokości 620 zł każdy)

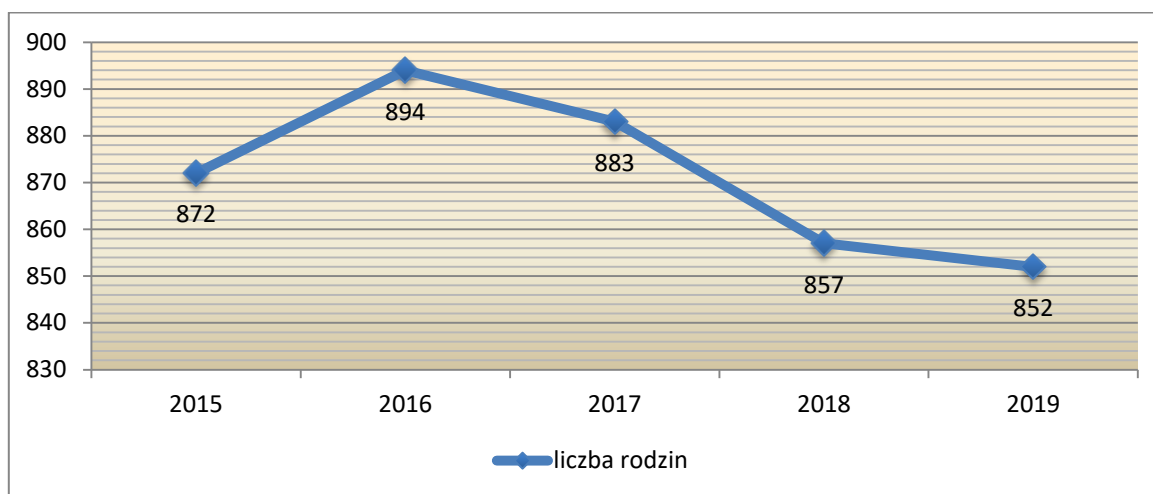
2.2. WSPIERANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. 2020 poz. 426) i przyjęto, że osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, w szczególności wykonywania pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia

psychicznego jako osobne zagadnienie. W 2019 roku z powodu niepełnosprawności udzielono wsparcia 852 rodzinom.

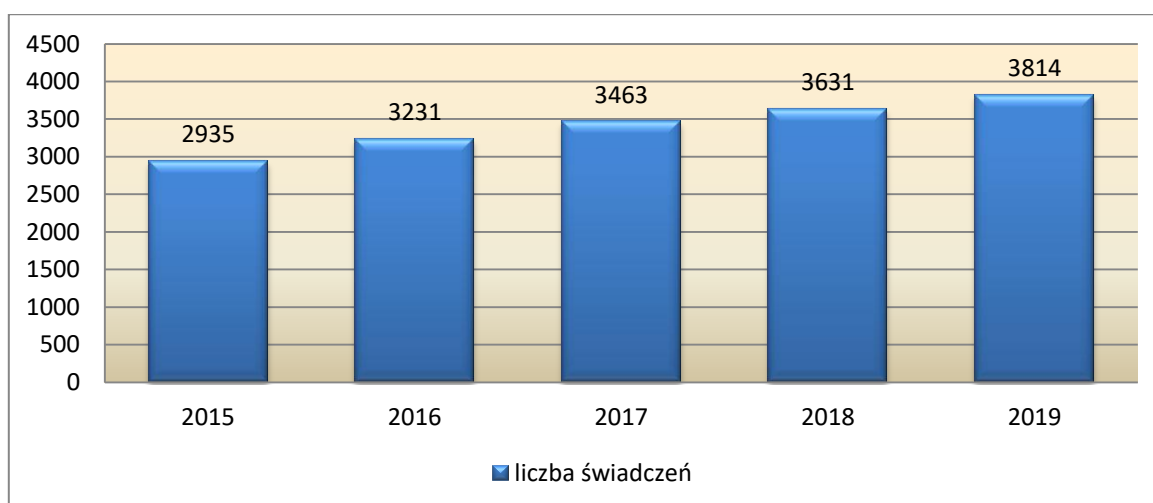
Wykres 13. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia z powodu niepełnosprawności

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

W roku 2019 niepełnosprawność okazała się drugim głównym powodem przyznawana świadczeń na terenie gminy miejskiej Lębork. Ze świadczeń pomocy społecznej skorzystały 642 rodziny jednoosobowe, 123 rodziny dwuosobowe, 45 rodzin trzyosobowych oraz 53 rodziny czterosobowe i większe. W roku 2019 przyznano 3 814 zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka (w roku 2018 – 3 631, a w roku 2017 – 3 463). W ciągu ostatnich 5 lat liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka wzrosła o ok. 30%.

Wykres 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka

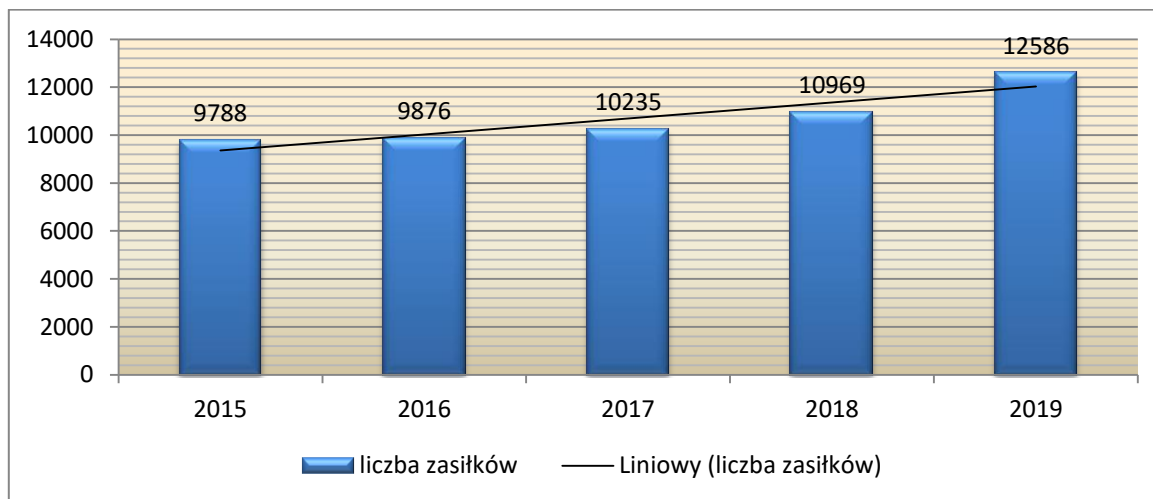

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

W 2016 roku przyznano 9876 świadczeń pielęgnacyjnych dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 r.ż. o znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2017 r. nastąpił wzrost liczby

przyznanych świadczeń do 10 235. W kolejnym (2018) roku liczba świadczeń wzrosła do 10 969, a w 2019 – do 12 586.

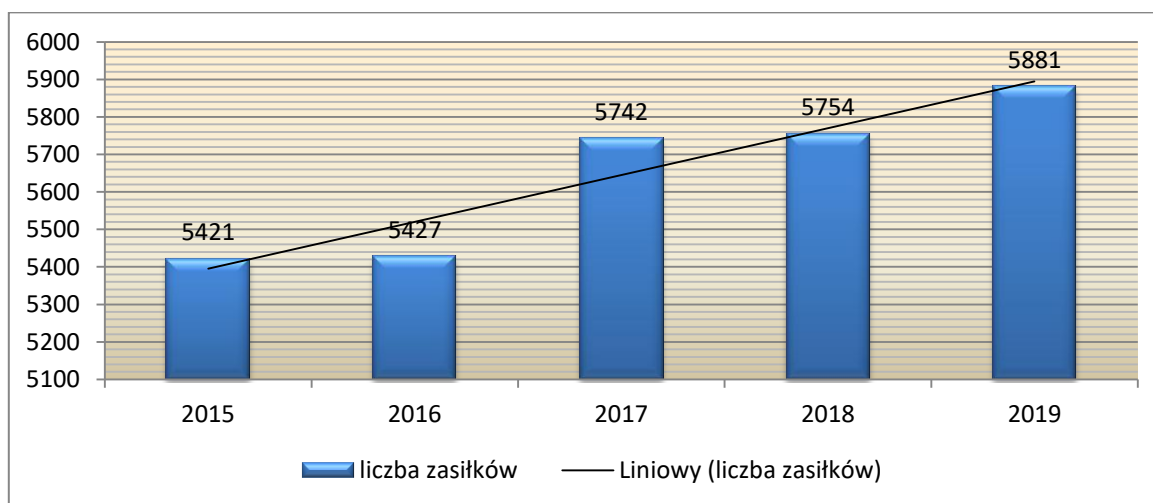
Wykres 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

W roku 2019 przyznano 5881 świadczeń w formie zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia. Liczba tego typu świadczeń wzrosła w ciągu 5 lat o 8%.

Wykres 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia

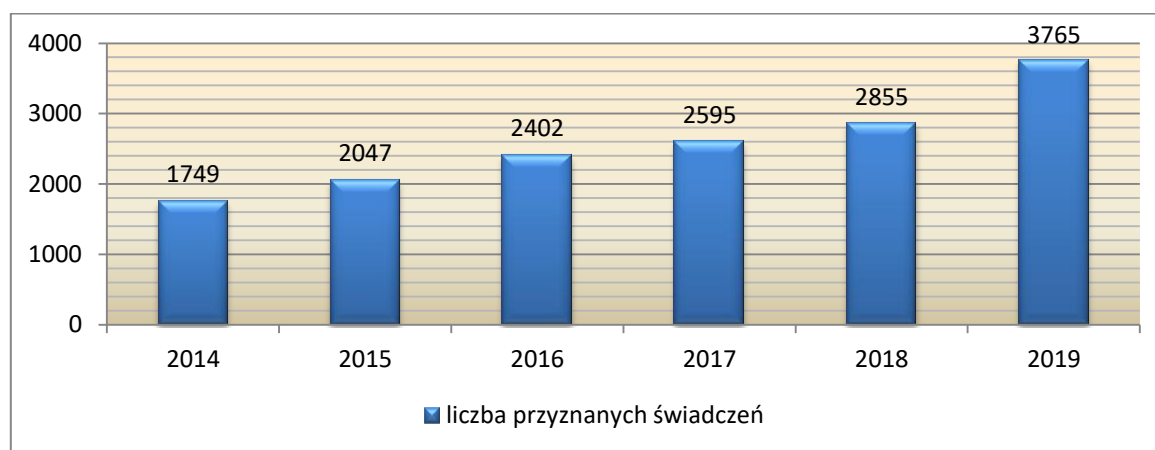

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Liczba przyznawanych zasiłków pielęgnacyjnych ogółem systematycznie rośnie. W badanym okresie (2014 - 2019) wzrosła o około 24%.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje uprawnionym osobom, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. W latach 2014-2019 liczba przyznanych świadczeń wzrosła o 115%.

Wykres 17. Świadczenie pielęgnacyjne przyznane w latach 2014-2019

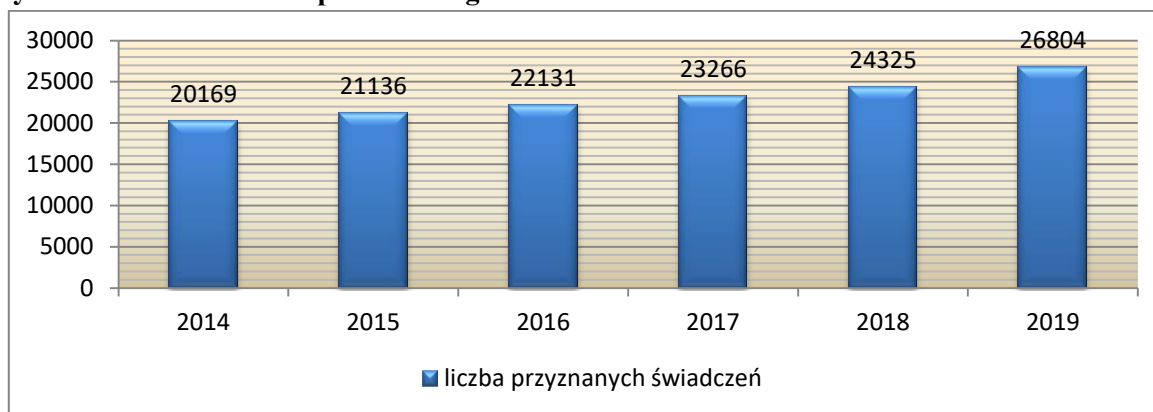

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Specjalny zasiłek opiekuńczy skierowany jest do podobnej grupy jak w przypadku świadczenia pielęgnacyjnego, przy czym nie jest wymagane powstanie niepełnosprawności w wieku do 21 lat. Świadczenie to uzależnione jest od dochodu i jest przyznawane na okres zasiłkowy. Specjalne zasiłki opiekuńcze w 2019 r. przyznano średnio miesięcznie 42 osobom. W ciągu całego roku wypłacono z tego tytułu 504 świadczenia na łączną kwotę 311 140 zł. W latach 2014-2019 liczba przyznanych świadczeń wzrosła o 96%.

Zasiłek dla opiekuna skierowany jest do osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego do 30 czerwca 2013 roku, którym prawo do świadczenia pielęgnacyjnego wygasło w związku ze zmianą ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 7 grudnia 2012 roku. W 2019 r. uprawnionych do zasiłku było 31 osób, którym w sumie wypłacono 180.540 zł. W latach 2014 – 2019 liczba świadczeń opiekuńczych ogółem wykazywała stałą tendencję wzrostową i wzrosła o ok. 33%.

Wykres 18. Świadczenia opiekuńcze ogółem

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2019 rok

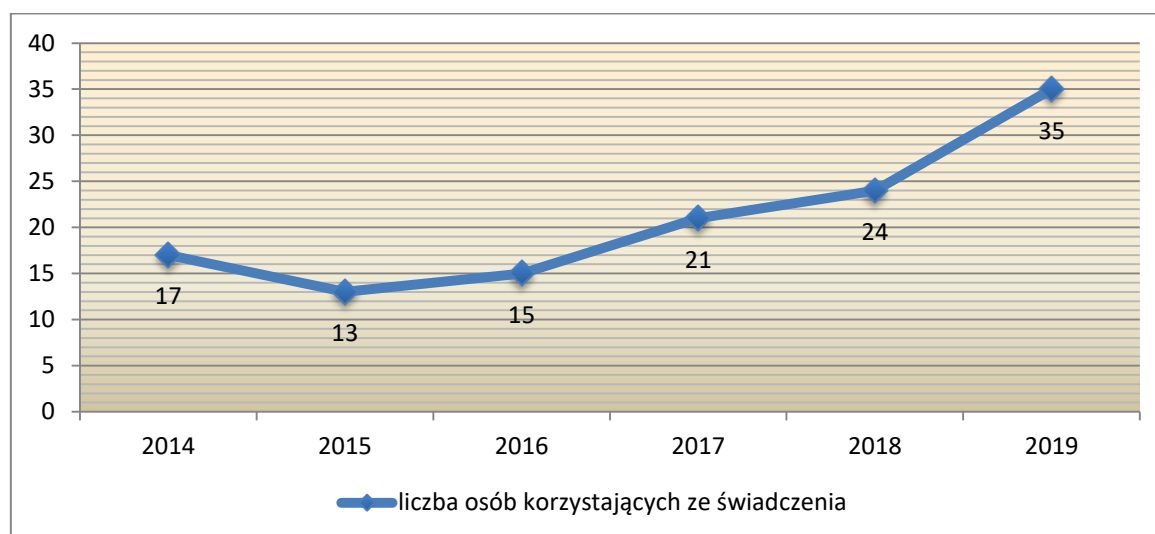
2.3. ZDROWIE PSYCHICZNE

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne; zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych; elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych; a także harmonijny związek między ciałem a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej²³. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak między innymi dlatego, że, w przeciwieństwie do chorób o podłożu somatycznym, problemy psychiczne przez znaczą część społeczeństwa ciągle jeszcze postrzegane są jako wstydlive, stygmatyzujące. Osoby z zaburzeniami psychicznymi mogą skorzystać ze świadczenia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych.

²³ Galderisi S, Heinz A, Kastrup M i wsp. *Toward a new definition of mental health*. World Psychiatry 2015; 14: 231–233. Tłum. K. Cyranka

Wykres 19. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Na terenie gminy Lębork funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy LWIĄTKO, który został powołany jako ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi mającymi trudności w adaptacji w środowisku. Środki na prowadzenie działalności przekazywane są przez Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku. Uczestnikami zajęć są pełnoletni mieszkańcy miasta, skierowani do placówki na podstawie przeprowadzonego przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego i wydanej decyzji administracyjnej. Plan postępowania wspierająco-aktywizującego dostosowany jest do potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestników. Obejmuje trening funkcjonowania w codziennym życiu, trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, trening umiejętności spędzania czasu wolnego oraz terapię zajęciową i ruchową. Uczestnicy biorą udział w zajęciach prowadzonych w pracowniach: krawieckiej, plastycznej, kulinarnej, informatyczno-edukacyjnej i pirograficzno-stolarskiej. Podstawowym zadaniem jest dbanie o indywidualny rozwój każdego uczestnika oraz uczenie samodzielności i zaradności życiowej. W 2019 roku do ŚDS zostało skierowanych 38 osób. W ramach działalności statutowej ŚDS udziela wsparcia psychologicznego i społecznego oraz porad psychologicznych osobom z zaburzeniami psychicznymi.

Od 1 października 2018 roku Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lęborku rozpoczął realizację projektu skoordynowanej opieki nad pacjentem w zakresie zdrowia psychicznego. Głównym celem Centrum Zdrowia Psychicznego jest integracja zespołu podmiotów medycznych, w tym lekarzy psychiatrów, pielęgniarek, psychologów, terapeutów, psychologów klinicznych, pracowników socjalnych - zarówno w leczeniu szpitalnym, jak i ambulatoryjnym z udziałem leczenia środowiskowego. Centrum spełnia funkcję drogowskazu dla często wykluczonej społecznie grupy ludzi, objętej schorzeniami psychiatrycznymi.

Centrum Zdrowia Psychicznego obejmuje leczenie szpitalne i ambulatoryjne.

Leczenie szpitalne

- 1) Oddział Psychiatryczny (32 łóżka) – zajmuje się diagnostyką i leczeniem osób z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności psychotycznymi powyżej 18 roku życia.

W oddziale leczeni są pacjenci pełnoletni z zaburzeniami nastroju, schizofrenią, zaburzeniami typu schizofrenii i urojeniowymi, otępieniem, zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi uszkodzeniem lub dysfunkcją mózgu oraz chorobą somatyczną, zaburzeniami osobowości, zespołami abstynencyjnymi, psychozami w uzależnieniu od alkoholu i substancji psychoaktywnych, zaburzeniami nerwicowymi i związanymi ze stresem, upośledzeni umysłowo z zaburzeniami psychicznymi.

- 2) Oddział Psychogeriatryczny (6 łóżek) - obejmuje diagnostykę i leczenie osób z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności z zaburzeniami procesów poznawczych powyżej 60 roku życia. W oddziale przebywają pacjenci z rozpoznaniem organicznych zaburzeń lękowych, organicznych zaburzeń nastroju, zespołów otępiennych, schizofrenii, zaburzeń urojeniowych, zaburzeń afektywnych.
- 3) Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (6 łóżek) – w oddziale leczeni są pacjenci pełnoletni z rozpoznaniem: ostrego zatrucia spowodowanego użyciem alkoholu, alkoholowego zespołu abstynencyjnego, alkoholowego zespołu abstynencyjnego z majaczeniem, zespołu abstynencyjnego po lekach uspokajających i nasennych, zespołu abstynencyjnego i z majaczeniem po lekach uspokajających i nasennych, zespołów abstynencyjnych w przypadku używaniu kilku substancji psychoaktywnych, zespołów abstynencyjnych w przypadku używaniu kilku substancji psychoaktywnych z majaczeniem.
- 4) Oddział Dzienny Psychiatryczny - oferta oddziału przeznaczona jest dla pacjentów bez wskazań do pobytu na oddziale całodobowym. Obejmuje leczenie zaburzeń: afektywnych (dystymia, depresja), nerwicowych (fobie, napady paniki, zaburzenia adaptacyjne, zaburzenia obsesyjno–kompulsywne, zaburzenia lękowe o różnej etiologii), zaburzeń osobowości.
- 5) Izba Przyjęć Szpitala - świadczenia udzielane są całodobowo w trybie nagłym, w tym świadczenia diagnostyczno-terapeutyczne, niezakończone hospitalizacją w oddziale. Świadczenia obejmują w razie potrzeby zabezpieczenie medyczne świadczeniobiorców oraz zapewnienie transportu, a w razie konieczności - kontynuacji leczenia specjalistycznego.

Leczenie ambulatoryjne

- 1) Poradnia Zdrowia Psychicznego - świadczy usługi ambulatoryjne w zakresie szerokiej diagnozy psychologicznej i psychiatrycznej oraz leczenia psychiatrycznego, poradnictwa i psychoterapii. Poradnia zapewnia ponadto opiekę pielęgniarską (np. iniekcje) oraz możliwość konsultacji z pracownikiem socjalnym.
- 2) Zespół Leczenia Środowiskowego - obejmuje leczenie osób, które ze względu na występujące objawy, problemy w codziennym funkcjonowaniu oraz niedostateczne oparcie społeczne nie są zdolne do korzystania z leczenia ambulatoryjnego, ale nie wymagają obecnie hospitalizacji.

2.4. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Uzależnienie od alkoholu jest chorobą, która może dotknąć każdego bez względu na płeć, wiek, wykształcenie, status

społeczny czy majątkowy. Ze względu na charakter choroby nie ma dokładnych danych co do liczby osób dotkniętych tym uzależnieniem. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można ocenić, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych, tj. takich, gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Z wyników badań ogólnopolskich (raport CBOS) wynika, że używanie substancji psychoaktywnych innych niż alkohol i tytoń to zjawisko bardzo rzadko deklarowane. Przy prowadzeniu działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii grupą wiekową, która jest najczęściej brana pod uwagę, są osoby w wieku 15-34 lata, czyli młodzi dorośli. W przypadku tej grupy rozpowszechnienie używania narkotyków w ciągu ostatniego roku jest wyższe niż w całej populacji. W Polsce odsetek osób używających narkotyków w wieku 15-34 lata wyniósł 10,4%.²⁴ Jak wynika z przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Lęborka badań ankietowych, 28,2% ankietowanych uważa, że skala występowania w mieście uzależnienia od narkotyków jest wysoka, a 7,7% - że bardzo wysoka. Według badanych narkotyki są łatwo dostępne, również w szkołach. Podobnie jak w przypadku narkotyków, znaczna część respondentów ocenia jako wysoką (25,6%) i bardzo wysoką (10,3%) skalę uzależnienia od dopalaczy. Dopalacze są łatwo dostępne, a problem dotyczy głównie młodzieży szkolnej. Według ankietowanych oferta pomocy dla osób uzależnionych jest słaba (33,3% wskazań) i bardzo słaba (12,8% wskazań). Przeważają opinie, że nie ma odpowiedniego leczenia stacjonarnego i trudno jest się dostać do specjalistów. Na największe wsparcie mogą liczyć osoby uzależnione od alkoholu. Zdecydowanie gorzej przedstawia się sytuacja osób uzależnionych od narkotyków, dopalaczy i gier komputerowych. Problem zażywania substancji psychoaktywnych jest również dostrzegany przez dzielnicowych, którzy jako cele priorytetowe do osiągnięcia w pierwszym półroczu 2020 roku wyznaczyli między innymi ograniczenie zagrożeń spowodowanych spożywaniem napojów alkoholowych i zażywaniem środków odurzających w miejscach publicznych.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Lęborka na 2019 rok został przyjęty do realizacji Uchwałą nr III-18/2018 z dnia 21.12.2018 r. W ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii ustawodawca określa zadania własne gminy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz z zakresu przeciwdziałania narkomanii. Przedsięwzięcia profilaktyczne na 2019 rok ujęte zostały w formie jednego programu obejmującego wykaz zadań i formy jego realizacji w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz przemocy w rodzinie wraz z szacunkowym harmonogramem wydatków przewidzianych na ten cel. Wśród realizowanych zadań można wymienić:

1) *Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dla osób zagrożonych uzależnieniem.* W 2019 r. ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej skorzystało 349 osób uzależnionych od alkoholu

---

²⁴ Raport o stanie narkomanii w Polsce 2019, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2019

i 58 osób uzależnionych od narkotyków. W tym samym roku udzielono porad i konsultacji 110 osobom uzależnionym od alkoholu i 48 uzależnionym od narkotyków. Pomocą objęto 216 rodzin, w których jeden z członków jest uzależniony od alkoholu i 97 rodzin, w których wystąpiło uzależnienie jednego z członków od narkotyków. Na terenie Noclegowni prowadzono grupę psychoedukacyjną dla osób bezdomnych z problemem uzależnienia. W mityngach i spotkaniach terapeutycznych wzięło udział ok. 15 osób. Coraz częściej oprócz uzależnienia od alkoholu diagnozowane są uzależnienia behawioralne (Internet, hazard). W 2019 r. z tymi problemami do specjalisty w MOPS zgłosiło się 15 osób.

Tabela 37. Osoby korzystające z pomocy specjalisty terapii uzależnień organizowanej w MOPS

Osoby, które:	rok 2017	rok 2018	rok 2019
zgłosiły się po raz pierwszy	168	143	153
zgłosiły się po raz kolejny	154	125	119

Źródło: dane MOPS w Łęborku

Tabela 38. Przyczyny korzystania z pomocy terapeuty MOPS

Kategoria osób zgłaszających się do terapeuty w MOPS	Liczba osób		
	w 2017 r.	w 2018 r.	w 2019 r.
Osoby ze zdiagnozowanym zespołem zależności od alkoholu lub pijące w sposób szkodliwy	376	371	368
Osoby współuzależnione	182	168	143
Osoby będące członkami rodzin (np. ojcowie, matki, dalsza rodzina) szukający pomocy w rozwiązywaniu trudnych problemów rodzinnych	112	120	125
Dzieci i młodzież sprawiające problemy wychowawcze lub też same zgłaszające się ze swoimi osobistymi problemami (np. dylematy związane z sensem życia, zachowania autodestrukcyjne, problemy interpersonalne i intrapersonalne)	92	88	85
Osoby uzależnione od narkotyków (głównie osoby młode)	48	50	49
Osoby nieradzące sobie z problemami rodzinnymi i indywidualnymi	95	97	98
RAZEM	905	894	868

Źródło: Dane MOPS w Łęborku

2) *Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe lub problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.* W ramach realizacji zadania istotną rolę odgrywa Centrum Wsparcia dla Osób w Kryzysie, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie i pedagog MOPS, którzy realizowali działania terapeutyczne dla osób uwikłanych w przemoc, udzielali wsparcia rodzinom dotkniętym przemocą oraz przeżywającym kryzysy, organizowali pomoc pedagogiczną, psychologiczną i prawną, informowali o instytucjach i podmiotach świadczących pomoc długoterminową, prowadzili działalność profilaktyczną i informacyjną ukierunkowaną na pomoc dzieciom i młodzieży, udzielali wsparcia w radzeniu sobie z aktualnym kryzysem i budowaniu motywacji do pozytywnych zmian, realizowali spotkania grupy wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie, a także współpracowali z placówkami udzielającymi pomocy w rozwiązywaniu sytuacji problemowych. W 2019 roku z pomocy skorzystało 116 osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym 53 kobiety, 44

mężczyzn i 19 małoletnich. Z usług prawnych w Centrum Wsparcia dla Osób w Kryzysie w 2019 roku skorzystało 11 osób doznających przemocy w rodzinie, a z pomocy psychologicznej - 18 osób.

W ramach realizacji zadania odbywały się cyklicznie organizowane konferencje dotyczące problematyki przemocy, w której uczestniczyli pracownicy socjalni MOPS/GOPS z terenu Lęborka i okolicznych gmin, funkcjonariusze policji, kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku oraz pracownicy służby zdrowia. W ramach organizowanego przedsięwzięcia odbyły się również warsztaty dla ponad 25 osób z zakresu rozpoznawania symptomów „dziecka krzywdzonego”.

3) *Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.* W ramach realizacji tego zadania sfinansowano realizację rekomendowanego przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych programu profilaktycznego "Debata". Gmina miejska Lębork przeznaczyła 108 225 zł na działalność świetlic środowiskowych i opiekuńczo-wychowawczych przy lęborskich szkołach podstawowych. Zrealizowano blisko 2300 godzin zajęć skierowanych głównie do uczestników zajęć z rodzin dysfunkcyjnych niewydolnych wychowawczo, potrzebujących pomocy. Dofinansowano także działania „pedagogów ulicy” zatrudnionych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku, prowadzących zajęcia profilaktyczno-socjalizacyjne z grupą dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i zagrożonych patologią z terenu miasta Lęborka. W lęborskich placówkach oświatowych przeprowadzono 41 spotkań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od alkoholu i 41 z zakresu uzależnienia od narkotyków. W spotkaniach wzięło udział 534 odbiorców, wśród których rozprowadzono 300 publikacji i materiałów informacyjnych.

4) *Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.* Stowarzyszenia Klub Abstynenta "Odnowa" w Lęborku i Lęborskie Stowarzyszenie Alternatywa dla Uzależnień realizują finansowany przez Gminę Miasto Lębork program „STOP Uzależnieniom”. Gmina w 2019 r. udzieliła na te działania wsparcia finansowego w wysokości 66 325 zł. W ramach realizacji programu specjaliści prowadzili grupy wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin, działania związane z edukacją i informacją w środowisku lokalnym, w tym dla młodzieży szkolnej, w zakresie uzależnień od alkoholu, narkotyków, środków zastępczych, innych substancji chemicznych oraz w zakresie uzależnień behawioralnych. Prowadzono także punkty pomocy terapeutycznej i poradnictwa. Działania te pomagały beneficjentom w utrzymywaniu abstynencji, uczyły postaw i umiejętności pomocnych do życia bez uzależnień, uczyły postaw prozdrowotnych, dostarczały wiedzy potrzebnej do dokonywania świadomych wyborów, integrowały społeczność lokalną poprzez pokazywanie zasadności pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.

5) *Podjęmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy²⁵ oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.*

W ramach realizacji zadania prowadzono m.in. kampanie informacyjno-edukacyjne wśród kierowców, sprzedawców napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Zorganizowano i sfinansowano realizację szkoleń dla właścicieli i sprzedawców punktów handlowych oraz gastronomicznych prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, połączone z dyskusją na temat rynku alkoholowego na terenie Lęborka, problemów związanych ze sprzedażą oraz spożywaniem alkoholu. W szkoleniu wzięło udział 21 osób, w tym przedstawiciele Urzędu Miejskiego, Policji, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Straży Miejskiej w Lęborku.

6) *Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku.*

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku liczy 11 członków. Ze składu Komisji wyodrębniono (podobnie jak w roku 2018) 4 zespoły robocze: 3 dwuosobowe zespoły ds. rozmów interwencyjno-motywujących z osobami zgłaszanymi w zakresie nadużywania alkoholu oraz 1 trzyosobowy zespół ds. kontroli zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych. W okresie od stycznia do grudnia 2019 roku odbyło się 13 posiedzeń (w roku 2018 - 14 posiedzeń). Do Komisji wpłynęły 42 wnioski (w roku 2018 - 51 wniosków) o podjęcie działań wobec osób nadużywających alkoholu. Wnioski dotyczyły 7 kobiet (w roku 2018 - 16 kobiet) i 35 mężczyzn (w roku 2018 - również 35). W wyniku prowadzonych postępowań Komisja podjęła 58 uchwał (w roku 2018 - 52 uchwały), z tego:

- w sprawie zakończenia/umorzenia postępowania: 30 uchwał (rok 2018 - 15 uchwał),
- w sprawie skierowania wniosku do Sądu Rejonowego: 13 uchwał (rok 2018-18 uchwał),
- w sprawie skierowania na badanie przez biegłych sądowych: 15 uchwał (rok 2018-19 uchwał).

Zespół MKRPA ds. kontroli zasad i warunków korzystania z zezwoleń przeprowadził 31 kontroli, w ramach których skontrolował 31 (w roku 2018: 29 kontroli) punktów sprzedaży. W wyniku czynności kontrolnych skierowano 1 wniosek o cofnięcie wydanego zezwolenia. Komisja zaopiniowała łącznie 23 wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych usytuowanych w punktach handlowych i gastronomicznych (w roku 2018: 34 wnioski). Wszystkie wnioski uzyskały pozytywną opinię. W okresie styczeń-grudzień 2019 roku odbyły się 33 dyżury dwuosobowych zespołów ds. rozmów interwencyjno-motywujących, na które wystosowano łącznie 235 zaproszeń (w tym 52 dla świadków). W efekcie przeprowadzono 88 rozmów (z tego z 20 osobami w charakterze świadka). Biegłym sądowym przekazano dokumentację 13 osób z wnioskiem o przeprowadzenie badań i wydanie pisemnych opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu. W Biurze Pełnomocnika ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii oraz w siedzibie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku znajdują się aktualne wykazy miejsc pomocowych, placówek leczenia odwykowego oraz instytucji prowadzących działalność

---

²⁵ Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, t.j. Dz. U. 2019 poz. 2277 z późn. zm.

związaną z przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

2.5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 218) mówi, że: „należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”²⁶.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar na lata 2016-2020 został przyjęty Uchwałą Nr XV-192/2015 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 18 grudnia 2015 r. Program skierowany jest do:

- a) osób doznających przemocy w rodzinie, w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych;
- b) osób stosujących przemoc w rodzinie;
- c) świadków przemocy w rodzinie.
- d) przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą,
- e) społeczeństwa lokalnego.

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności pomocy osobom uwikłanym w przemoc oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Lębork.

Cel główny jest realizowany przez:

- a) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- b) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- c) podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
- d) udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- e) oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

Szerokie ujęcie zapobiegania przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- 1) **działania uprzedzające:** diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie,
- 2) **działania interwencyjne:** opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie,
- 3) **działania wspierające:** psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie,
- 4) **działania korekcyjno-edukacyjne** kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

---

²⁶ art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 218 z późn. zm.)

Przy realizacji Programu współpracuje wiele instytucji i podmiotów, w tym głównie:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku,
- Urząd Miejski w Lęborku,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Lęborku,
- Komenda Powiatowa Policji w Lęborku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku,
- Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy „SZANSA” w Lęborku.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele wyżej wymienionych podmiotów realizują procedurę w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieska Karta” następuje przez wypełnienie odpowiedniego formularza w przypadku powzięcia podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. W ostatnich latach odnotować można systematyczny wzrost liczby rodzin, wobec których wszczęto procedurę Niebieskie Karty oraz rodzin objętych tą procedurą. W 2019 roku sporządzono 85 Niebieskich Kart, w tym:

- MOPS w Lęborku sporządził 9 Niebieskich Kart,
- KPP w Lęborku sporządziła 73 Niebieskie Karty,
- w placówkach oświatowych spisano 2 Niebieskie Karty,
- MKRPA sporządziła 1 Niebieską Kartę.

W ramach realizacji Procedury w 2019 roku odbyły się 323 posiedzenia grup roboczych w sprawie 101 rodzin. W celu zapewnienia bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odebrano z 2 rodzin 3 dzieci, które zostały umieszczone w rodzinie zastępczej. W Schronisku dla Osób Bezdomnych prowadzony jest lokal interwencyjny w celu umożliwienia izolacji osoby doznającej przemocy od osoby stosującej przemoc. W 2019 roku Sąd Rejonowy w Lęborku wydał wyroki skazujące za czyn z art. 207 kk (znęcanie się nad rodziną) wobec 23 osób, w tym 9 osób skazano na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. W celu odizolowania osób podejrzanych o stosowanie przemocy od osób dotkniętych przemocą w rodzinie Prokuratura Rejonowa w Lęborku zastosowała wobec 7 osób środek zapobiegawczy w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym.

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie, Centrum Wsparcia dla Osób w Kryzysie i pedagog MOPS udzielają pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. W 2019 roku z pomocy skorzystało 116 osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym 53 kobiety, 44 mężczyzn i 19 małoletnich. Z usług prawnych w Centrum Wsparcia dla Osób w Kryzysie w 2019 roku skorzystało 11 osób doznających przemocy w rodzinie, a z pomocy psychologicznej - 18 osób. Specjaliści ze

Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy „SZANSA” prowadzili grupę wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie. Spotkania odbywały się raz w miesiącu i uczestniczyło w nich 8 kobiet. W ramach systematycznej pracy socjalnej z osobami stosującymi przemoc w rodzinie wytypowano 12 osób do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie i przeprowadzono z nimi konsultacje indywidualne.

2.6. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SENIORÓW

Z roku na rok obserwowany jest wzrost liczby ludności w wieku 65 lat i więcej zarówno w województwie pomorskim, jak i w kraju. W końcu 2019 r. w województwie pomorskim odnotowano 396,5 tys. osób w tej grupie wieku, o 3,8% więcej niż w 2018 r. i o 43,6% więcej niż w 2010 r. (w kraju odpowiednio wzrost o 3,2% i 33,8%). Wskaźnik starości w województwie pomorskim wyniósł 16,9%. W Lęborku wskaźnik ten był wyższy i wyniósł w 2019 roku 18.1%.

Oprócz zmian w strukturze ludności w najstarszych grupach wieku (65 lat i więcej) istotne są również zmiany wśród ludności w najmłodszej grupie wieku (0-14 lat). Miernikiem pokazującym relacje między tymi grupami jest indeks starości. W wyniku systematycznego wzrostu udziału osób starszych i nieznacznych zmian udziału osób młodych z roku na rok obserwowane są coraz wyższe wartości indeksu starości. W końcu 2019 r. w województwie pomorskim indeks starości wyniósł 101, co oznacza, że na 100 osób w wieku 0-14 lat (wnuczków) przypadało 101 osób w wieku 65 lat i więcej (dziadków). W stosunku do 2018 r. wartość indeksu wzrosła o 3 osoby, a w porównaniu z 2010 r. – o 27 osób. Pomimo niekorzystnych zmian wartość wskaźnika ponownie była najniższa w kraju. W Polsce indeks starości był znacznie wyższy niż w województwie pomorskim i wyniósł 118 (o 3 osoby więcej niż w 2018 r. i o 29 osób więcej niż w 2010 r.). Dla Lęborka indeks starości w 2019 r. wyniósł 122,7, był więc wyższy, niż dla całego kraju i znacznie wyższy, niż dla województwa pomorskiego²⁷

Osoby w wieku 60 lat i więcej rzadko wskazują na dobry lub bardzo dobry stan swojego zdrowia. Wraz z wiekiem rośnie liczba przewlekłych schorzeń, w coraz większym stopniu ludzie starsi mają problemy z samoobsługą oraz samodzielnym prowadzeniem gospodarstwa domowego.

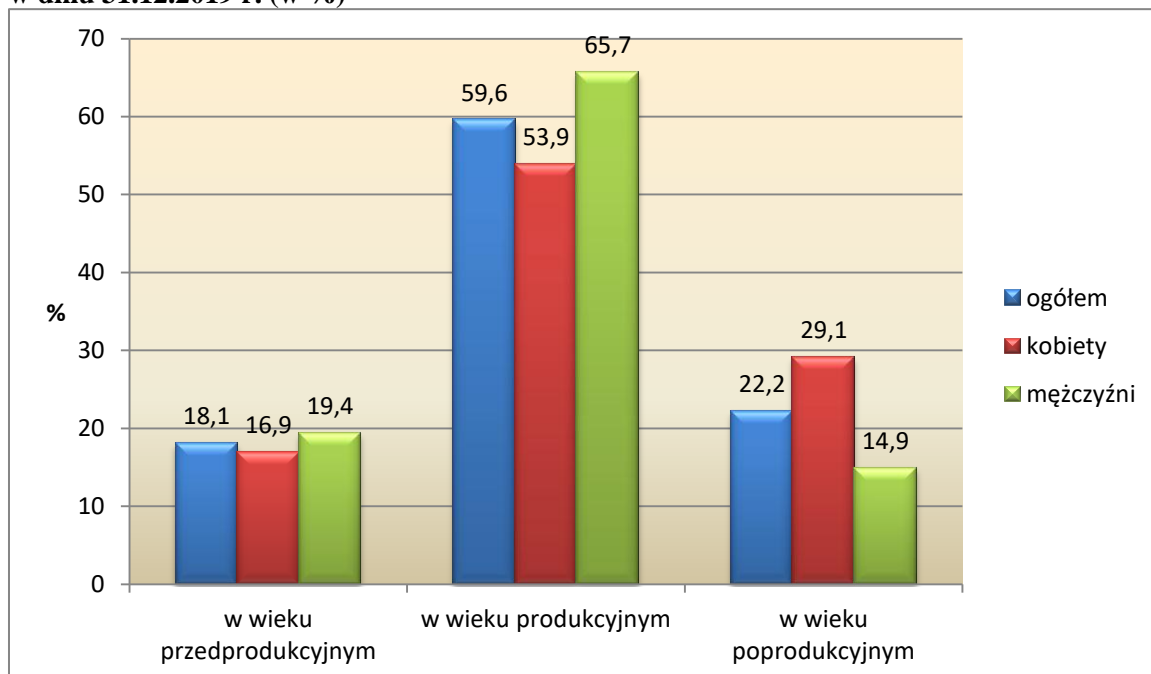
Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z pełni życia. Często jednak w starszych osobach nie dostrzega się potencjału i korzyści dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy oraz życiowemu i zawodowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem gminy.

---

²⁷ Sytuacja osób starszych w Polsce w 2019 r. Analizy statystyczne GUS

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie rośnie. Na koniec 2019 roku stanowili oni 22,2% ogółu mieszkańców Lęborka (dla porównania: w 2017 – 20,6%, w 2018 – 21,4%).

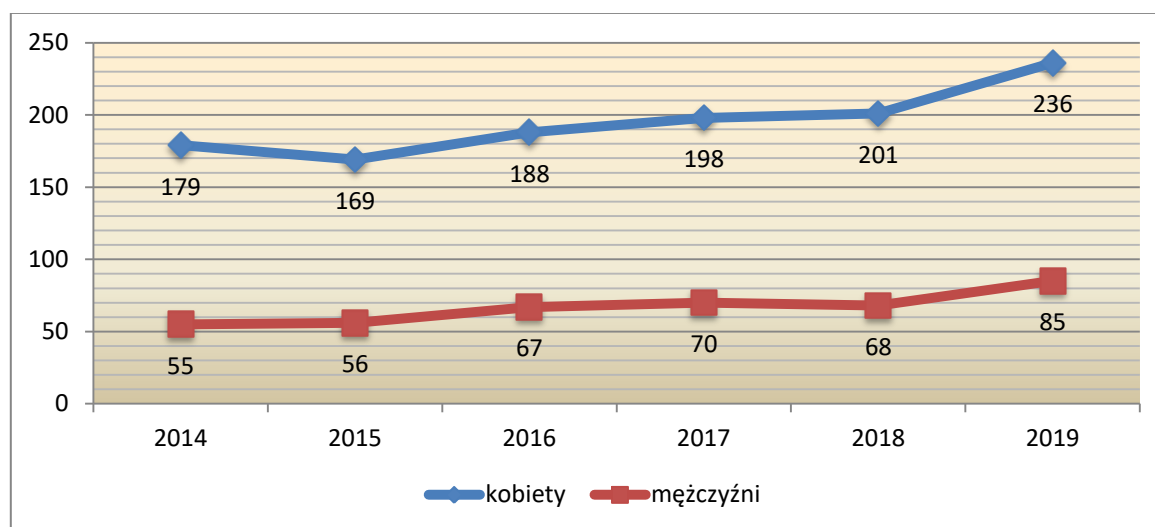
Wykres 20. Struktura ludności Lęborka według płci i ekonomicznych grup wieku wg stanu w dniu 31.12.2019 r. (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2019 z pomocy społecznej skorzystało 321 mieszkańców gminy miejskiej Lębork w wieku poprodukcyjnym, z tego 236 kobiet oraz 85 mężczyzn. Mężczyźni stanowili 36% osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej.

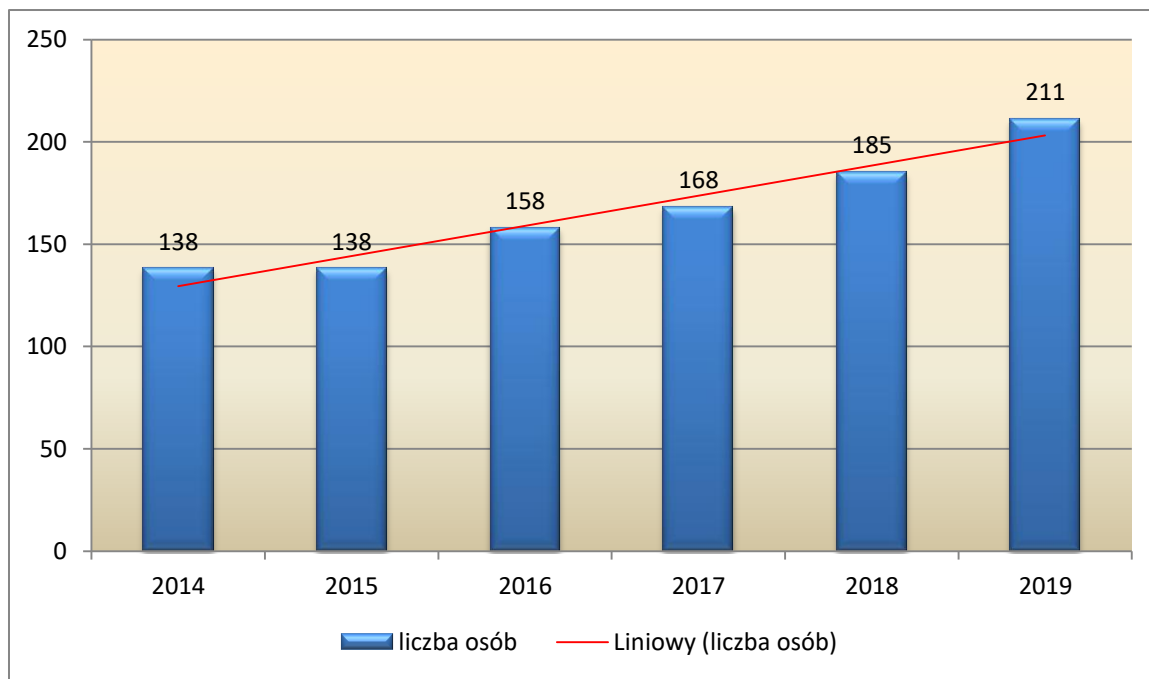
Wykres 21. Osoby w wieku poprodukcyjnym korzystające z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania to świadczenia niepieniężne obejmujące: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. W latach 2014 – 2019 odnotowano znaczny (o ok. 65%) wzrost liczby osób starszych korzystających z usług opiekuńczych.

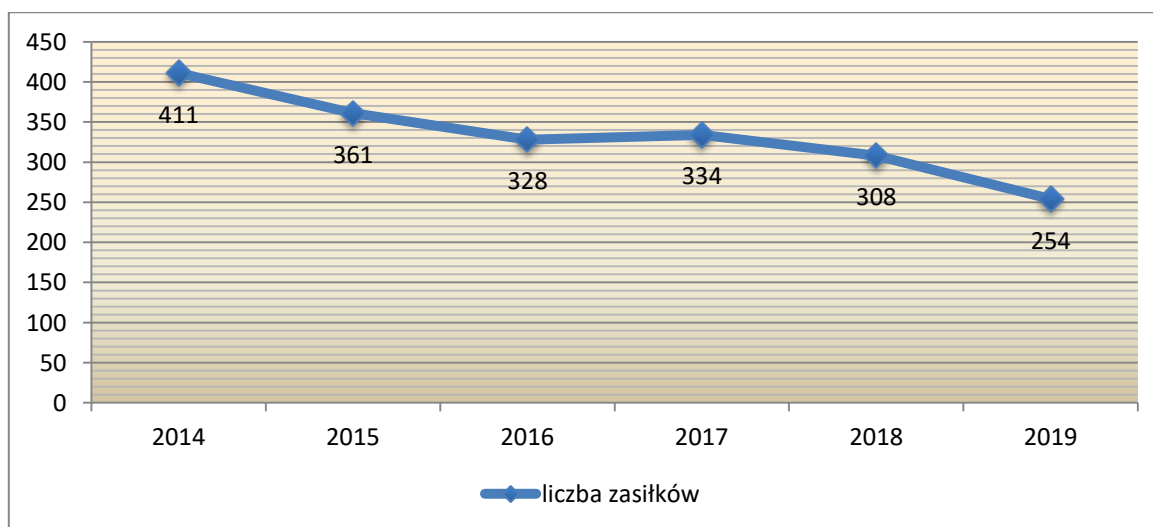
Wykres 22. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2019 rok

W tym samym okresie nastąpił natomiast spadek liczby zasiłków pielęgnacyjnych wypłacanych przez MOPS a przyznanych osobie, która ukończyła 75 rok życia (osoby takie otrzymują dodatek z ZUS). W roku 2014 przyznano 411 takich zasiłków, a w roku 2019 – 254 (spadek o 38%).

Wykres 23. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2019 rok

Gmina Miasto Lębork jest partnerem Stowarzyszenia MANKO w Krakowie w zakresie udziału w Ogólnopolskim Programie „Karta Seniora”. W ramach realizacji programu w 2019 roku wydano 302 karty seniora (w 2018 – 110 kart) chętnym mieszkańcom Lęborka w wieku 60 lat i więcej. Do przedsiębiorców zwrócono się z apelem o przystąpienie do programu w charakterze partnera i zastosowanie dla posiadaczy kart ulg i zniżek przy zakupie towarów i usług. Sprawy polityki senioralnej prezentowane są w dostępnym nieodpłatnie miesięczniku. W ramach działań skierowanych do seniorów gmina miejska Lębork współpracowała z lokalnymi mediami i Miejską Biblioteką Publiczną. W celu pobudzenia aktywności osób starszych w społeczności lokalnej oraz zapewnienie seniorom możliwości wyrażania opinii w sprawach dotyczących miasta i jego mieszkańców została w 2015 roku powołana Gminna Rada Seniorów, która pełni rolę doradczą, konsultacyjną i inicjatywną.

Osoby starsze w Lęborku mogą liczyć na wsparcie wolontariuszy, polegające między innymi na udzielaniu pomocy w dotarciu do lekarza, opłacaniu rachunków, robieniu zakupów, wykupywaniu leków, drobnych pracach porządkowych w domu, rozmowach, wsparciu emocjonalnym.

Osobom starszym niemogącym samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1507 z późn. zm.) koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu. Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Odpłatność gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej dotyczyła 84 osób. Na terenie gminy Lębork funkcjonują trzy ośrodki oferujące pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym, działające na podstawie zezwolenia Wojewody Pomorskiego: DPS nr 1, DPS nr 2 i Dom Seniora „Magnolia”. Z ich usług mogą korzystać osoby w podeszłym wieku, przewlekle somatycznie chore, niepełnosprawne fizycznie oraz te, które ze względu na swoją sytuację życiową lub stan zdrowia wymagają całodobowej opieki. DPS zapewnia mieszkańcom pełen zakres zajęć terapeutycznych, kulturalno–oświatowych i rehabilitacyjnych. Gwarantuje opiekę lekarską, pielęgniarскую i rehabilitacyjną na poziomie obowiązujących świadczeń zdrowotnych.

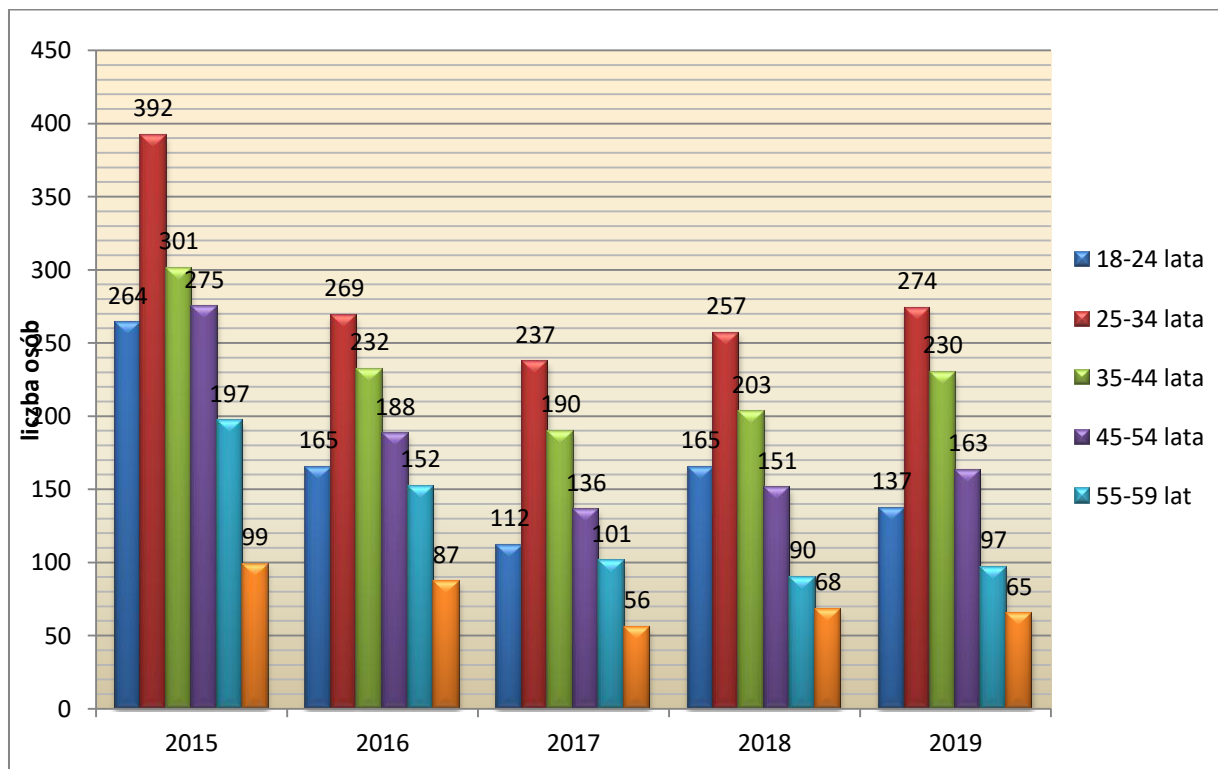
2.7. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Bezrobocie znajduje się wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej. Wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak na kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często powodują wzrost ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. dezaktualizacja posiadanych kwalifikacji zawodowych, trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), mogą także prowadzić do pojawienia się zachowań patologicznych. Negatywne skutki bezrobocia odciskają piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. Dotyczy to szczególnie dzieci osoby bezrobotnej, które

z powodu trudnej sytuacji materialnej mogą izolować się, co z kolei ogranicza zaspokajanie naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym. W roku 2019 zarejestrowano 966 bezrobotnych mieszkańców Lęborka. 58% bezrobotnych stanowią kobiety, a 116 (12%) mieszkańcom zarejestrowanym jako bezrobotni przysługuje prawo do zasiłku. W latach 2015-2017 można było zaobserwować znaczny spadek liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne oraz udziału liczby osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Jednak w 2018 roku tendencja ta zaczęła się odwracać i bezrobocie znów zaczęło rosnąć. Niepokojący jest odsetek długotrwale bezrobotnych (35%) w stosunku do ogółu bezrobotnych mieszkańców gminy miejskiej Lębork.

Wykres 24. prezentuje strukturę badanej populacji ze względu na wiek. Na dzień 31.12. 2019 r. w Lęborku osoby bezrobotne w przedziale wieku 18-34 lata stanowiły aż 42,5% ogółu bezrobotnych. Tak wysoki odsetek młodych bezrobotnych w ogólnej strukturze świadczyć może o niedopasowaniu oferty kształcenia do bieżących potrzeb zgłaszanych przez pracodawców i/lub bardzo niskiej chłonności lokalnego rynku pracy. Osoby bezrobotne powyżej 45 roku stanowiły jedną trzecią ogółu osób (33,6%). Stosunkowo wysoki udział osób w tym wieku w bezrobotnych ogółem najczęściej jest spowodowany niskim wykształceniem oraz zdezaktualizowanymi kwalifikacjami lub ich brakiem.²⁸ Bez udziału w jakiegokolwiek formie formalnego lub pozaformalnego kształcenia ustawicznego osoby te są zagrożone wykluczeniem zawodowym, technologicznym i społecznym.

Wykres 24. Bezrobotni według wieku

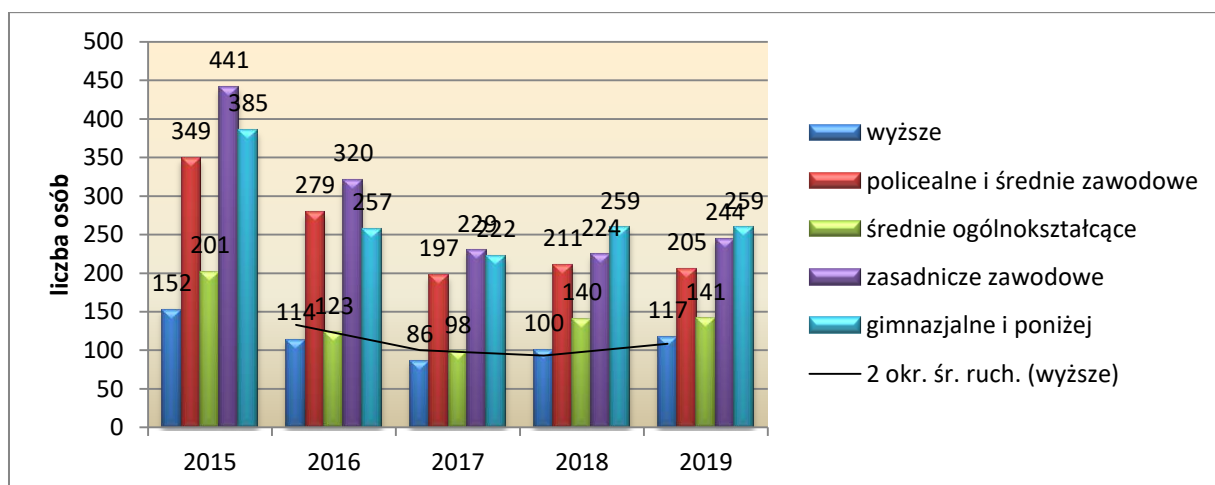

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Lęborku

²⁸ Powiatowy Urząd Pracy w Lęborku

Bezrobotnych mieszkańców Lęborka zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy cechuje zróżnicowany poziom wykształcenia. Największy odsetek stanowią osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej (26,8%). Osoby te łącznie z osobami z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (14,6%) stanowią populację bezrobotnych nieposiadających wyuczonego zawodu, co znacząco obniża ich szanse na podjęcie zatrudnienia. Liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem zawodowym (25,2%) oraz policealnym i średnim zawodowym (22,2%). Bardzo niepokojące jest rosnące bezrobocie wśród osób z wyższym wykształceniem – na dzień 31.12.2015 r. w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Lęborka było 9,9% osób z wyższym wykształceniem, natomiast w końcu grudnia 2019 r. wskaźnik ten wynosił już 12,1%. Kobiety posiadają częściej wyższy od mężczyzn poziom wykształcenia, a mimo to trudniej jest im wejść i utrzymać się na rynku pracy.

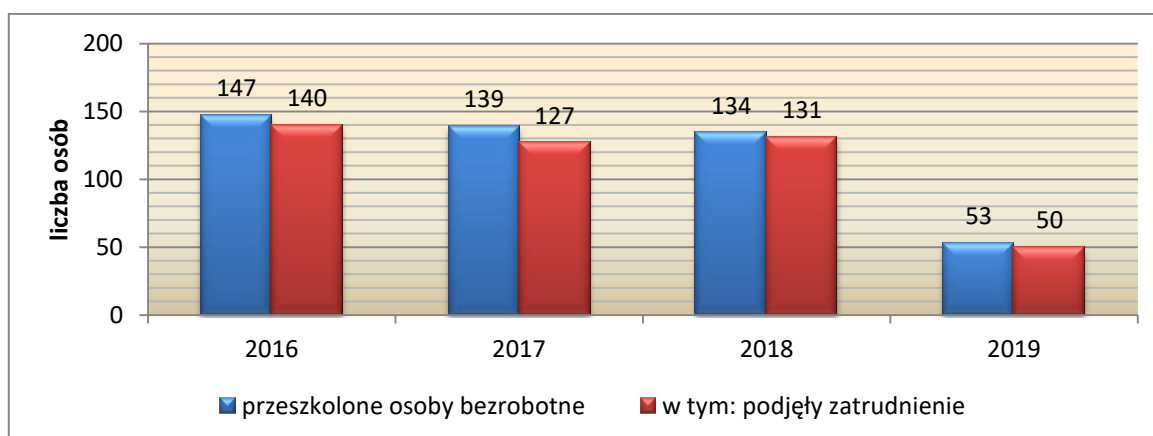
Wykres 25. Bezrobotni według wykształcenia (na dzień 31.12.2019 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Lęborku

Osoby pozostające bez pracy mogą za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Lęborku korzystać z różnych form aktywizacji zawodowej przewidzianych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku.

Wykres 26. Udział osób bezrobotnych w szkoleniach

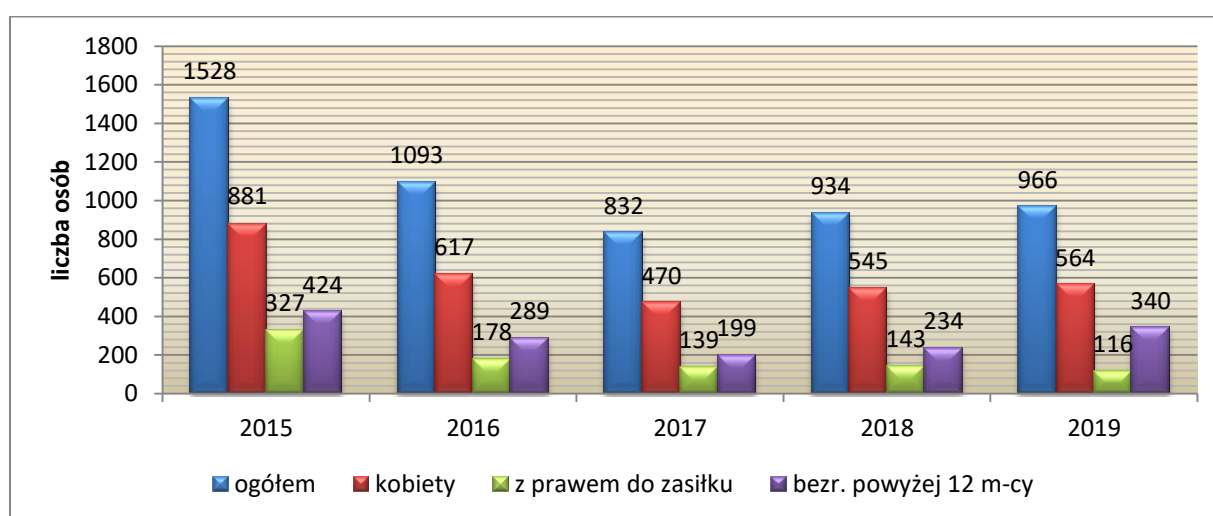

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Lęborku

W latach 2016-2019 skierowano na szkolenia w celu aktywizacji zawodowej łącznie 473 bezrobotnych mieszkańców Lęborka, z których 441 podjęło zatrudnienie po zakończeniu szkolenia.

W latach 2015-2019 występowały dość znaczne zmiany w liczbie i strukturze bezrobotnych mieszkańców Lęborka zarejestrowanych w PUP. Liczba bezrobotnych ogółem zmniejszała się znacznie w latach 2015-2017, po czym od roku 2018 znów zaczęła rosnąć. W analizowanym okresie o 9,4% zmniejszyła się liczba osób uprawnionych do zasiłku dla bezrobotnych w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Liczba bezrobotnych kobiet pozostaje na zbliżonym poziomie (57,7% w 2015 r., 54,4% w 2019 r.) Znacznie, bo aż o 7,7 wzrosła liczba osób pozostających w bezrobociu powyżej 12 miesięcy w stosunku do ogółu bezrobotnych.

Wykres 27. Bezrobotni w latach 2015-2019

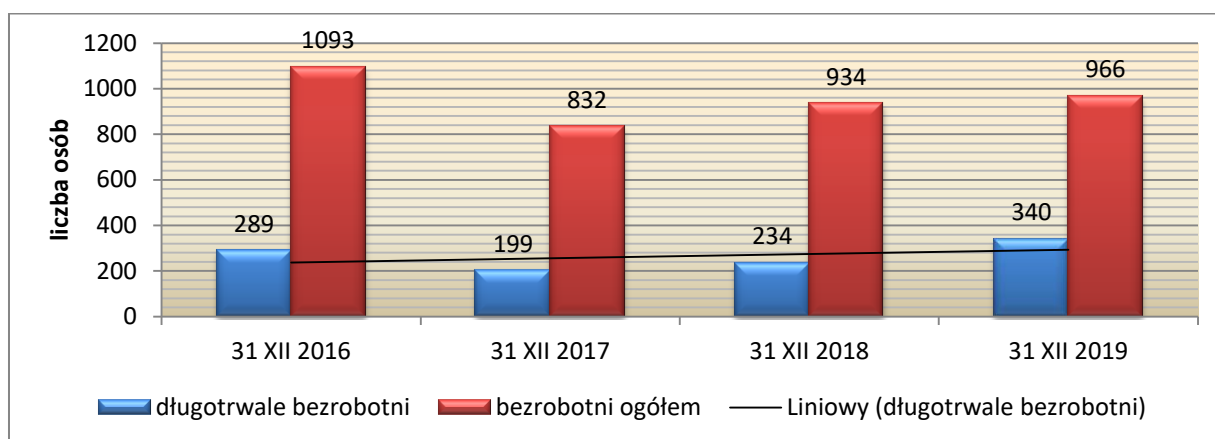
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Lęborku

Jak wynika z Wykresu 28, liczba długotrwale bezrobotnych na koniec 2019 r, stanowiła ponad 35% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Lęborka. Może to świadczyć o niechęci do podjęcia pracy lub o nieskuteczności działań podejmowanych pod kątem aktywizacji zawodowej bezrobotnych.

Wraz ze wzrostem czasu pozostawania bez pracy szanse na podjęcie zatrudnienia maleją. Długotrwałe bezrobocie nie tylko wpływa niekorzystnie na samopoczucie i motywację do poszukiwania pracy, ale także rzutuje na ogólny obraz kandydata do pracy w oczach pracodawców. U osób pozbawionych pracy dłużej niż 1 rok bezrobocie staje się w coraz większym stopniu sposobem na życie, co przyczynia się do wykluczenia społecznego. Aktywizacja długotrwale bezrobotnych jest znacznie trudniejsza i wymaga więcej nakładów i środków bez gwarancji sukcesu. Długotrwale bezrobotni często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku jest poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej²⁹.

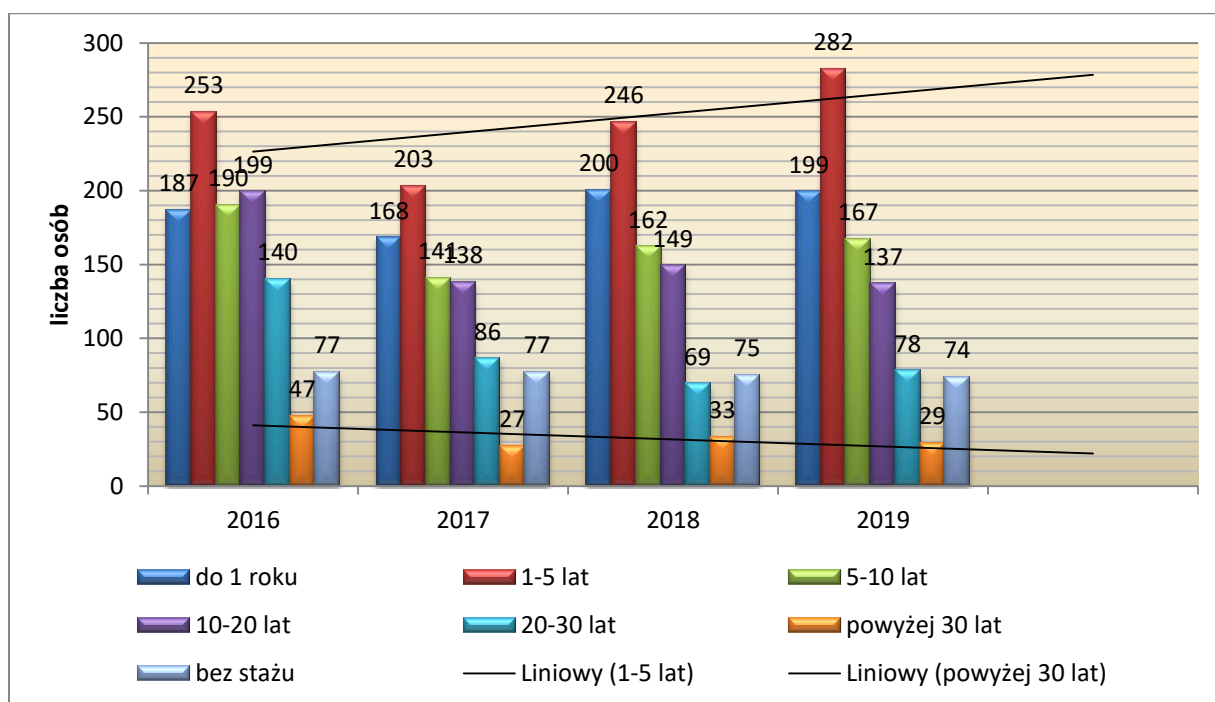
²⁹ PUP w Lęborku

Wykres 28. Bezrobotni powyżej 12 miesięcy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Lęborku

Wykres 29. Bezrobotni według stażu pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Lęborku

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2019 roku najliczniejsze grupy bezrobotnych w gminie stanowiły osoby bez stażu pracy oraz ze stażem wynoszącym od roku do 5 lat (od 23% do 29% ogółu zarejestrowanych). W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę na absolwentów i osoby o krótkim stażu pracy i umożliwić im podjęcie pierwszej pracy bądź zwiększać doświadczenie zawodowe. Wśród bezrobotnych mieszkańców Lęborka zarejestrowanych w PUP zdecydowanie najmniej liczną grupę (od 3% do 4,3%) stanowią osoby o stażu powyżej 30 lat, co wynika z jednej strony z wartości ich doświadczenia zawodowego, z drugiej zaś - prawdopodobnie ze zwiększonej ochrony pracy osób w wieku przedemerytalnym.

Analiza struktury bezrobotnych ze względu na płeć wskazuje na przewagę kobiet we wszystkich przedziałach wieku do 54 roku życia, natomiast w przedziałach wieku powyżej 55 roku życia przeważają bezrobotni mężczyźni. Osoby bezrobotne powyżej 45 roku życia, a szczególnie powyżej 50 roku życia mają o wiele większe trudności w znalezieniu zatrudnienia i jego utrzymania. Są to często osoby długotrwale bezrobotne, zniechęcone bezowocnym poszukiwaniem pracy lub pogodzone z aktualnym stanem zawodowym.

Niepokojący jest również bardzo wysoki udział powracających do rejestracji po raz kolejny w stosunku do ogółu nowo zarejestrowanych. Świadczy to o nietrwałości podejmowanego zatrudnienia. W marcu 2020 r. populacja ta stanowiła 82,0% (159 osób) ogółu nowo zarejestrowanych.

Realizacja zadań związanych z podejmowaniem pracy przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jednym z działań prowadzonych przez PUP w Lęborku jest realizowanie zadań związanych z podejmowaniem pracy przez cudzoziemców na terytorium RP. Zatrudnianie cudzoziemców ma pozytywny wpływ na lokalny rynek pracy, pozwala pracodawcom na elastyczne reagowanie na braki kadrowe w sektorach, w których trudno znaleźć pracowników oraz na szybkie uzupełnienie niedoborów siły roboczej przy pracach sezonowych, gdzie w krótkim czasie potrzeba wielu rąk do pracy. Cudzoziemcy najczęściej znajdują zatrudnienie w budownictwie, handlu, przy pracach rolnych, w zakładach produkcyjnych, jako kierowcy, kucharze, spawacze i pomoc domowa. W 2019 r. zapotrzebowanie lokalnych pracodawców dotyczyło głównie pracowników z Ukrainy i przedstawiało się następująco:

Tabela 39. Oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcovi

Wyszczególnienie	2019 r.	
	złożone ogółem	z liczby ogółem wpisane do ewidencji oświadczeń
oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcovi	782	727
Oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcovi wpisane do ewidencji oświadczeń wg kraju pochodzenia cudzoziemca		
Marzec 2020r.		
Ukraina	681	
Białoruś	34	
Gruzja	5	
Rosja	3	
Moldawia	3	
Armenia	1	
Razem	727	

Źródło: PUP w Lęborku

Tabela 40. Zezwolenia typu S na pracę sezonową wydane w 2019 r. według kraju pochodzenia cudzoziemca

Wyszczególnienie	Kraj pochodzenia cudzoziemca			
	Ukraina	Indie	Indonezja	Nepal
Liczba wydanych zezwoleń typu S na pracę sezonową cudzoziemca	32	3	3	1
Razem	39			

Źródło: PUP w Łęborku

Tabela 41. Informacje starosty na temat możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi w oparciu o rejestr bezrobotnych i poszukujących pracy wydane na wniosek pracodawcy

2019	
Liczba złożonych wniosków	58
Liczba wydanych informacji starosty	191

Źródło: PUP w Łęborku

Napływ migrantów zza wschodniej granicy: z Ukrainy, Białorusi, Federacji Rosyjskiej i innych państw byłego ZSRR na stałe wpisał się w naszą rzeczywistość. Nie wiadomo, ilu z nich spróbuje na stałe zamieszkać w Łęborku. Niewątpliwie polityka społeczna miasta z co najmniej dwu powodów musi uwzględniać fakt ich obecności. Po pierwsze, ze względu na ich rolę i funkcję na rynku pracy. Po drugie - ze względu na potencjał demograficzny, jaki sobą prezentują. W większości przypadków są to ludzie w wieku produkcyjnym mobilnym, a tym samym również w okresie prokreacyjnym. Władze miasta i jego mieszkańcy powinni sobie zadać pytanie, czy chcą sprzyjać zdomowieniu się imigrantów i ich potencjalnej naturalizacji, czy też traktować ich jako typowych gastarbeiterów, którzy wrócą do siebie po zakończeniu pracy. Jak pokazują doświadczenia innych państw, gastarbeiterzy zostają z reguły w krajach oferujących im pracę. Jest to poważne wyzwanie dla polityki społecznej samorządu terytorialnego, który powinien stworzyć optymalne warunki dla integracji imigrantów zarobkowych ze społeczeństwem przyjmującym.

*Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie łęborskim. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie łęborskim w 2019 roku*³⁰ jest opracowaniem, które przedstawia diagnozę lokalnego rynku pracy w powiecie oraz szczegółową analizę zjawiska bezrobocia rejestrowanego w całym 2019 roku i według stanu na koniec grudnia 2019 roku. Celem opracowania *Monitoringu* jest systematyczne obserwowanie zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowanie na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla określenia potrzeb szkoleniowych bezrobotnych i kształcenia zawodowego. Monitoring zawiera ranking zawodów deficytowych, zrównoważonych i nadwyżkowych (...). Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych umożliwia poznanie zawodów, na które występuje znaczne zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy, a więc zawodów pożądanych przez pracodawców

³⁰ Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie łęborskim w 2019 roku. Powiatowy Urząd Pracy w Łęborku

oraz zawodów nieadekwatnych do potrzeb i wymagań rynku pracy, a także oczekiwań pracodawców (...).

Zawody deficytowe charakteryzują się większą liczbą dostępnych ofert pracy niż wynosi średni stan bezrobotnych w danym okresie sprawozdawczym. Zawody zrównoważone odznaczają się zbliżoną liczbą bezrobotnych i dostępnych ofert pracy w danym okresie sprawozdawczym, zaś zawody nadwyżkowe odznaczają się przewagą liczebną bezrobotnych nad dostępnymi ofertami pracy. Zawody maksymalnie nadwyżkowe to takie, dla których nie ma żadnych ofert pracy.

Istotnym uzupełnieniem danych dotyczących deficytu lub nadwyżki w danym zawodzie jest analiza rynku edukacyjnego. Dane na temat liczby uczniów kończących edukację w danym zawodzie oraz liczbie absolwentów szkół stanowią niezwykle ważną informację umożliwiającą określenie kierunków szkoleń dla bezrobotnych oraz korekty poziomu i struktury treści kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Systemu Informacji Oświatowej liczba absolwentów w 2019 roku w powiecie łębarskim wynosiła 929 osób, w tym 370 osób ukończyło liceum ogólnokształcące, 296 technikum, 161 zasadniczą szkołę zawodową, 97 szkołę policealną i 5 osób szkołę przysposabiającą do pracy. W 2019 roku 319 absolwentów zdało egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Na koniec maja 2019 roku w ewidencji PUP w Łęborku zarejestrowanych było 24 bezrobotnych absolwentów. Najwyższy wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów odnotowano na koniec maja 2019 roku wśród takich elementarnych grup zawodów jak: pośrednicy usług biznesowych gdzie indziej niesklasyfikowani, sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), kosmetyczki i pokrewni, średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych oraz szefowie kuchni i organizatorzy usług gastronomicznych.

Należy wziąć pod uwagę, że wszystkie przedstawione tu dane o bezrobociu pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Łęborku i dotyczą bezrobocia rejestrowanego, nie obejmują zatem informacji o osobach bezrobotnych, które szukają pracy w innych źródłach. Nie można także pominąć faktu, że część bezrobotnych rejestruje się w urzędzie pracy w celu zdobycia uprawnienia do opieki zdrowotnej, nie jest natomiast zainteresowana podjęciem pracy. Są też osoby zarejestrowane w urzędzie jako bezrobotne, które pracują w szarej strefie. Wszystko to sprawia, że dane mają charakter szacunkowy.

Nie zmienia to faktu, że Monitoring zawiera bezcenne informacje z punktu widzenia organizacji szkolnictwa zawodowego. Dotyczy to nie tylko kursów organizowanych dla bezrobotnych, ale także, a może przede wszystkim, specjalności i zawodów nauczanych w szkołach branżowych i w technikach. Z analiz PUP wynika, że w łębarskich szkołach kształci się młodzież w zawodach nadwyżkowych, co oznacza, że absolwenci bezpośrednio po zdobyciu kwalifikacji zawodowych trafiają jako bezrobotni do urzędu pracy. Jest to frustrujące dla młodych ludzi, którzy wkraczają w dorosłe życie z poczuciem niepowodzenia. Ale jest to również marnotrawstwo z punktu widzenia społecznego i ekonomicznego. Rolą decydentów odpowiedniego szczebla jest współpraca z instytucjami rynku pracy i szybkie

reagowanie na zmieniające się potrzeby oraz podejmowanie decyzji w sprawie zmian kierunków kształcenia.

Tabela 42. Informacja sygnałna 2019: Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie łębarskim

Sekcja	Zakwalifikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód maksymalnie deficytowy	Górnicy, багаżowi i pokrewni
		Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Meteorolodzy
		Programiści aplikacji
		Kierownicy do spraw budownictwa
		Farmaceuci specjaliści
		Kierownicy do spraw logistyki dziedzin pokrewnych
		Instruktorzy fitness
		Monterzy konstrukcji budowlanych i konserwatorzy budynków
		Kierownicy do spraw finansowych
		Średni personel w zakresie działalności artystycznej i kulturalnej gdzie indziej niesklasyfikowany
		Robotnicy wykonujący prace proste w ogrodnictwie i sadownictwie
		Dyrektorzy generalni zarządzający
		Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów
		Sortowacze odpadów
	Urzędnicy do spraw świadczeń społecznych	
	zawód deficytowy	Lekarze weterynarii bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji
		Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji i przetwórstwa metali
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Kierownicy do spraw marketingu i sprzedaży
		Pracownicy biur informacji
		Księgowi
		Piloci statków powietrznych i personel pokrewny
Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji		
Kierowcy samochodów ciężarowych		
RÓWNOWAGA	zawód zrównoważony	Zaopatrzeniowcy
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Malarze budowlani i pokrewni
		Robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni
		Monterzy izolacji
		Monterzy i serwisanci instalacji i urządzeń teleinformatycznych
		Pomoce i sprzętaczk biurowe, hotelowe i pokrewne
		Spawacze i pokrewni
		Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani
	zawód maksymalnie nadwyżkowy	Rybacy śródlądowi
	Operatorzy urządzeń do spalania odpadów, uzdatniania wody i pokrewni	

Źródło: PUP w Łęborku

Tabela 43. Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów oraz wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych na koniec maja 2019 roku

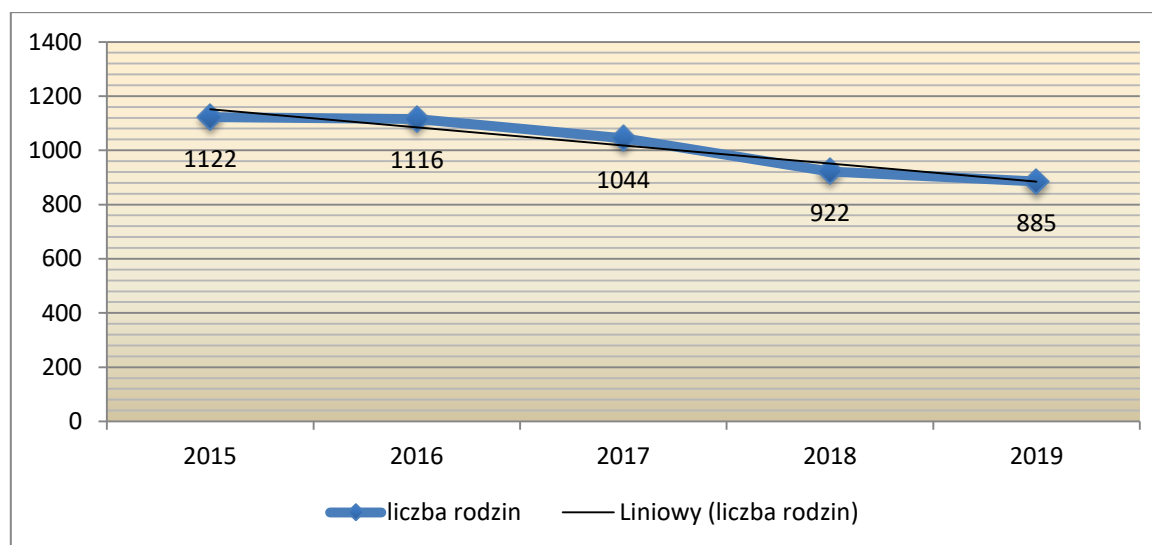
Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych(%)
Pośrednicy usług biznesowych gdzie indziej niesklasyfikowani	9,09%	50,00%
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	8,33%	5,56%
Kosmetyczki i pokrewni	7,14%	20,00%
Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	5,26%	4,55%
Szefowie kuchni i organizatorzy usług gastronomicznych	3,13%	11,11%
Fryzjerzy		25%
Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni		16,67%
Mechanicy pojazdów samochodowych		25,00%
Technicy rolnictwa i pokrewni		11,11%
Technicy technologii żywności		10,00%

Źródło: Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie łębarskim w 2019 roku

2.8. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz powodów przyznania pomocy społecznej, udostępnionych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęborku oraz programu finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020 (od 2019 roku zastąpionego przez program „Posiłek w szkole i w domu”). Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego (status quo), jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian w latach 2015 – 2019. Na przestrzeni tych lat zaobserwować można znaczny spadek liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa. W roku 2015 z pomocy skorzystały 1122 rodziny, a w roku 2019 – 885 rodzin (spadek o 21%).

Wykres 30. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2019 rok

Wśród rodzin, które otrzymały pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa, przeważały rodziny jednoosobowe (68%), natomiast najmniej liczną grupę stanowiły rodziny liczące 3 osoby (7,7%). W 2019 roku z powodu ubóstwa przyznano 38 797 świadczeń (w tym 30 433 świadczenia niepieniężne i 8 364 świadczenia pieniężne).

W celu monitorowania problemów społecznych opracowano „barometr ubóstwa i wykluczenia społecznego”, którego celem jest umożliwienie dokonywania regularnej, corocznej oceny zagrożenia ubóstwem poszczególnych jednostek terytorialnych. „Barometr” opiera się on na trzech wymiarach ubóstwa w gminach:

1. Wymiar finansowy

- Wskaźnik 1: dochód w gminie przypadający na 1 mieszkańca
- Wskaźnik 2: liczba osób, którym przyznano świadczenie (pieniężne/niepieniężne) przypadająca na każde 1000 mieszkańców gminy
- Wskaźnik 3: odsetek osób długotrwale korzystających z pomocy w % liczbie wszystkich osób korzystających z pomocy

2. Wymiar warunków życia

- Wskaźnik 1: odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje w %
- Wskaźnik 2: powierzchnia użytkowa mieszkania w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie
- Wskaźnik 3: odsetek mieszkań w zasobach gminnych, w których zaległość w opłatach wynosi ponad 3 miesiące, w stosunku do ogółu mieszkań gminnych, których mieszkańcy zalegają w opłatach

3. Wymiar sytuacji na rynku pracy

- Wskaźnik 1: wskaźnik bezrobocia
- Wskaźnik 2: odsetek osób długotrwale bezrobotnych w liczbie wszystkich osób bezrobotnych

Wartością centralną w wyliczonej skali jest średnia dla Pomorza (wyliczenie równe 0). Tereny defaworyzowane to wszystkie gminy, których rezultat obliczeń znajduje się poniżej tej wartości. Wartość wskaźnika została wyznaczona na podstawie zagregowanych wskaźników z całego województwa pomorskiego.

Tabela 44. Barometr ubóstwa i wykluczenia społecznego gminy miejskiej Lębork w 2019 roku

Wskaźnik	Wartość wskaźnika
Wskaźnik finansowy	-0,24
Wskaźnik warunków życia	-0,70
Wskaźnik sytuacji na rynku pracy	0,13
Barometr ubóstwa	-0,27

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2019 rok

Jak wynika z analizy danych, w gminie miejskiej Lębork najbardziej problematycznym obszarem pozostaje wymiar warunków życia, dla którego wskaźnik barometru ubóstwa wynosi – 0,70.

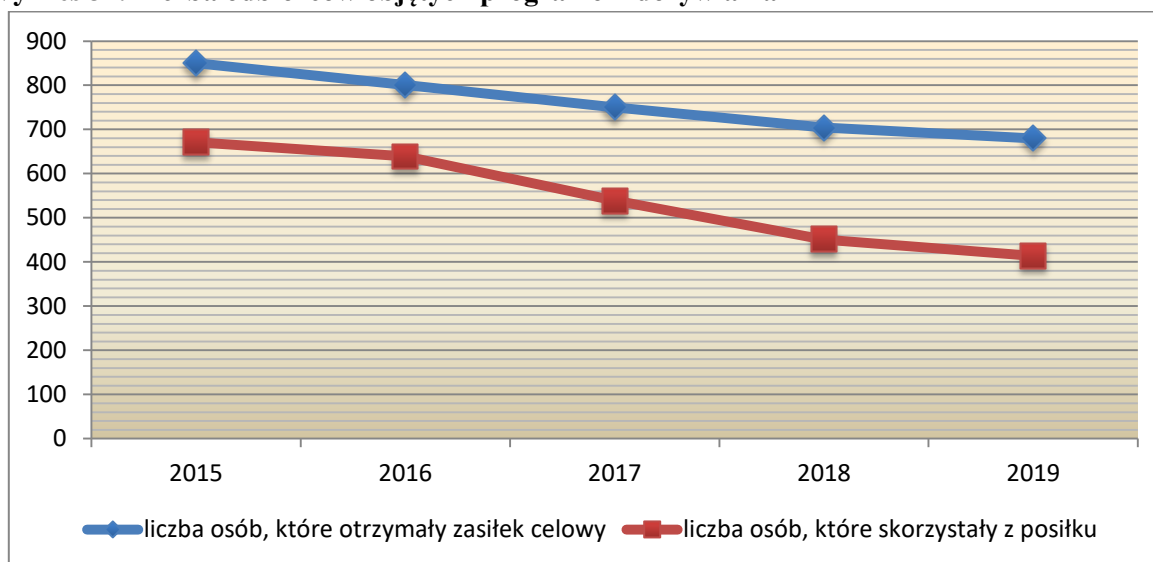
Gmina Lębork korzysta z programu finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020 (od 2019 roku „Posiłek w szkole

i w domu”). Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

W badanym okresie (2015-2019) systematycznie spadała liczba odbiorców programu w zakresie dożywiania. Pomoc ta jest świadczona w formie zasiłku celowego lub w postaci posiłku.

Wykres 31. Liczba odbiorców objętych programem dożywiania

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2019 rok

2.9. PRZESTĘPCZOŚĆ. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Ani kodeks karny, ani żaden inny akt prawny nie zawiera legalnej definicji przestępstwa, ale z poszczególnych przepisów kodeksu karnego można wywnioskować, jakie elementy stanowią strukturę przestępstwa. Na gruncie obecnego stanu prawnego przestępstwem jest czyn zawiniony i społecznie szkodliwy (w stopniu większym niż znikomy), zabroniony pod groźbą kary przez obowiązującą ustawę karną opisującą jego znamiona. Nasz system prawa karnego korzysta z tzw. materialno-formalnej definicji przestępstwa. Jej elementem materialnym jest społeczna szkodliwość, a elementami formalnymi – czyn, bezprawność, wina.

Do cech konstytutywnych przestępstwa należy:

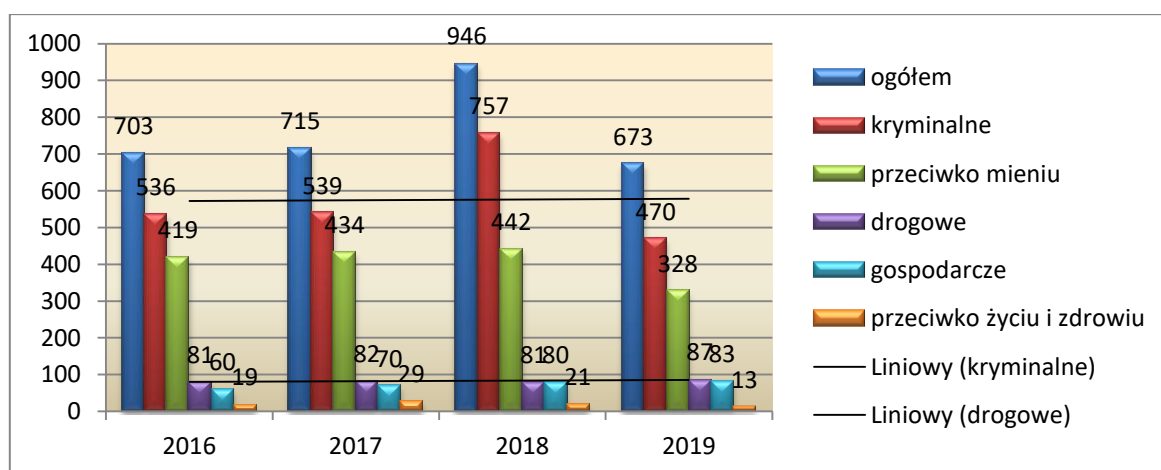
- to, że jest czynem zabronionym;
- to, że jest czynem bezprawnym;

– to, że jest zawinione.³¹

W 2019 roku w Łęborku stwierdzono szacunkowo³² 673 przestępstw. Oznacza to, że na każdy 1000 mieszkańców odnotowano 19,05 przestępstw. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa pomorskiego oraz mniejsza od średniej dla całej Polski. Sprawcami ok 4,5% ogółu przestępstw byli nieletni. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Łęborku wynosi 71,30%; jest on nieznacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa pomorskiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Łęborka najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 13,31 (wykrywalność 64%) oraz przeciwko mieniu - 9,29 (wykrywalność 51%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,48 (wykrywalność 98%), o charakterze gospodarczym - 2,34 (wykrywalność 76%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,38 (wykrywalność 80%).

Wykres 32. Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Łęborku w latach 2016-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wynika z powyższego wykresu, znaczący skok liczby przestępstw popełnionych w Łęborku wystąpił w 2018 roku. Stwierdzono wówczas 946 przestępstw, co oznacza 26,7 przestępstw na każdy 1000 mieszkańców, a w rankingu najbardziej niebezpiecznych miast w Polsce Łębork znalazł się na 76 pozycji.³³ Jednak już rok później nastąpił spadek stwierdzonych przestępstw o 28,9% i miasto przesunęło się w rankingu na 349 pozycję w kraju³⁴.

³¹ Pojęcie przestępstwa i jego struktura, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego,

³² <https://www.polskawliczbach.pl/Lebork#poziom-przest%C4%99pczo%C5%9Bci>

³³ <https://lebork.naszemiasto.pl/najniebezpieczniejsze-miasta-na-pomorzu-gdzie-najczesciej/ga/c1-7402690/zd/47921706>

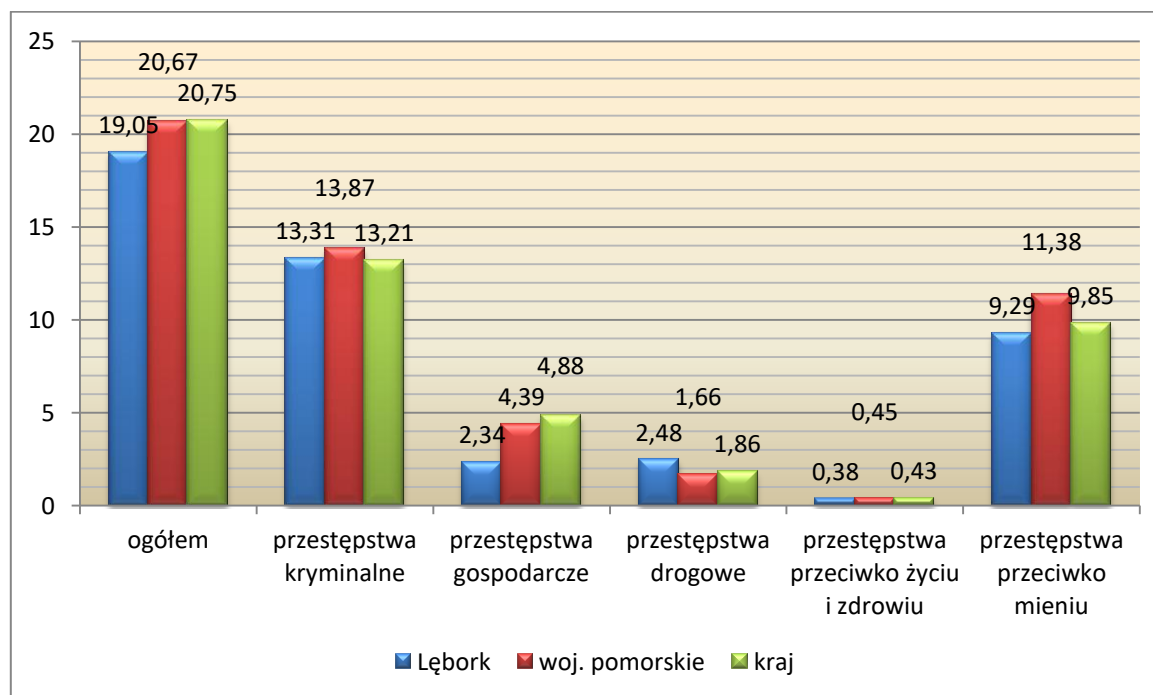
³⁴ https://www.polskawliczbach.pl/miasta_z_najwieksza_liczba_przestepstw

Tabela 45. Przestępstwa stwierdzone na 1000 mieszkańców w 2019 roku

Przestępstwa	Łębork		Woj. pomorskie		Cały kraj	
	liczba na 1000 mieszkańców	wykrywalność w %	liczba na 1000 mieszkańców	wykrywalność w %	liczba na 1000 mieszkańców	wykrywalność w %
ogółem	19,05	71	20,67	68	20,75	73
o charakterze kryminalnym	13,31	65	13,87	61	13,21	65
o charakterze gospodarczym	2,34	77	4,39	75	4,88	82
drogowe	2,48	98	1,66	98	1,86	99
przeciwko życiu i zdrowiu	0,38	80	0,45	84	0,43	86
przeciwko mieniu	9,29	51	11,38	51	9,85	53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 33. Przestępstwa w 2019 roku na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

3. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

W okresie letnim 2020 roku została przeprowadzona ankieta wśród mieszkańców gminy miejskiej Lębork. W ankiecie poproszono mieszkańców o wyrażenie opinii na temat sytuacji społecznej w gminie. Pytania dotyczyły następujących obszarów: bezrobocie, bezdomność, uzależnienia, przemoc, niepełnosprawność, osoby starsze, problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Udział w badaniu ankietowym wzięło 39 mieszkańców Lęborka. Największą grupę stanowiły osoby w wieku 31-50 lat (74,4% ankietowanych). Kobiety stanowiły 74,4% ankietowanych. Większość ankietowanych to osoby z wykształceniem wyższym (79,5%) i posiadające status pracownika (82,1%). Ankieta składała się z 27 pytań, które dotyczyły oceny warunków życia w Lęborku, skali występowania poszczególnych problemów społecznych oraz ich szczegółowej oceny. Dodatkowo ankietowani byli poproszeni o podanie 3 aspektów, które są najpilniejsze do poprawy w Lęborku w najbliższym czasie, o podanie najpoważniejszych problemów związanych obecnie z jakością życia w Lęborku oraz o wskazanie, co ich zdaniem należy zrobić, aby przeciwdziałać występowaniu negatywnych zjawisk na terenie Gminy.

Warunki życia jako średnie oceniło 59% respondentów, natomiast 41% uznało je za dobre.

Jako problemy o bardzo wysokiej i wysokiej skali występowania respondenci uznali:

- alkoholizm 25% - wzrost o 11% w stosunku do wyników z 2015 roku
- dopalacze 19% - wzrost o 9%
- narkomania 17%
- agresja rówieśnicza 15% (wzrost o 2%)
- przemoc domowa 15%.

W ankiecie przeprowadzonej w 2020 roku w porównaniu do poprzedniej z roku 2015 wzrósł odsetek respondentów wskazujących dużą skalę występowania uzależnienia od alkoholu, dopalaczy i narkotyków. Znaczny wzrost nastąpił w kategorii przemocy domowej, natomiast spadek odnotowano w skali występowania bezrobocia i problemów opiekuńczo-wychowawczych.

Za aspekty najpilniejsze do poprawy w najbliższym czasie mieszkańcy uznali:

- 1) dostępność do lekarzy specjalistów – 17,9% ankietowanych,
- 2) ograniczenie skali alkoholizmu – 15,4% ankietowanych,
- 3) zmniejszenie skali uzależnień od narkotyków i dopalaczy – 12,8% ankietowanych.

Jako najpoważniejsze problemy związane z obecną jakością życia badani wskazali:

- 1) brak oferty kulturalnej, w tym dla seniorów – 15,4% ankietowanych,
- 2) dostępność do usług medycznych, lekarzy specjalistów – 12,8% ankietowanych,
- 3) brak ciekawych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży – 10,25% ankietowanych,
- 4) dostępność do specjalistów z zakresu uzależnień i przemocy – 7,7% ankietowanych

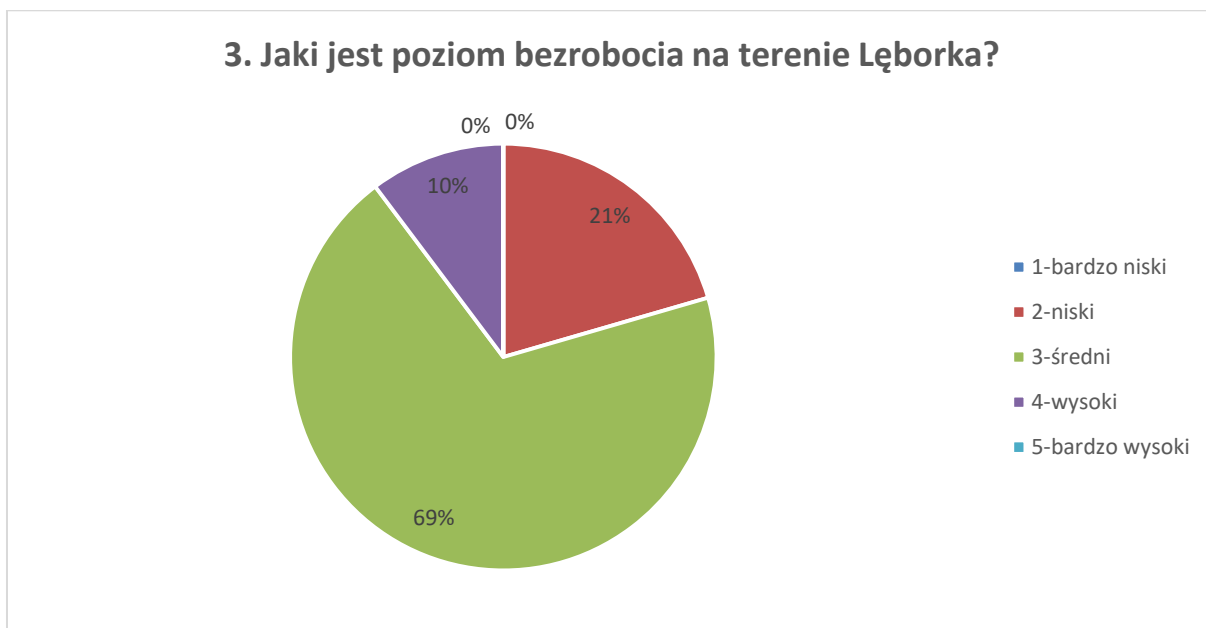
W celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym w poszczególnych obszarach życia społecznego respondenci proponują następujące działania:

- 1) w zakresie wsparcia bezrobotnych:
  - kursy, szkolenia podnoszące kwalifikacje (17,9%),
  - stworzenie miejsc pracy (12,8%),
  - stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju przedsiębiorczości (12,8%),
  - aktywizacja bezrobotnych poprzez prace społeczne (10,25%),
- 2) w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnościami i seniorów:
  - łatwiejszy dostęp do specjalistów (25,6%),
  - likwidacja barier architektonicznych (17,9%),
  - zatrudnienie niepełnosprawnych i osób starszych (12,8%),
  - większy dostęp do rehabilitacji (12,8%),
  - wspieranie poprzez integrację, wolontariuszy (10%),
- 3) w zakresie poprawy sytuacji osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością:
  - budownictwo socjalne i komunalne (15,3%),
  - stworzenie miejsc pracy dla osób bezdomnych (10,25%),
  - noclegownie, ogrzewalnie (7,7%),
  - wsparcie psychologiczne (7,7%),
- 4) na rzecz osób uzależnionych:
  - dostęp do nieodpłatnej terapii uzależnień (23%),
  - profilaktyka uzależnień (10,2%),
  - organizowanie spotkań np. z psychologiem/ grupy wsparcia (10,2%),
  - stowarzyszenia/poradnie wspomagające osoby uzależnione i ich rodziny (10,2%).
- 5) w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
  - kampanie społeczne informujące o przemocy (25,6%),
  - poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez większą ilość patroli (15,3%),
  - przeszkolenie policjantów i ich uwrażliwienie na zjawisko przemocy w rodzinie (20,5%),
  - izolowanie sprawców przemocy od ofiar (12,8%),
- 6) na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi:
  - wsparcie psychologa (25,6%),
  - wsparcie asystenta rodziny (17,9%),
  - poradnictwo (7,7%),
  - szkoły dla rodziców (7,7%),
  - pomoc rodzinom w trudnej sytuacji (7,7%).

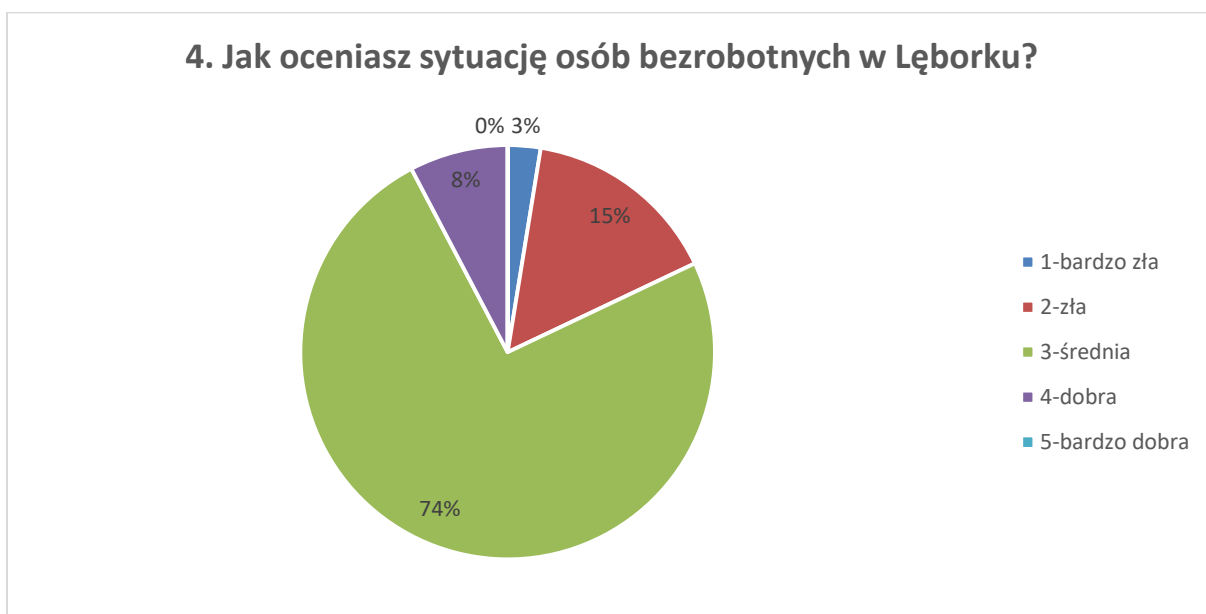
Tylko 10,3% respondentów uważa, że poziom bezrobocia jest wysoki, a 15,4% uważa sytuację osób bezrobotnych za złą. Część ankietowanych uważa, że oferty pracy w PUP są często nieaktualne, pracodawcy są nierzetelni, brakuje zakładów pracy i atrakcyjnych, dobrze płatnych miejsc pracy. Zauważono także, że PUP nie ma rozeznania co do potrzeb na rynku pracy, organizowane są ciągle takie same kursy i szkolenia, po których nie można znaleźć

pracy. Zauważyć także można niechęć części ankietowanych do bezrobotnych, którzy pracują „na czarno” i ukrywają dochody, a równocześnie korzystają z zasiłków z MOPS i ze wszystkich możliwych świadczeń („osoby bezrobotne potrafią bez problemu zadbać o siebie i swoje potrzeby, są przedsiębiorcze, sprytnie, zapobiegawcze, samozachowawcze, mogą do woli korzystać ze wsparcia MOPS i innych instytucji, bo nie mają jawnego dochodu”, „ludzie nie chcą podejmować zatrudnienia”, „mają zasiłki z opieki społecznej, 500+, dorabiają na czarno, korzystają z pomocy Mops”, „Wysokie świadczenia socjalne powodują, że sytuacja materialna osób bezrobotnych nie jest bardzo zła; jednocześnie osoby te często nie chcą pracować bo "im się nie opłaca").

Wykres 34. Odpowiedzi na pytanie 3 - poziom bezrobocia na terenie Lęborka

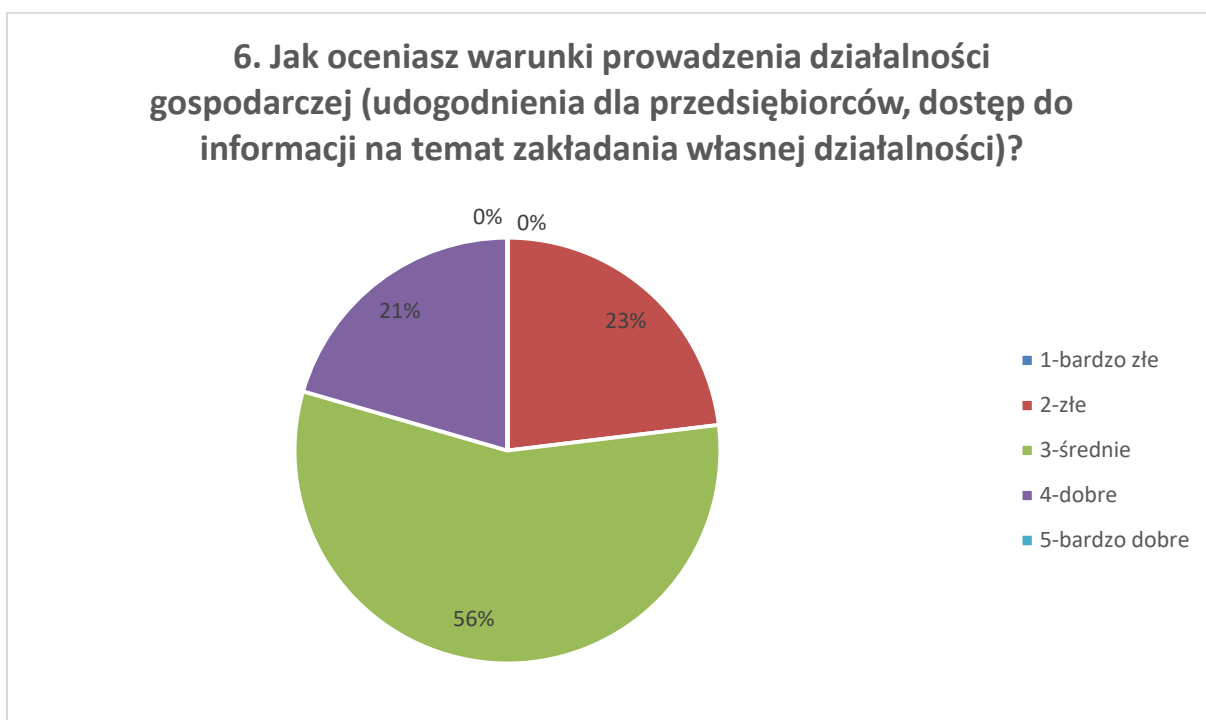

Wykres 35. Odpowiedzi na pytanie 4 - sytuacja osób bezrobotnych w Lęborku

56,4% badanych ocenia jako średnie warunki prowadzenia działalności gospodarczej, a 23,1% uważa je za złe. Jako problemy wymieniono biurokrację, wysokie ceny za dzierżawy pomieszczeń i za media, brak pomysłów na działalność. Równocześnie ankietowani wspominają o szerokiej informacji na stronie internetowej PUP w Lęborku i na Facebooku na temat różnych form wsparcia dla przedsiębiorców i pracodawców oraz projektów dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą.

Wykres 36. Odpowiedzi na pytanie 6 - warunki prowadzenia działalności gospodarczej

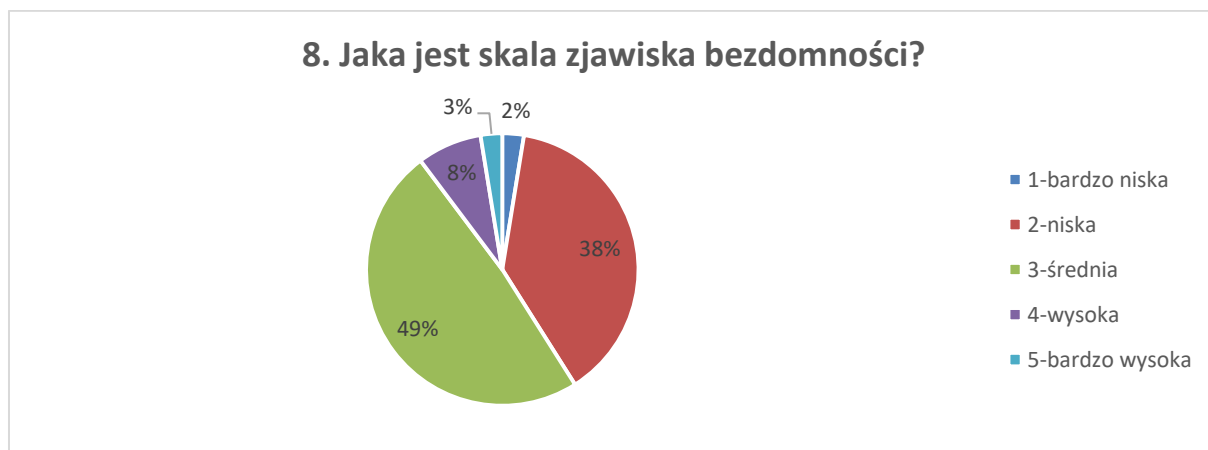

Wykres 37. Odpowiedzi na pytanie 7 - oferta szkoleniowa dla osób bezrobotnych

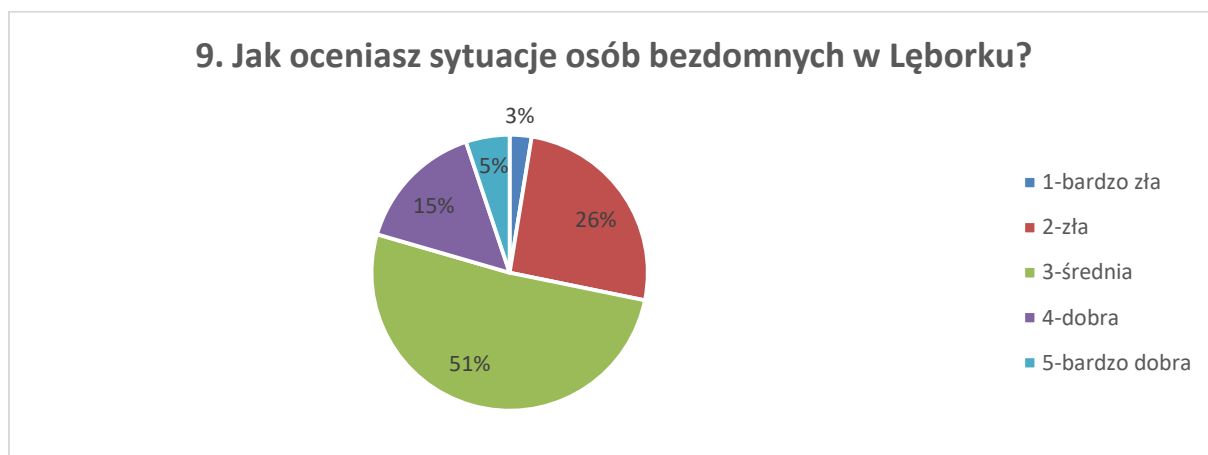

Skalę bezdomności w Lęborku znaczna część ankietowanych uznała za średnią, a 38,5% - za niską. Według badanych bezdomność dotyczy zazwyczaj osób uzależnionych od alkoholu. Wprawdzie 25,6% respondentów uważa sytuację bezdomnych za złą, jednak 51,3% ocenia ją jako średnią, a 15,4% - jako dobrą. Ankietowani wiedzą o funkcjonowaniu w Lęborku noclegowni i schroniska, a także o możliwości uzyskania pomocy w MOPS.

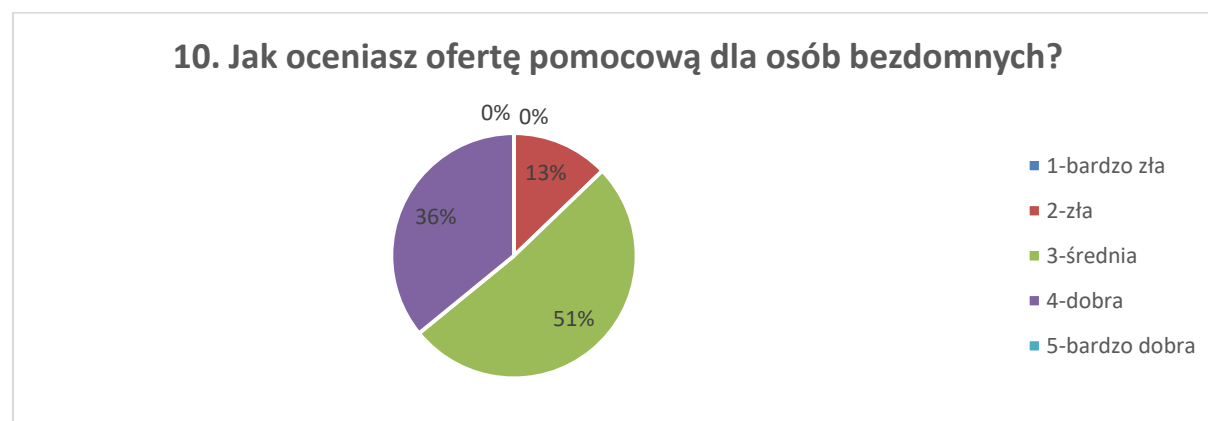
Wykres 38. Odpowiedzi na pytanie 8 – skala zjawiska bezdomności

Wykres 39. Odpowiedzi na pytanie 9 – sytuacja osób bezdomnych w Lęborku

Wykres 40. Odpowiedzi na pytanie 10 – oferta pomocowa dla bezdomnych

53,8% badanych nisko, a 23,1% bardzo nisko ocenia możliwość otrzymania lokalu mieszkalnego z zasobów gminy. Respondenci zwracają uwagę na małą liczbę przydzielanych mieszkań i długi okres oczekiwania na mieszkanie, a także na kryteria, które trzeba spełnić.

Wykres 41. Odpowiedzi na pytanie 11 - możliwość otrzymania lokalu mieszkalnego z zasobów gminy?

66,6% ankietowanych uważa, że skala uzależnienia od alkoholu jest w Lęborku wysoka i bardzo wysoka. W swoich odpowiedziach wskazują, że osoby w stanie upojenia alkoholowego widuje się od rana w miejscach publicznych. Osoby pod wpływem alkoholu awanturują się, śpią w parkach. Alkohol jest spożywany w miejscach publicznych.

Wykres 42. Odpowiedzi na pytanie 12 - skala występowania uzależnienia od alkoholu

28,2% ankietowanych uważa, że skala występowania w mieście uzależnienia od narkotyków jest wysoka, a 7,7% - że bardzo wysoka. Według badanych narkotyki są łatwo dostępne.

Wykres 43. Odpowiedzi na pytanie 13 - skala występowania uzależnienia od narkotyków

Podobnie jak w przypadku narkotyków, znaczna część respondentów ocenia jako wysoką (25,6%) i bardzo wysoką (10,3%) skalę uzależnienia od dopalaczy. Dopalmce są łatwo dostępne, a problem dotyczy głównie młodzieży szkolnej.

Wykres 44. Odpowiedzi na pytanie 14 - skala występowania uzależnienia od dopalaczy

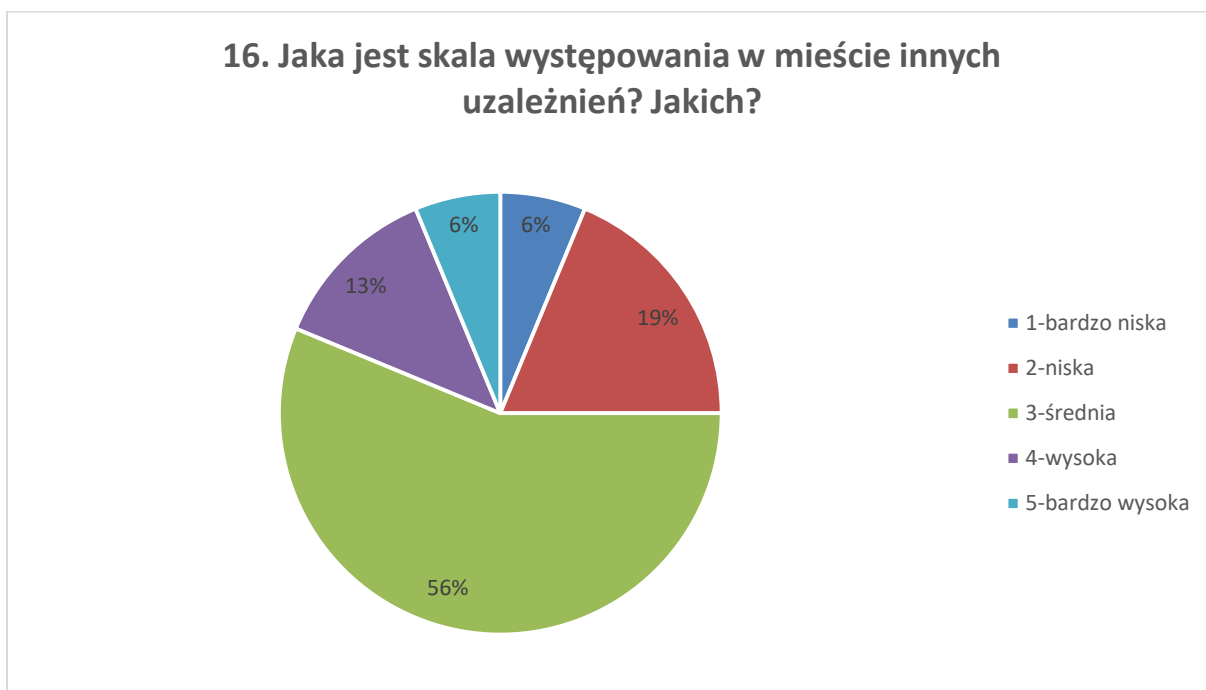

Uzależnienie od hazardu i inne w ocenie mieszkańców Łęborka nie są szczególnie rozpowszechnione na terenie miasta, jednak aż 10,3% respondentów uważa, że skala uzależnienia od hazardu jest wysoka; 12,5% ma podobną opinię na temat innych uzależnień. Jako „inne” ankietowani wymieniają uzależnienie od Internetu, telefonu komórkowego, gier hazardowych (np. jednoręki bandyta), nikotyny, e-papierosów oraz zakupoholizm. Respondenci za poważne zagrożenie uważają dużą liczbę „lokalni za zamkniętymi drzwiami”, gdzie można uprawiać hazard.

Wykres 45. Odpowiedzi na pytanie 15 - skala występowania uzależnienia od hazardu

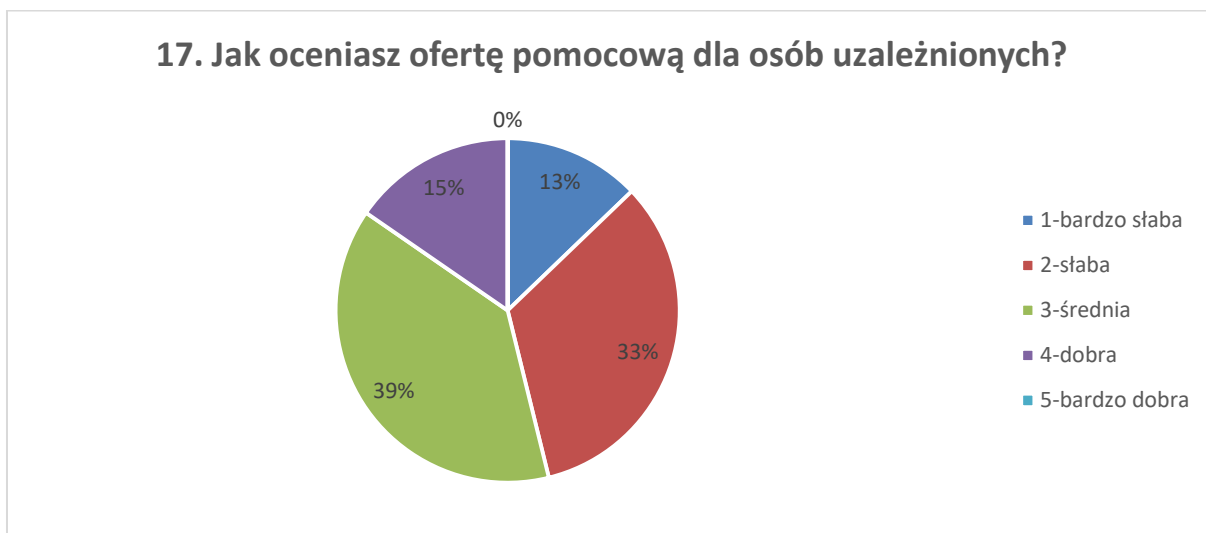

Wykres 46. Odpowiedzi na pytanie 16 - skala występowania w mieście innych uzależnień

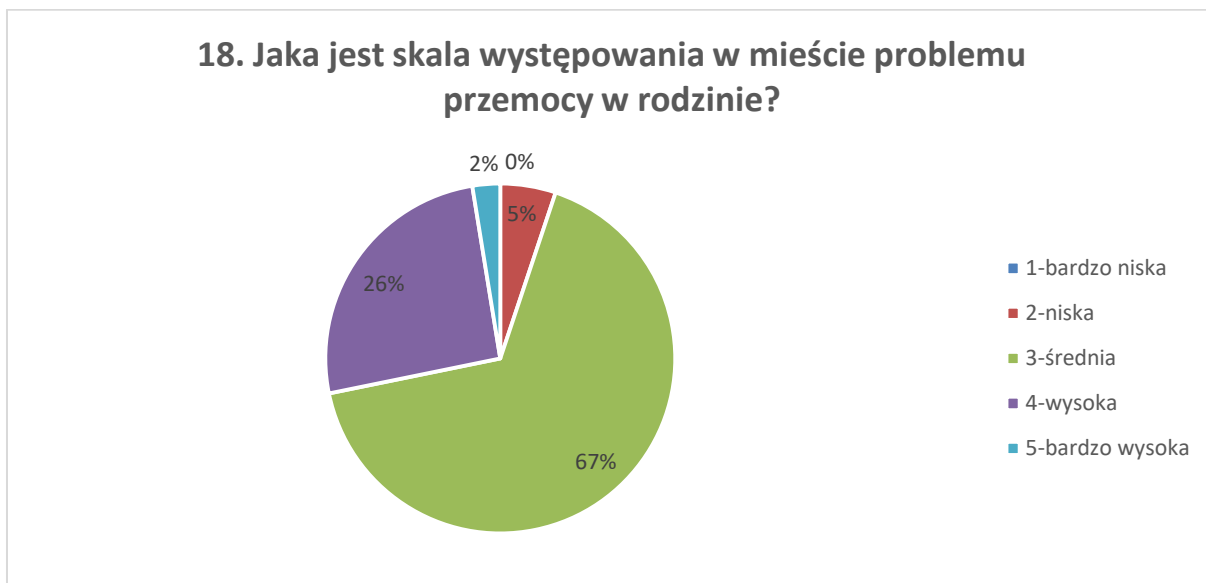
Według ankietowanych oferta pomocy dla osób uzależnionych jest słaba (33,3% wskazań) i bardzo słaba (12,8% wskazań). Przeważają opinie, że nie ma odpowiedniego leczenia stacjonarnego, trudno jest się dostać do specjalistów, na największe wsparcie mogą liczyć osoby uzależnione od alkoholu, gorzej z uzależnionymi od narkotyków i dopalaczy i gier komputerowych. Programy oferowane przez państwo są uważane za mało skuteczne. Są też opinie przeciwne, według których osoby chcące się leczyć mogą uzyskać pomoc instytucjonalną, między innymi prowadzoną przez organizacje pozarządowe.

Wykres 47. Odpowiedzi na pytanie 17- oferta pomocowa dla osób uzależnionych

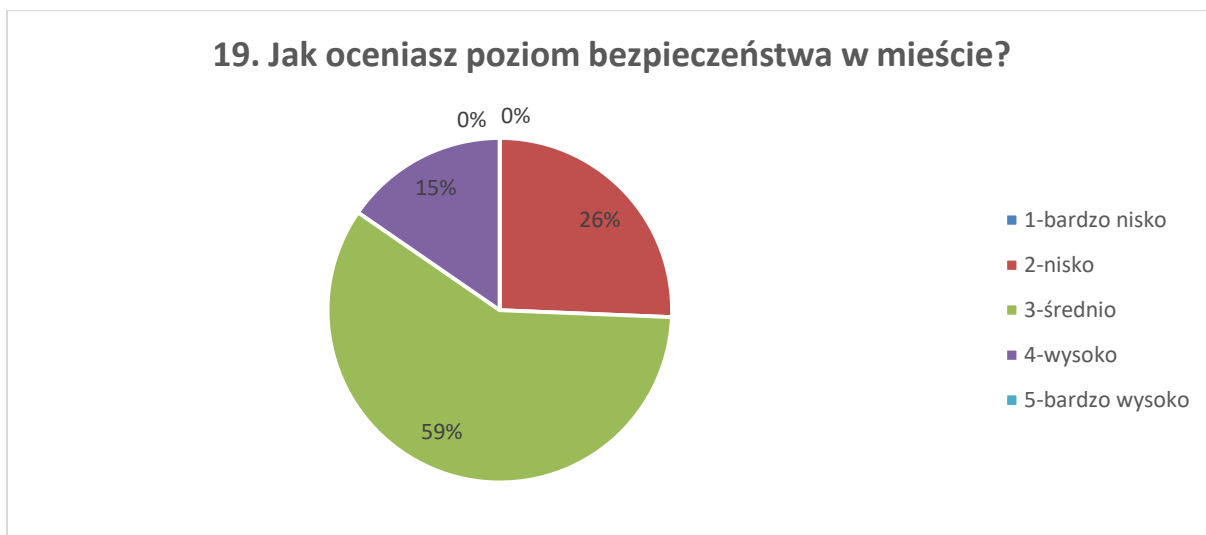
66,7% badanych uważa, że skala występowania problemu przemocy w rodzinie jest średnia, a 25,6% - że wysoka. Przemoc często wiąże się z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków i dopalaczy. Często akty przemocy wobec członków rodziny nie są zgłaszane na policję, pozostają w 4 ścianach. Sprawcy nie są separowani od ofiar, pozostają w tym samym mieszkaniu, a ofiary żyją w strachu.

Wykres 48. Odpowiedzi na pytanie 18 - skala występowania problemu przemocy w rodzinie

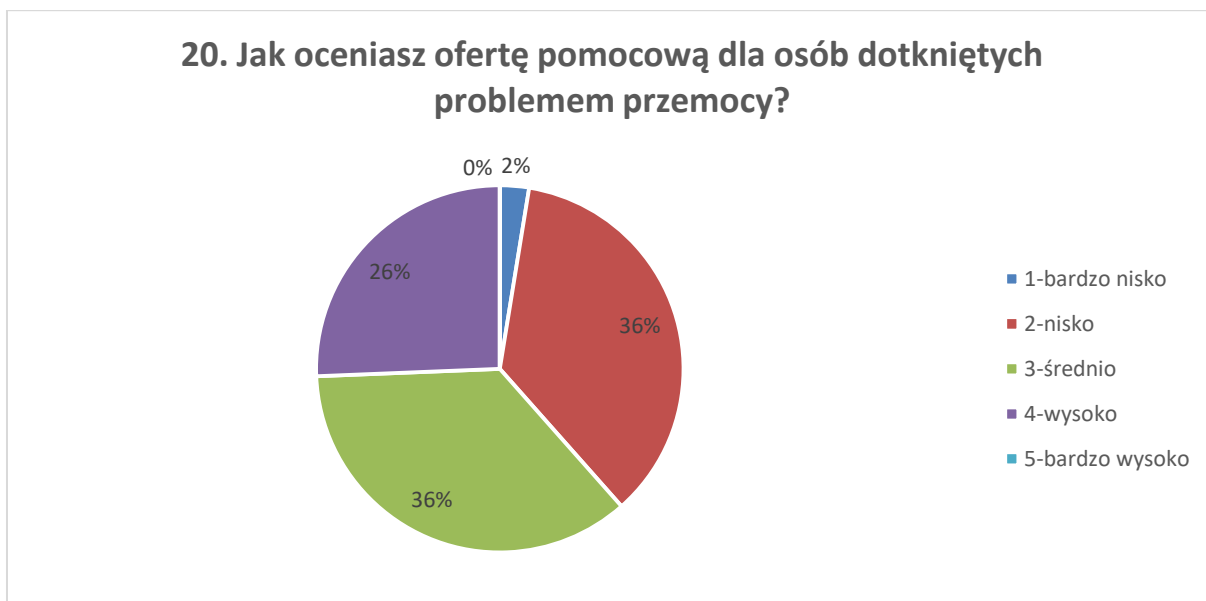
59% respondentów ocenia poziom bezpieczeństwa w mieście „średnio”, a 15,4% - „wysoko”. Jedna czwarta mieszkańców Lęborka ocenia stan bezpieczeństwa „nisko”. Mieszkańcy krytycznie wyrażają się o policji, która według nich nie przyjmuje zgłoszeń, nie zwraca uwagi na osoby zakłócające spokój i ciszę nocną, nie reaguje na picie alkoholu w miejscach publicznych. Z drugiej strony mieszkańcy podkreślają, że jest w miarę bezpiecznie („zależy od miejsca”) i rzadko zdarzają się napaści.

Wykres 49. Odpowiedzi na pytanie 19 - ocena poziomu bezpieczeństwa w mieście

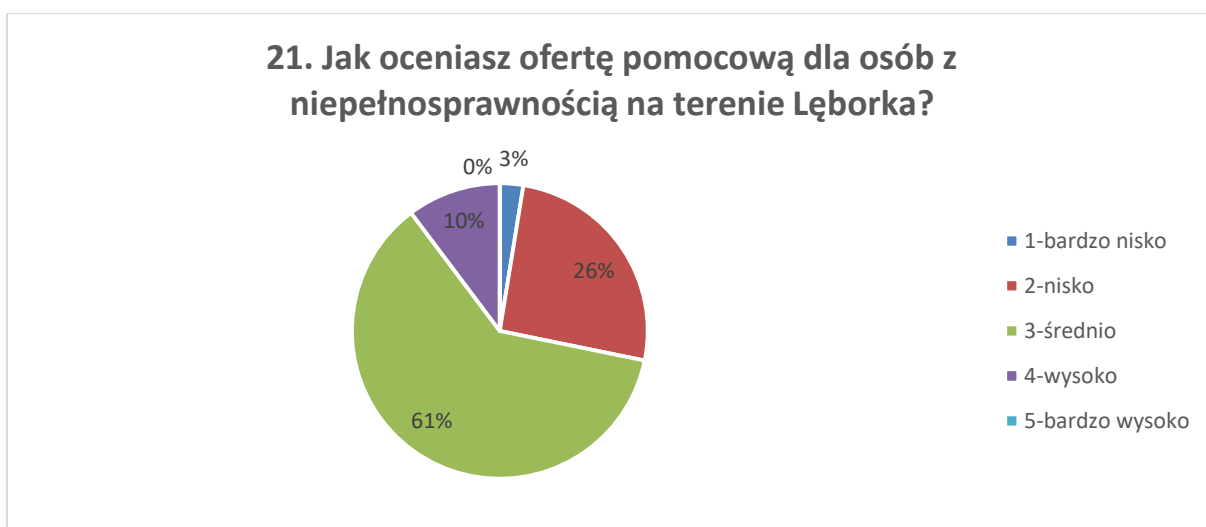
35,9% ankietowanych nisko ocenia ofertę pomocową dla osób dotkniętych przemocą, tyle samo ocenia tę pomoc średnio, a 25,5% - wysoko. Pozytywnie oceniane są działania MOPS i sądów, natomiast według respondentów policjanci są pobłażliwi, niechętnie interweniują, a sąsiedzi milczą. Badani podkreślają brak skutecznych środków chroniących ofiary przemocy.

Wykres 50. Odpowiedzi na pytanie 20 - oferta pomocowa dla osób dotkniętych problemem przemocy

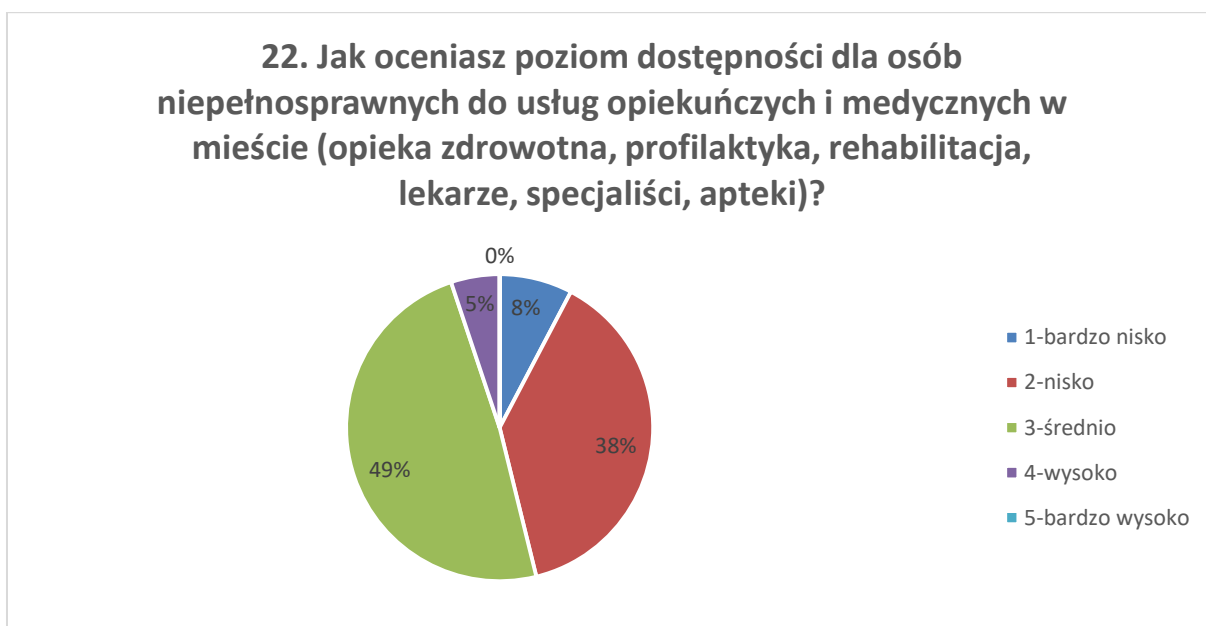
Większość respondentów (51,5%) ocenia ofertę pomocową dla osób z niepełnosprawnością średnio, a 10,3% - wysoko. 25,6% badanych uważa tę ofertę za słabą. Brak ofert pracy, ciągle powszechne są bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej, niepełnosprawni nie otrzymują wystarczającej pomocy w likwidowaniu barier we własnych mieszkaniach. Z drugiej strony badani zaznaczają, że osoby z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się o dofinansowanie z PFRON.

Wykres 51. Odpowiedzi na pytanie 21 - oferta pomocowa dla osób z niepełnosprawnością

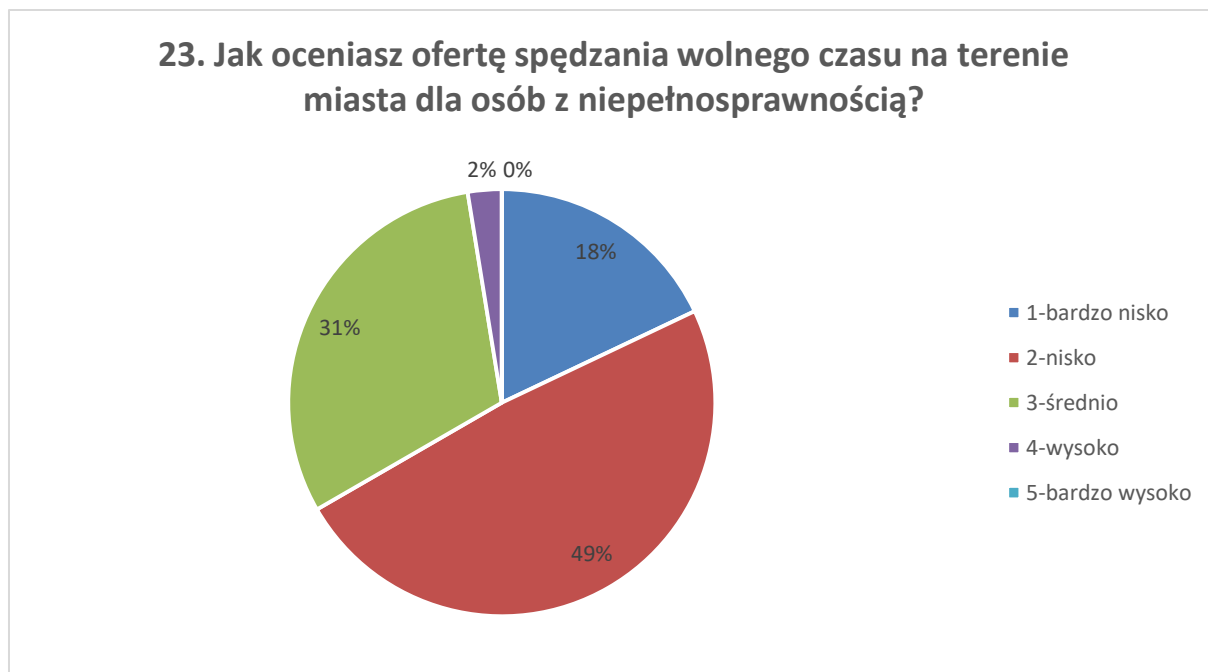
Poziom dostępności do usług opiekuńczych i szeroko rozumianych medycznych dla osób z niepełnosprawnościami jest oceniany jako średni (48,7%) i niski (38,5%). Jako główne bolączki respondenci wymieniają: brak rehabilitacji z NFZ, brak dobrych specjalistów oraz długi czas oczekiwania na wizytę u specjalisty. Ankieterzy podkreślają natomiast dużą (za dużą w stosunku do potrzeb?) liczbę aptek.

Wykres 52. Odpowiedzi na pytanie 22 - poziom dostępności dla osób niepełnosprawnych do usług opiekuńczych i medycznych

Nisko (48,7%) i bardzo nisko (17,9%) oceniono ofertę spędzania czasu dla osób z niepełnosprawnością. Poza płatnym basenem, parkami i spacerami respondenci nie wymieniają żadnych miejsc ani zajęć proponowanych dla tej grupy mieszkańców.

Wykres 53. Odpowiedzi na pytanie 23 - oferta spędzania wolnego czasu dla osób z niepełnosprawnością

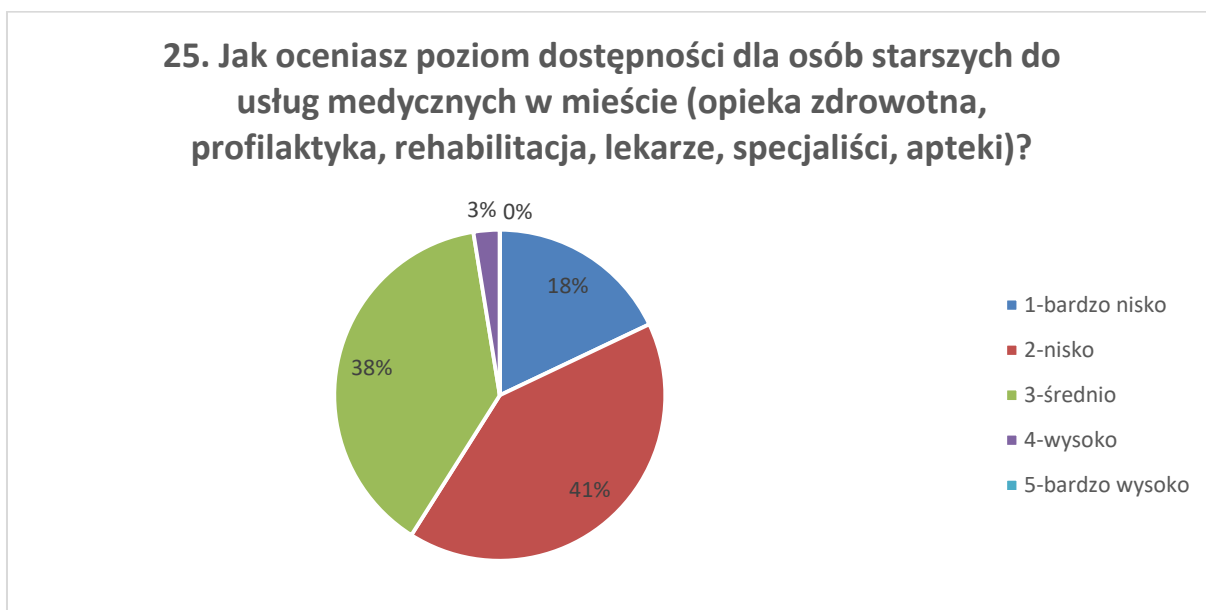
Nisko (48,7%) i bardzo nisko (17,9%) ocenili respondenci ofertę spędzania wolnego czasu dla osób z niepełnosprawnością. Tylko 30,8% ankietowanych uważa tę ofertą za średnią.

Wykres 54. Odpowiedzi na pytanie 24 - oferta pomocowa dla osób starszych

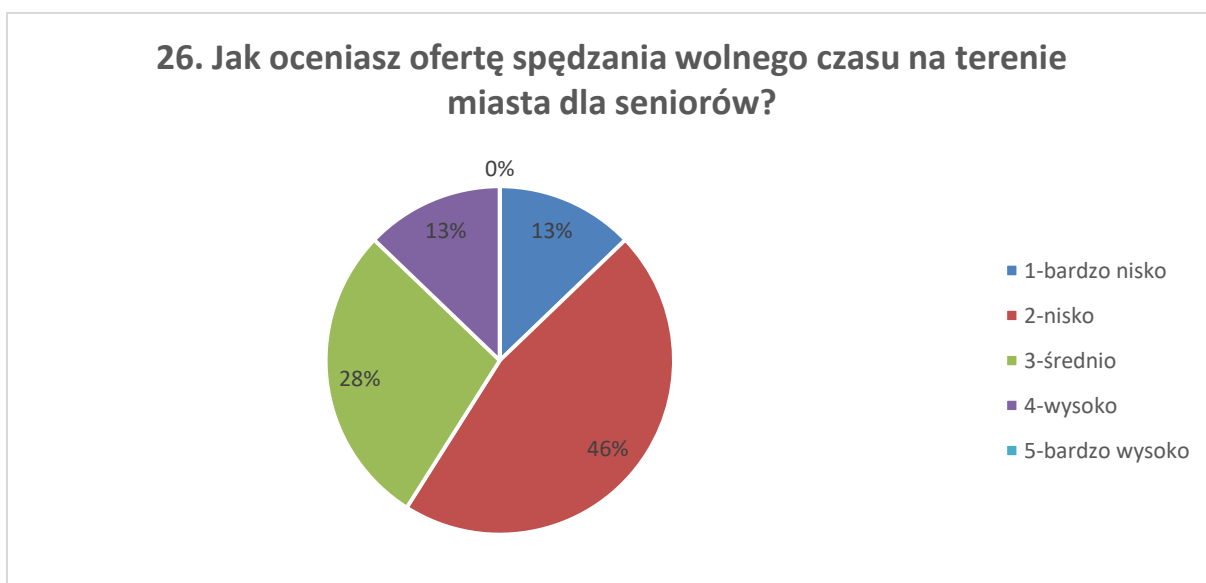
Nisko (41%) i bardzo nisko (17,9%) oceniono poziom dostępności dla osób starszych do szeroko rozumianych usług medycznych. Jest „masa aptek”, ale brak specjalistów, a na wizytę u specjalisty długo się czeka. Brakuje geriatrów i endokrynologów, łatwy dostęp jest praktycznie tylko do podstawowej opieki zdrowotnej. Nie ma rehabilitacji z NFZ, brakuje wolontariuszy, a za pomoc środowiskową trzeba płacić.

Wykres 55. Odpowiedzi na pytanie 25 - poziom dostępności dla osób starszych do usług medycznych

28,2% respondentów średnio, a 12,8% wysoko oceniło ofertę spędzania wolnego czasu dla seniorów. Przeciwnego zdania było 46,2% ankietowanych, którzy ocenili ten aspekt nisko i 12,8% - bardzo nisko. Według badanych starsi ludzie nie mają co robić w wolnym czasie. Jest kilka projektów, np. Uniwersytet Trzeciego Wieku, Klub Seniora, Stowarzyszenie na 102, ale ogólnie jest bardzo słabo.

Wykres 56. Odpowiedzi na pytanie 26 - oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów

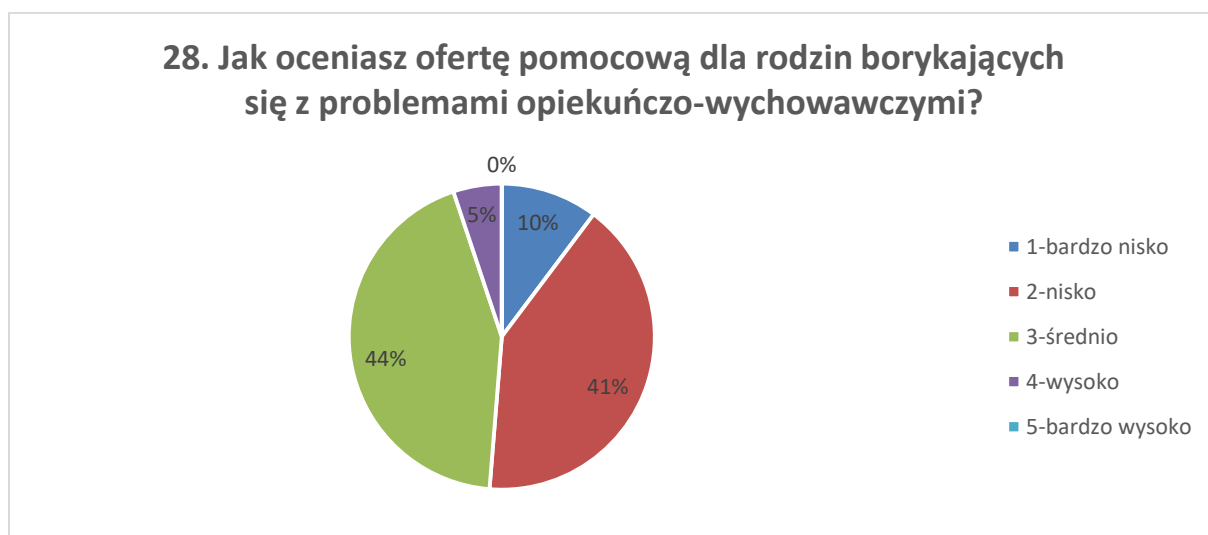
Ponad połowa respondentów nisko i bardzo nisko ocenia ofertę spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Na terenie miasta funkcjonują liczne kluby dla dzieci i młodzieży, ale zajęcia w nich są odpłatne. Są boiska, ale nie ma na nich zorganizowanych zajęć z opiekunami. Nie ma kół zainteresowań, basen jest ciągle zajęty. Jest dużo placów zabaw, ale brakuje parków. Oferta jest skromna i mało urozmaicona.

Wykres 57. Odpowiedzi na pytanie 27 – oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży

43,6% respondentów ocenia średnio, 41% nisko, a 10,3% - bardzo nisko ofertę pomocową dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Jako bolączki wskazywany jest brak pomocy bezpłatnej, słabą pracę poradni psychologiczno-pedagogicznej, brak specjalistów oraz brak spójnych, całościowych działań na rzecz całej rodziny na samym początku, od pojawienia się problemów. Ponadto respondenci podkreślają zbyt małą liczbę opiekunów środowiskowych. Uważają, że rodziny z problemami powinny mieć możliwość korzystania ze szkoły dla rodziców, z kursów i szkoleń.

Wykres 58. Odpowiedzi na pytanie 28 - oferta pomocowa dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

4. WNIOSKI I REKOMENDACJE

1. Starzenie się populacji stawia przed polityką społeczną miasta wyzwania związane z aktywizacją osób w wieku senealnym:
  - niezbędne są działania aktywizujące seniorów w miejscu zamieszkania i tworzenie przestrzeni organizacyjnej, funkcjonalnej dla tych form aktywności,
  - w miarę szybkie zwiększanie się liczby seniorów w latach 2021-2030 winno wymusić poprawę dostępności do specjalistów oraz usług medycznych, w tym przede wszystkim do ambulatoryjnych i stacjonarnych placówek rehabilitacyjnych.
2. Należy stworzyć warunki sprzyjające stabilizacji społecznej i ekonomicznej co ułatwi młodym mieszkańcom podjęcie decyzji o osiedleniu się i założeniu rodziny w Lęborku.
3. Znaczna część lęborskich bezrobotnych to osoby długotrwale bezrobotne, w wieku produkcyjnym, które z racji różnorodnych deficytów lub też dobrego zakotwiczenia w systemie pomocy społecznej albo nie mogą systematycznie świadczyć pracy, albo też jest to dla nich zwyczajnie nieopłacalne. Większość z nich to tzw. niezatrudnialni, którzy mimo podejmowania przez urzędy pracy i ośrodki pomocy społecznej różnych form ich aktywizacji nie podejmują pracy lub nie utrzymują się w zatrudnieniu. Praca socjalna powinna ich wspomagać w trudnym procesie ponownego wchodzenia w społeczeństwo, nawiązywania więzi społecznych w środowiskach, w których egzystują.
4. Pomoc społeczna jest systemem zorganizowanym wokół zasady poszanowania ludzkiej godności i zasady subsydiarności. Oznacza to, iż oferowana pomoc winna zapewniać odpowiedni poziom życia lub zaspokajać potrzeby człowieka w takiej mierze i przez taki czas, jaki wymagany jest do ustąpienia przyczyn ryzyka socjalnego i osiągnięcia możliwości samodzielnego funkcjonowania, a więc zaprzestania korzystania ze wsparcia. Tymczasem klienci ośrodków pomocy społecznej w momencie wejścia do systemu pomocy bardzo szybko nabywają wiedzy o uprawnieniach, jakie na podstawie regulacji prawnych im przysługują. W efekcie beneficjent, który wszedł w system, praktycznie może w nim pozostawać do końca życia, jeśli umiejętnie korzysta z puli uprawnień.
5. Jak wynika z analizy struktury bezrobocia, znaczną część zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby bez zawodu (z wykształceniem gimnazjalnym lub ogólnokształcącym). Należy zatem podjąć działania promocyjne oraz wzmacniające atrakcyjność szkół zawodowych i rzemiosła. Należy zatem stworzyć rzeczywisty i efektywny system, który pozwoli na szybkie dostosowanie oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb.

6. Jak wynika z *Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie lęborskim*, niektóre szkoły kształcą w zawodach, na które nie ma żadnego zapotrzebowania na lęborskim rynku.
7. Należy rozważyć zwiększenie liczby miejsc w żłobkach. Zwiększenie liczby miejsc w żłobkach i przedszkolach może mieć pozytywny wpływ na zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców.
8. Systematyczne zmniejszanie się liczby uczniów w poszczególnych oddziałach stwarza możliwość lepszej opieki w świetlicach szkolnych dla dzieci najmłodszych i organizowania czasu wolnego dzieci i młodzieży z wykorzystaniem istniejącej kadry i infrastruktury.
9. Dostęp do mieszkania i schronienia winien być jednym z najważniejszych instrumentów w pracy socjalnej z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym i społeczną marginalizacją. Mieszkania powinny być dostępne dla tych, którzy bez mieszkania nie mogą zmienić swej sytuacji życiowej.
10. Konieczne jest zwiększenie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców.
11. Należy wykorzystać rezerwy siły roboczej tkwiące w niepełnosprawnych oraz osobach zniechęconych bezskutecznymi zabiegami o pracę.
12. Urząd Pracy powinien koncentrować się na aktywizowaniu osób biernych zawodowo, przy czym należy podkreślić, że olbrzymi potencjał osób biernych zawodowo znajduje się aktualnie poza zainteresowaniem urzędów pracy. Znaczna część zarejestrowanych bezrobotnych tworzy potencjalny zasób siły roboczej tylko nominalnie. Faktycznie są to bowiem osoby, które ani same nie dążą do zmiany swojego statusu, ani nie są pożądane przez pracodawców.
13. Szczególną opieką należy otoczyć dzieci i młodzież ze środowisk o niskiej intensywności pracy, z gospodarstw domowych bez osób pracujących, a w skrajnych przypadkach - młodych ludzi, którzy nigdy nie widzieli dorosłego członka rodziny wychodzącego do pracy. Jest to istotne z wielu względów, nie tylko z powodu alienacji wywołanej deprivacją materialną, ale głównie ze względu na nieprzenikalność dwóch światów: świata rodzin zorganizowanych wokół zajęć zawodowych przeplatających się z życiem rodzinnym (wstawanie do pracy/powrót po pracy, wspólny posiłek, planowanie urlopu...) i świata rodzin bez jasno wytyczonych zadań i celów. Należy otoczyć tych młodych ludzi opieką pedagogiczną i psychologiczną, jak najwcześniej zacząć wpajać wartości wynikające z pracy. Pozostawienie dzieci pod wyłącznym wpływem biernej zawodowo rodziny wzmaga ryzyko utrwalenia się dziedzicznego bezrobocia.

14. Uzależnienia od substancji psychoaktywnych są poważnym problemem zdrowotnym i społecznym. Skala zjawiska jest nie do końca możliwa do określenia, ponieważ tylko część uzależnionych trafia do statystyk. Uzależnienia należą do chorób nieuleczalnych, należy zatem zapobiegać powstawaniu uzależnień poprzez prowadzenie przemyślanych działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży oraz objęcie osób zagrożonych fachową opieką.

15. Należy poprawić efektywność instrumentów umożliwiających przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (separowanie sprawcy, zapewnienie schronienia ofiarom). Ważnym elementem tego działania są programy terapeutyczne kierowane do sprawców oraz ofiar.

5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT opiera się na diagnozie sytuacji podmiotu z uwzględnieniem czynników zewnętrznych i wewnętrznych mających wpływ jego sytuację. Analiza została przygotowana przez zespół roboczy. Podczas warsztatów określono:

- silne strony - pozytywne wewnętrzne (atuty, walory, które w sposób pozytywny wyróżniają powiat bytowski w otoczeniu, powiat sam wpływa na te zjawiska),
- słabe strony - negatywne wewnętrzne (zjawiska ograniczające możliwość rozwoju powiatu na które powiat ma wpływ),
- szanse - pozytywne zewnętrzne (zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju),
- zagrożenia - negatywne zewnętrzne (wszystkie czynniki zewnętrzne, które postrzegamy jako bariery, utrudnienia dla rozwoju).

Organizacja powinna opierać się na mocnych stronach, wzmacniać słabe strony, unikać zagrożeń oraz wykorzystywać szanse. Poniżej przedstawiono wyniki analizy.

Tabela 46. Wyniki analizy SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Dobra lokalizacja (S6, kolej, 3miasto, morze) 2. Walory turystyczne (zabytki, lasy, jezioro, morze) 3. Ładne i przyjazne miasto 4. Dobre i wykształcone kadry, w tym kadry pomocy społecznej 5. Dobra współpraca pomiędzy urzędami, instytucjami i ngo 6. Dobra baza pomocowa: noclegownia, PPP 7. Dobry system opieki: psychologicznej i psychiatrycznej dla dorosłych; wsparcie dla rodzin; bezpłatne porady prawne i psychologiczne; opieka medyczna i psychologiczna 8. Aktywnie działające NGO i realizacja projektów obywatelskich 9. Doświadczenie w pozyskiwaniu funduszy i realizacji projektów UE 10. Duża liczba placówek oświatowych i dobra oferta edukacyjna 11. Dużo zakładów pracy	1. Problemy społeczne: alkoholizm, przestępczość, bezrobocie, narkomania, uzależnienie od Internetu, wandalizm, niepełnosprawność 2. Niewykorzystanie położenia miasta i jego walorów turystycznych 3. Wizerunek miasta - obszary wymagające zmian: osoby bezdomne i uzależnione w centrum, nagromadzenie rodzin dysfunkcyjnych w określonych lokalizacjach, nawierzchnia w centrum nieprzyjazna starszym i niepełnosprawnym 4. Niewystarczająca ilość superwizji w systemie oświaty i szeroko rozumianej pomocy 5. Niski kapitał społeczny: niewystarczające zaangażowanie, współpraca, aktywność, troska o dobro wspólne 6. Niekompletna baza pomocowa (brak: ogrzewalni dla bezdomnych, publicznego żłobka, specjalistycznej przychodni dla dzieci (chirurgia, psychiatria), oferty mieszkaniowej dla osób opuszczających pieczę zastępczą, miejsc wsparcia dla dzieci i młodzieży; za mało: miejsc wsparcia dla seniorów, miejsc opieki stacjonarnej dla osób wymagających stałej pomocy, lokali socjalnych i komunalnych) 7. Niewystarczające działania pomocowe w szczególności skierowane do seniorów (brak bezpłatnej pomocy terapeutycznej; za mało asystentów wspierających dzieci w szkołach integracyjnych; ograniczona liczba opieki długoterminowej; mało ofert wsparcia dla osób niepełnosprawnych i starszych, które nie są całkiem niesamodzielne; brak pomocy psychiatrycznej dla dzieci młodzieży i rodzin; mała dostępność diagnozowania zaburzeń u dzieci, za mało pracowników medycznych i socjalnych; niewystarczające wsparcie dla seniorów oraz dzieci i młodzieży

	8. Niewystarczające informowanie o działaniach NGO, brak platformy współpracy/komunikacji. 9. Niewystarczające środki finansowe na wsparcie psychologiczne i logopedyczne 10. Brak perspektyw dla młodych ludzi (brak pracy) 11. Brak przemysłu, ucieczka przedsiębiorców 12. Niewystarczająca infrastruktura kulturalna i słaba oferta spędzania czasu wolnego
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Programy wspierające rozwój firm i przedsiębiorczości 2. Dostęp powiatu do morza i rozwój turystyki 3. Fundusze UE 4. Wzrost wynagrodzeń w Lęborku 5. Powroty z zagranicy 6. Niższe bezrobocie 7. Dobra komunikacja kolejowa z Trójmiastem i S6 8. Odgórne finansowanie pomocy społecznej, opieki medycznej, działania służb 9. Działania edukacyjne zwiększające wiedzę oraz tworzące modę na zdrowy tryb życia 10. Działania edukacyjne tworzące modę na dbanie o estetyczne otoczenie 11. Napływ inwestorów i wzrost liczby miejsc pracy	1. Pandemia 2. Krach finansowy 3. Starzejące się społeczeństwo 4. Migracja młodych do dużych miast 5. Częste zmiany prawa 6. Wzrost kosztów (żywności, energii, prowadzenia działalności gospodarczej) 7. Zanieczyszczenie środowiska 8. Ograniczenie środków UE 9. Źle działający system pośrednictwa pracy 10. Bierność i pasywność społeczna oraz nasilanie się postaw roszczeniowych 11. Promowanie niewłaściwych wzorców przez media 12. Brak chęci i możliwości rodzin do zajmowania się starszymi/ niepełnosprawnymi 13. Rosnąca imigracja 14. Brak wystarczających środków na rozwój pomocy społecznej i świadczonych usług 15. Opieszałość sądów

Źródło: opracowanie własne

6. WIZJA Gminy Miasta Lębork

Zespół strategiczny podczas warsztatów zdefiniował wizję Gminy Miasta Lębork. Według R. Kocha wizja jest inspirującą koncepcją przyszłości jednostki, marzeniem o przyszłym kształcie i sukcesach, obrazem tego czym może być. S. Obłój definiuje ją jako koncepcję przyszłości jednostki, najbardziej fundamentalną aspirację, która aby być skuteczna – powinna być wspólna zarówno dla kierownictwa jak i pozostałych członków organizacji i wspólnoty. Dobra wizja jest ambitna ale realna, zwięzła, czasami wyniosła, bo ma w swoim brzmieniu motywować otoczenie.

Wizja Miasta Lęborka

Lębork miastem o wysokiej jakości życia wspierającym wszystkich mieszkańców

7. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o dokonaną analizę SWOT oraz zadania gminy w zakresie pomocy społecznej, zdefiniowano 4 obszary priorytetowe: Rodzina, wykluczenie społeczne, uzależnienia, kapitał społeczny. Bazując na przeprowadzonej diagnozie, analizie SWOT oraz wynikach warsztatów zdefiniowano cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025.

OBSZAR I - RODZINA (ubóstwo, problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc, osoby starsze)

Tabela 47. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Rodzina”

CEL STRATEGICZNY 1	Wzmacnianie rodzin z terenu Miasta Lęborka w ich prawidłowym funkcjonowaniu.		
CEL OPERACYJNY	ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
1.1 Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie	1.1.1 Prowadzenie kampanii dot. przemocy w rodzinie oraz działań informacyjnych	<ul style="list-style-type: none"> – liczba kampanii edukacyjnych w zakresie problematyki przemocy w rodzinie – liczba materiałów informacyjnych 	MOPS, UM, NGO
	1.1.2 Objęcie specjalistyczną pomocą osoby dotknięte problemem przemocy	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób, które skorzystały ze wsparcia – liczba udzielonych porad prawnych, psychologicznych i socjalnych – liczba osób stosujących przemoc w rodzinie skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego, programu psychologiczno-terapeutycznego – liczba osób doznających przemocy w rodzinie skierowanych do udziału w programach wsparcia i grupach samopomocowych 	PCPR, MOPS, Stowarzyszenie „SZANSA”
	1.1.3 Podejmowanie działań profilaktycznych w celu zapobiegania problemowi przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – liczba działań profilaktycznych w szkołach i placówkach wsparcia dziennego – liczba zajęć psych edukacyjnych dla rodziców – liczba rodziców objętych wsparciem – liczba dzieci uczestniczących w zajęciach 	PCPR, MOPS, placówki oświatowe

	1.1.4 Zapewnienie bezpieczeństwa ofiarom przemocy domowej (odizolowanie sprawców przemocy od pokrzywdzonych)	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób doznających przemocy w rodzinie skierowanych do specjalistycznych placówek – liczba zatrzymań osób stosujących przemoc – liczba wydanych nakazów i zakazów 	MOPS, Policja
1.2 Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa	1.2.1 Świadczenie wsparcia specjalistycznego dla rodzin tego potrzebujących	<ul style="list-style-type: none"> – liczba dostępnych specjalistów – liczba rodzin, które skorzystały z porad specjalistów 	PCPR, MOPS, PPP, NGO placówki oświatowe
	1.2.2 Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> – liczba instytucji świadczących wsparcie, – liczba psychologów świadczących wsparcie 	Placówki oświatowe, MOPS
	1.2.3 Zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia, m.in. domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, dla osób z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób skierowanych w domu dla matek z małoletnimi dziećmi, – liczba miejsc dla osób z zaburzeniami psychicznymi – liczba osób z nich korzystających 	Powiat Łębarski, PCPR, MOPS
	1.2.4 Wspieranie rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi	<ul style="list-style-type: none"> – liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju – liczba przedszkoli/szkół z oddziałami integracyjnymi – liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny 	PPP, placówki oświatowe, MOPS
1.3 Zapewnienie wsparcia dla seniorów	1.3.1 Zapobieganie marginalizacji osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> – liczba ośrodków oferujących pomoc seniorom – liczba seniorów korzystających ze wsparcia 	UM, NGO, MOPS
	1.3.2 Rozwój wolontariatu działającego na rzecz seniorów	<ul style="list-style-type: none"> – liczba wolontariuszy działających na rzecz seniorów – liczba osób starszych, którym udzielono pomocy w ramach wolontariatu 	MOPS, NGO
	1.3.3 Pobudzanie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób korzystająca z zajęć dla seniorów – liczba osób korzystająca z DDP – liczba organizacji działających na rzecz seniorów 	MOPS, NGO
1.4 Zapewnienie odpowiedniego systemu wsparcia dla rodzin z dysfunkcjami i zagrożonych dysfunkcjami	1.4.1 Udzielanie rodzinom wsparcia w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie	<ul style="list-style-type: none"> – liczba rodzin korzystających ze wsparcia finansowego MOPS – liczba rodzin objętych pracą socjalną – liczba asystentów pracujących na rzecz rodzin – liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny 	MOPS
1.5 Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju	1.5.1 Zapewnienie pełnego dostępu do różnych form wspierających rodzinę	<ul style="list-style-type: none"> – liczba dzieci i młodzieży objętych programem dożywiania – liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku – liczba świetlic – liczba dzieci korzystających z zajęć świetlicowych 	MOPS, NGO

OBSZAR II - WYKLUCZENIE SPOŁECZNE (BEZROBOCIE, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, BEZDOMNOŚĆ)

Tabela 48. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Wykluczenie społeczne”

CEL STRATEGICZNY 2	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu		
CEL OPERACYJNY	ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
2.1 Przeciwdziałanie bezrobociu oraz ograniczenie jego negatywnych skutków	2.1.1 Opracowywanie i realizacja programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych, nieaktywnych zawodowo	<ul style="list-style-type: none"> – liczba zrealizowanych projektów – liczba przeprowadzonych szkoleń dla osób bezrobotnych – liczba osób bezrobotnych biorących udział w szkoleniach 	PUP
	2.1.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy w ramach dostępnych usług i instrumentów	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób bezrobotnych zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych – liczba osób skierowanych na staż 	PUP
2.2 Zapewnienie wsparcia osobom z niepełnosprawnością	2.2.1 Wsparcie psychologiczne i społeczne osób niepełnosprawnych i ich rodzin	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób niepełnosprawnych którym udzielono wsparcia psychologa – liczba osób korzystających z usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych 	PCPR, MOPS, ŚDS
	2.2.2 Integrowanie i inicjowanie działań w zakresie wzmocnienia wsparcia i uczestnictwa społecznego osób niepełnosprawnych.	<ul style="list-style-type: none"> – liczba działań dotyczących funkcjonowania społecznego osób niepełnosprawnych – liczba osób, które skorzystały z dofinansowania mającego na celu likwidację barier funkcjonalnych 	MOPS, NGO, PCPR
	2.2.3 Wsparcie finansowe z zakresu pomocy społecznej osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> – liczba osób które skorzystały z pomocy finansowej z powodu niepełnosprawności 	MOPS
	2.2.4 Organizowanie wsparcia dziennego dla osób tego wymagających	<ul style="list-style-type: none"> – liczba miejsc w WTZ – liczba osób korzystających z WTZ – liczba miejsc w ŚDS – liczba osób korzystających z ŚDS 	MOPS, ŚDS, PCPR, NGO

2.3 Wzrost poziomu zatrudnienia oraz łagodzenie skutków bezrobocia na terenie miasta Lęborka	2.3.1 Rozwój poradnictwa pracy, pośrednictwa i doradztwa zawodowego	– liczba udzielonych porad w zakresie doradztwa zawodowego	PUP
	2.3.2 Stworzenie warunków do dostosowania kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy i zdobywania doświadczenia zawodowego	– liczba osób, które uzyskały nowe kwalifikacje zawodowe i umiejętności	PUP
	2.3.3 Rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wsparcie procesu samozatrudnienia wśród bezrobotnych	– liczba osób bezrobotnych które skorzystały z dofinansowania na własną działalność gospodarczą, w tym osoby niepełnosprawne	PUP
2.4 Ograniczenie zjawiska bezdomności	2.4.1 Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych	– liczba miejsc noclegowych dla osób bezdomnych	MOPS
	2.4.2 Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej i specjalistycznej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością	– liczba osób, które skorzystały ze schronienia – liczba osób które skorzystały z pomocy finansowej z powodu bezdomności	MOPS

OBSZAR III - UZALEŻNIENIA

Tabela 49. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Uzależnienia”

CEL STRATEGICZNY 3	Zahamowanie zjawiska wszelkiego rodzaju uzależnień oraz łagodzenie ich skutków		
CEL OPERACYJNY	ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
3.1 Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień	3.1.1 Doskonalenie kadry pomocowej	– liczba szkoleń, konferencji w których uczestniczyli specjaliści pracujący z osobami uzależnionymi	MOPS, MKRPA
	3.1.2. Zapewnienie rodzinom dostępu do placówek świadczących pomoc	– liczba miejsc pomocowych świadczących pomoc na rzecz osób uzależnionych – liczba specjalistów działających w sferze problemów uzależnień	MOPS, NGO
	3.1.3. Współpraca ze stowarzyszeniami i innymi placówkami działającymi w zakresie problematyki uzależnień	– liczba konkursów – suma dotacji	MOPS, NGO
	3.1.4. Prowadzenie postępowań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu	– liczba wniosków skierowanych do MKRPA o wszczęcie postępowania w związku z nadużywaniem alkoholu – liczba wniosków o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakresie uzależnienia od alkoholu skierowanych do Sądu	MOPS, NGO
3.2 Wzmacnianie systemu profilaktyki uzależnień	3.2.1. Wspieranie działań profilaktycznych realizowanych w placówkach oświatowych. Podnoszenie poziomu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień	– liczba przedsięwzięć profilaktycznych – liczba uczestników przedsięwzięć profilaktycznych	UM, MKRPA, MOPS, placówki oświatowe
	3.2.2. Zwiększenie aktywności społecznej dzieci i młodzieży w angażowaniu się w tematy związane z uzależnieniem	– liczba konkursów organizowanych w temacie uzależnień, – liczba uczestników tych konkursów	UM, MOPS, MKRPA, placówki oświatowe

3.3 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób i członków rodzin uwikłanych w problemy uzależnień	3.3.1 Prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych	– liczba osób uczestniczących w grupie wsparcia dla osób uzależnionych – liczba osób uczestniczących w grupie wsparcia dla osób współuzależnionych	UM, MOPS, NGO
	3.3.2 Rozwijanie oferty pomocowej dla osób z problemami uzależnień	– liczba stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.	UM, MOPS, NGO
	3.3.3 Kierowanie osób z problemami uzależnień do uczestnictwa w grupach samopomocowych dla osób uzależnionych	– liczba grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych – liczba osób, które skorzystały z indywidualnej pomocy terapeutycznej (uzależnionych, członków rodzin)	UM, MOPS, NGO

OBSZAR IV - KAPITAŁ SPOŁECZY

Tabela 50. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Kapitał społeczny”

CEL STRATEGICZNY 3	Wspieranie integracji społecznej mieszkańców Lęborka		
CEL OPERACYJNY	ZADANIA	WSKAŹNIKI	INSTYTUCJE ODPOWIEDZIALNE
4.1 Wzrost aktywności mieszkańców regionu	4.1.1 Wspieranie stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w zakresie realizacji zadań zleconych przez samorząd w obszarze pomocy społecznej i innych obszarach działań na rzecz społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> – liczba grantów dla NGO – liczba grantów dla grup nieformalnych 	UM, Powiat Lęborski,
	4.1.2 Organizacja konsultacji społecznych	<ul style="list-style-type: none"> – liczba konsultacji społecznych 	UM, Powiat Lęborski, NGO,
	4.1.3 Wspieranie rad seniorów, młodzieży, osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> – liczba posiedzeń rad seniorów – liczba posiedzeń rad młodzieżowych – liczba posiedzeń rad osób niepełnosprawnych 	UM, Powiat Lęborski,
	4.1.4 Rozwijanie partnerstwa na rzecz rozwoju współpracy z organizacjami pozarządowymi	<ul style="list-style-type: none"> – liczba organizacji współpracujących w obszarze pomocy społecznej i innych obszarach działań na rzecz społeczności lokalnej 	MOPS, NGO,
4.2 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	4.2.1 Działania na rzecz mieszkańców, w tym na rzecz dzieci i młodzieży, poprzez organizację alternatywnych form spędzania czasu wolnego	<ul style="list-style-type: none"> – liczba działań na rzecz mieszkańców – liczba uczestników 	MOPS, NGO, MUZEUM, BIBLIOTEKA
	4.2.2 Promocja i rozwój wolontariatu wśród i na rzecz mieszkańców, w tym wśród dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> – liczba podmiotów koordynujących pracę wolontariuszy – liczba wolontariuszy 	NGO

7.1. PODSUMOWANIE CZEŚCI STRATEGICZNEJ

Realizacja sformułowanej podczas prac nad niniejszą Strategią ambitnej wizji („**Lębork miastem o wysokiej jakości życia wspierającym wszystkich mieszkańców**”) wymaga intensywnych wysiłków różnych podmiotów, podlegających różnym szczeblom władzy i często niepowiązanych ze sobą w sposób formalny. Skuteczność podejmowanych działań będzie zależęć między innymi od wymiany informacji i współpracy między szeroko rozumianymi podmiotami polityki społecznej, nawet jeśli nie wynika to z przepisów prawa. Dotyczy to w szczególności tych działań, które leżą na styku kompetencji powiatu i gminy lub przy realizacji których instytucje powiatowe realizują zadania na rzecz mieszkańców poszczególnych gmin. System oświaty ponadgimnazjalnej i szkolnictwa specjalnego, system pieczy zastępczej, bezpieczeństwo publiczne, rynek pracy to tylko niektóre z dziedzin, które wymagają bliskiej współpracy organów i instytucji różnego szczebla. Jakikolwiek zaniechania czy brak skuteczności działań w wymienionych obszarach, mimo że nie należą do kompetencji gminy, znajdują swoje odbicie właśnie w gminach. Jeśli kształcenie zawodowe prowadzone przez szkoły podlegające Starości nie jest skorelowane z potrzebami lokalnego rynku pracy, odbije się to niekorzystnie na sytuacji mieszkańców Lęborka. Podobnie będzie w przypadku nieskutecznych działań służb zatrudnienia. Wydaje się zatem, że wskazane byłoby nawiązanie współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej, mającej na celu między innymi wymianę informacji, koordynację i usprawnienie działań oraz poprawę ich skuteczności. Bez względu na formę podjętych działań (współpraca formalna, nieformalna, partnerstwo lokalne) należy mieć na uwadze realizację wspólnego celu. Realizacja przedsięwzięć w ramach lokalnej polityki społecznej wymaga połączenia funkcji zarezerwowanych wyłącznie dla organów i instytucji publicznych z inicjatywami, intuicją i wiedzą przedsiębiorców i liderów społeczności lokalnej. Podstawowym warunkiem sukcesu w tej dziedzinie są korzyści, jakie przynosi ona poszczególnym partnerom.

8. FINANSOWANIE STRATEGII

Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie realizowana przez Burmistrza Miasta Lęborka posiadającego odpowiednie umocowania w tym zakresie. W realizacji celów Strategii będą uczestniczyć wszystkie podmioty realizujące zadania Miasta w zakresie pomocy społecznej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku będzie koordynatorem realizacji celów wskazanych w Strategii.

Na podstawie dotychczasowej współpracy założono, że realizowane działania uzyskają wsparcie poniższych instytucji:

- Komendy Powiatowej Policji w Lęborku,
- placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych z terenu Miasta Lębork,
- organizacji pozarządowych i innych instytucji i placówek.

Do realizacji celów Strategii zostaną wykorzystane programy i projekty realizowane przez podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Miasta. Do kluczowych programów należy zaliczyć:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar,
- Gminny Program Wspierania Rodziny.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii jest trudne ze względu na długi okres jej obowiązywania, możliwości finansowe Miasta oraz instytucji pozarządowych jak również pandemię Covid-19. Dlatego też w dokumencie nie wskazuje się konkretnych kwot tylko źródła. Przyjmuje się, że budżet Miasta w kolejnych latach będzie obejmował działania zaplanowane w strategii.

Planowane źródła finansowania strategii:

- budżet Miasta,
- środki z budżetu państwa,
- środki funduszy krajowych (PFRON),
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej,
- środki pozyskane przez organizacje pozarządowe,
- środki zewnętrzne Unii Europejskiej – fundusze europejskie,
- środki z Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki finansowe z Banku Gospodarstwa Krajowego,
- środki z sektora prywatnego np. formuła partnerstwa publiczno-prywatnego.

9. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring jest systematycznym procesem badania realizacji założeń strategii oraz weryfikacji stopnia osiągnięcia przyjętych wskaźników. Monitorowanie powinno koncentrować się na ocenie przebiegu prawidłowości wdrażania zadań realizacyjnych w ramach określonego planu operacyjnego z uwzględnieniem harmonogramu, budżetu oraz zaplanowanych rezultatów dla poszczególnych zadań. Za monitoring odpowiada koordynator wdrażania strategii.

Podstawowe założenia monitoringu realizacji strategii:

- proces monitoringu dotyczyć będzie określonych przedsięwzięć,
- monitorowanie odbywać się będzie w określonych ramach czasowych w formie raportów rocznych w zakresie przedsięwzięć, zadań i działań, równoległe do sprawozdania z realizacji budżetu,
- minimalny zakres raportu: okres raportowania (poprzedni rok kalendarzowy), realizowane inicjatywy oraz projekty, plany i przewidywania co do działań podejmowanych w danym roku, ryzyka i bariery oraz wyzwania realizacji strategii, uzyskane doświadczenia w wyniku realizacji projektów, wartość wskaźników,
- raporty z realizacji i wdrażania strategii będą przekazywane Burmistrzowi Miasta Lęborka i Radzie Miejskiej.

Dla każdego celu strategicznego określone zostały wskaźniki, które będą wykorzystane do monitorowania, a także do ewaluacji postępu wdrażania założeń strategii. Wskaźniki są wartościami mierzalnymi i weryfikowalnymi.

Ewaluacja jest cyklicznym badaniem wybranych elementów, koncentrującym się na stopniu realizacji celów strategicznych i spełnienia wizji strategicznej. Ewaluacja strategii będzie następować w kluczowych momentach realizacji. Ewaluacja będzie przeprowadzona na podstawie danych uzyskanych podczas monitoringu. Monitoring i ewaluacja będą zatem przeprowadzane na dwóch poziomach: pierwszy dotyczy monitorowania realizacji działań i zadań, drugi monitorowania i ewaluacji stopnia osiągnięcia celów strategicznych.

Zgodnie z wytycznymi i praktyką europejską ewaluacja opiera się na pięciu kryteriach ewaluacyjnych: trafność (relevance), skuteczność (effectiveness), wydajność (efficiency), użyteczności (utility) oraz trwałości (sustainability).

Dla niniejszego dokumentu przewiduje się przeprowadzenie:

- ewaluacji on-going /śródkresowej/ - w trakcie realizacji, tj. w połowie wdrażania strategii czyli na koniec 2023 roku,
- ewaluacji ex-post /końcowej/ - po zakończeniu okresu obowiązywania wdrażania strategii. W 2026 roku zostanie przeprowadzona ewaluacja końcowa, która podsumuje efekty działań strategicznych oraz pozwoli na wyciągnięcie wniosków.

Prawidłowo przeprowadzony proces ewaluacji wdrażania strategii powinien udzielić odpowiedzi na następujące pytania:

- Czy cele wskazane w strategii są adekwatne do potrzeb?
- Czy mieszkańcy utożsamiają się z założeniami strategii i czy spełnia ona oczekiwania społeczności lokalnej?
- Czy osiągnięto to, co faktycznie zostało zaplanowane?
- Czy efekty działań są trwałe i długookresowe?
- Czy została zrealizowana wizja rozwoju określona w strategii?

Proces ewaluacji realizacji strategii będzie odbywał się w oparciu o systematycznie gromadzone informacje i dane z monitoringu. Rezultatem tego procesu będą raporty ewaluacyjne, przygotowywane na podstawie następujących źródeł:

- dokumentu strategii,
- programów Miasta Lęborka o charakterze operacyjnym,
- informacji gromadzonych przez urząd miasta w tym wykazu projektów realizowanych przy wsparciu finansowym środków unijnych,
- danych Głównego Urzędu Statystycznego,
- danych instytucji publicznych typu WUP, PUP, GUS.

Aktualizacja strategii związana będzie z realizacją działań mających na celu uwzględnienie zmian w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym. Rzeczywistość wokół nas zmienia się bardzo szybko szczególnie w czasach Covid-19 co może mieć istotny wpływ na realizację założeń strategii. Planowanie działań aktualizacyjnych oraz aktualizowanie strategii są niezbędne do racjonalnego jej wdrażania.

Strategia jest dokumentem otwartym w zakresie operacyjnym, czyli dokumentem, który powinien być uzupełniany i korygowany w zakresie działań i zadań, służących w osiągnięciu zakładanych rezultatów strategicznych.

Jednakże każda zmiana zapisów strategii powinna być działaniem przemyślanym. Zbyt częste i chaotyczne wprowadzanie zmian względem bazowych założeń strategicznych może zakłócić prawidłową realizację założeń strategii.

SPIS TABEL

Tabela 1. Populacja – gmina miejska Lębork w latach 2018-2019	5
Tabela 2. Migracje na pobyt stały w Lęborku wg typu i kierunku	7
Tabela 3. Ruch naturalny i wędrowniczy w Lęborku w latach 2021-2030 (prognoza)	8
Tabela 4. Ludność według płci oraz ekonomicznych i biologicznych grup wieku. Stan w dniu 31.XII (prognoza)	9
Tabela 5. Porównanie założeń prognoz z 2014 i 2017 r. na poziomie kraju	10
Tabela 6. Ludność według płci i wieku w 2019 r.	11
Tabela 7. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem	12
Tabela 8. Struktura dochodów i wydatków budżetu gminy w latach 2016-2018 r. według działów (w%)	14
Tabela 9. Placówki oświatowe według typu i organu prowadzącego	20
Tabela 10. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach edukacyjnych	20
Tabela 11. Spełnianie obowiązku nauki	21
Tabela 12. Powiatowe szkoły ponadpodstawowe i profile kształcenia/ zawody (według harmonogramu rekrutacji na rok szkolny 2020/2021)	22
Tabela 13. Mieszkania w Lęborku w 2018 roku	24
Tabela 14. Realizacja wyroków o eksmisję z prawem do lokalu socjalnego	26
Tabela 15. Realizacja wyroków o eksmisję bez prawa do lokalu socjalnego	26
Tabela 16. Wnioski złożone w sprawach mieszkaniowych (stan w dniu 31.12.2019 r.)	26
Tabela 17. Zasób komunalny – lokale i budynki (stan w dniu 31.12.2019 r.)	27
Tabela 18. Kluby i stowarzyszenia sportowe w Lęborku w 2019 r.	30
Tabela 19. Organizacje pozarządowe działające na terenie Lęborka	37
Tabela 20. Pomoc społeczna na terenie Lęborka – zadania własne miasta (stan w dniu 31.12.2019 r.)	44
Tabela 21. Średnia liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego (styczeń-czerwiec 2019 r.)	44
Tabela 22. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka	45
Tabela 23. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	45
Tabela 24. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	45
Tabela 25. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych	46
Tabela 26. Główne powody przyznania świadczeń w 2019 roku	46
Tabela 27. Główne powody przyznania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych w 2019 roku	46
Tabela 28. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin w 2019 roku	47
Tabela 29. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w 2019 roku	47
Tabela 30. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Lęborku	47
Tabela 31. Dzieci czasowo umieszczone poza rodziną	49
Tabela 32. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	49
Tabela 33. Realizacja programu Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny	50
Tabela 34. Dodatki mieszkaniowe w latach 2016-2018	51
Tabela 35. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych	51
Tabela 36. Zestawienie wypłaconych stypendiów szkolnych w latach 2017- 2019 r.	52
Tabela 37. Osoby korzystające z pomocy specjalisty terapii uzależnień	59
Tabela 38. Przyczyny korzystania z pomocy terapeutycznej	60

Tabela 39. Oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi	73
Tabela 40. Zezwolenia typu S na pracę sezonową wydane w 2019 r. według kraju pochodzenia cudzoziemca	74
Tabela 41. Informacje starosty na temat możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych pracodawcy powierzającego wykonywanie pracy cudzoziemcowi w oparciu o rejestr bezrobotnych i poszukujących pracy wydane na wniosek pracodawcy	74
Tabela 42. Informacja sygnałna 2019: Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie łębarskim ...	76
Tabela 43. Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów oraz wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych na koniec maja 2019 roku	77
Tabela 44. Barometr ubóstwa i wykluczenia społecznego gminy miejskiej Łęborg w 2019 roku	78
Tabela 45. Przestępstwa stwierdzone na 1000 mieszkańców w 2019 roku	81
Tabela 46. Wyniki analizy SWOT	99
Tabela 47. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Rodzina”	101
Tabela 48. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Wykluczenie społeczne”	103
Tabela 49. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Uzależnienia”	105
Tabela 50. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Kapitał społeczny”	107

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ruch naturalny ludności Lęborka w 2018 r. na tle województwa pomorskiego, podregionu słupskiego i powiatu lęborskiego (na 1 000 ludności)	6
Wykres 2. Przyrost naturalny w Lęborku w latach 2016-2019	6
Wykres 3. Migracje wewnętrzne w 2019 r.	7
Wykres 4. Wydatki budżetu gminy według rodzajów w 2018 r. (w mln zł)	15
Wykres 5. Dochody i wydatki gminy na 1 mieszkańca Lęborka w 2019 r. na tle województwa pomorskiego	15
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej w 2018 r. w rejestrze REGON według wybranych sekcji (ogółem 4627 podmiotów)	17
Wykres 7. Pracujący w 2018 r. według działów gospodarki	18
Wykres 8. Współczynnik skolaryzacji w latach 2015-2018	23
Wykres 9. Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2016-2019	25
Wykres 10. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	43
Wykres 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych	46
Wykres 12. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia w postaci pracy socjalnej	48
Wykres 13. Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia z powodu niepełnosprawności	53
Wykres 14. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	53
Wykres 15. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	54
Wykres 16. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia	54
Wykres 17. Świadczenie pielęgnacyjne przyznane w latach 2014-2019	55
Wykres 18. Świadczenia opiekuńcze ogółem	55
Wykres 19. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	56
Wykres 20. Struktura ludności Lęborka według płci i ekonomicznych grup wieku (wg stanu w dniu 31.12.2018 r.)	66
Wykres 21. Osoby w wieku poprodukcyjnym korzystające z pomocy społecznej	66
Wykres 22. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	67
Wykres 23. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat	67
Wykres 24. Bezrobotni według wieku	69
Wykres 25. Bezrobotni według wykształcenia (na dzień 31.12.2019 r.)	70
Wykres 26. Udział osób bezrobotnych w szkoleniach	70
Wykres 27. Bezrobotni w latach 2015-2018	71
Wykres 28. Bezrobotni powyżej 12 miesięcy	72
Wykres 29. Bezrobotni według stażu pracy	72
Wykres 30. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa	77
Wykres 31. Liczba odbiorców objętych programem dożywiania	79
Wykres 32. Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Lęborku w latach 2016-2019	80
Wykres 33. Przestępstwa w 2019 roku na 1000 mieszkańców	81
Wykres 34. Odpowiedzi na pytanie 3 - poziom bezrobocia na terenie Lęborka	84
Wykres 35. Odpowiedzi na pytanie 4 - sytuacja osób bezrobotnych w Lęborku	84
Wykres 36. Odpowiedzi na pytanie 6 - warunki prowadzenia działalności gospodarczej	85
Wykres 37. Odpowiedzi na pytanie 7 - oferta szkoleniowa dla osób bezrobotnych	85
Wykres 38. Odpowiedzi na pytanie 8 – skala zjawiska bezdomności	86
Wykres 39. Odpowiedzi na pytanie 9 – sytuacja osób bezdomnych w Lęborku	86
Wykres 40. Odpowiedzi na pytanie 10 – oferta pomocowa dla bezdomnych	86

Wykres 41. Odpowiedzi na pytanie 11 - możliwość otrzymania lokalu mieszkalnego z zasobów gminy?	87
Wykres 42. Odpowiedzi na pytanie 12 - skala występowania uzależnienia od alkoholu	87
Wykres 43. Odpowiedzi na pytanie 13 - skala występowania uzależnienia od narkotyków	88
Wykres 44. Odpowiedzi na pytanie 14 - skala występowania uzależnienia od dopalaczy	88
Wykres 45. Odpowiedzi na pytanie 15 - skala występowania uzależnienia od hazardu	89
Wykres 46. Odpowiedzi na pytanie 16 - skala występowania w mieście innych uzależnień	89
Wykres 47. Odpowiedzi na pytanie 17- oferta pomocowa dla osób uzależnionych	90
Wykres 48. Odpowiedzi na pytanie 18 - skala występowania problemu przemocy w rodzinie	90
Wykres 49. Odpowiedzi na pytanie 19 - ocena poziomu bezpieczeństwa w mieście	91
Wykres 50. Odpowiedzi na pytanie 20 - oferta pomocowa dla osób dotkniętych problemem przemocy	91
Wykres 51. Odpowiedzi na pytanie 21 - oferta pomocowa dla osób z niepełnosprawnością	92
Wykres 52. Odpowiedzi na pytanie 22 - poziom dostępności dla osób niepełnosprawnych do usług opiekuńczych i medycznych	92
Wykres 53. Odpowiedzi na pytanie 23 - oferta spędzania wolnego czasu dla osób z niepełnosprawnością	93
Wykres 54. Odpowiedzi na pytanie 24 - oferta pomocowa dla osób starszych	93
Wykres 55. Odpowiedzi na pytanie 25 - poziom dostępności dla osób starszych do usług medycznych	94
Wykres 56. Odpowiedzi na pytanie 26 - oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów	94
Wykres 57. Odpowiedzi na pytanie 27 – oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	95
Wykres 58. Odpowiedzi na pytanie 28 - oferta pomocowa dla rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	95

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Lęborka na tle powiatu lęborskiego i województwa pomorskiego	3
--	---